

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΡΑΥΜΑΤΙΖΟΜΕΝΗ ΕΝ ΤΩ ΟΙΚΩ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ

Ι. Κ. Μ.

ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

«Μὴ δολοῦντες τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ συνιστάγοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.— Β'. Κορινθ. δ'. 2.

«Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ΑΠΟΛΟΓΟΥΜΕΘΑ; κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λολοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαθητοί, ἐπὶ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.— Β' Κορθ. ιβ' 19.

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Ἡ ΠΡΟΣΩΣ", Ε.Δ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ

1907

«Καί μοι δοκᾷ μεγαίστην θεὸν τοῖς ἀνθρώποις ἢ φύσιν ἀποδείξει τὴν
ἀλήθειαν, καὶ μεγαίστην αὐτῇ προσθεῖναι δύναμιν. Πάντων γοῦν αὐ-
τὴν καταγωνιζομένων, ἐνίοτε δὲ καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ
ψεύδους ταυτομένων, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὴ δι' αὐτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰ-
σδύεται τῶν ἀνθρώπων, καὶ ποτὲ μὲν παραχρῆμα δαίκνυσι τὴν ἑαυτῆς
δύναμιν· ποτὲ δὲ πολὺν χρόνον ἐπισκοπισθεῖσα, τέλος αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἐπι-
κρατεῖ καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος» — Πολύβιος παρὰ Κοραῆ.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΡΑΥΜΑΤΙΖΟΜΕΝΗ ΕΝ ΤΩ ΟΙΚΩ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ

Εκδοθέντος

Ι. Κ. Μ.

ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

ΑΔΕ. αριθ. 65.708

Χρονολ. Εισαγ. 30-9-2009

Ειδικότητας *Εργασια Κριση*

*Αριθ. 234 / ΜΑΡ

«Μὴ δολοῦντες τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ,
ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ
συνιστάνοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνεί-
δησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.—
Β'. Κορινθ. δ'. 2.

«Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ἡμῖν ΑΠΟΛΟ-
ΓΟΥΜΕΘΑ; κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ
λολοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ
τῆς ἡμῶν οἰκοδομῆς.—Β' Κορθ. ιβ' 19.

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Η ΠΡΟΟΔΟΣ", Ε.Α. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ

1907

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΤΙΣ ΕΞΗΓΗΣΙΣ

Διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἡμετέρας «**Ἀπολογίας**», κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ παρελθ. ἔτους, σκοπὸν ἀπεβλέπομεν τὴν ἀπόδειξιν τοῦ τί αἱ Γραφαὶ ρητῶς διδάσκουσι περὶ ζητημάτων περὶ ὧν δημοσίως κατηγορήθημεν ὑπὸ τῶν κ.κ. Ε. Δ. καὶ Ε. Π. Μ., ὡς κηρύττοντες «ἄλλο Εὐαγγέλιον», καὶ ὡς ἐκφραζόμενοι κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Ἐνδόξου ἡμῶν Λυτρωτοῦ! Πρὸς ἀποφυγὴν πάσης φύσεως παρανοήσεων, καὶ ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ διευκρινισθῇ ἐν Χριστιανικῇ ἀγάπῃ, αἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον ἔδει νὰ λαλῶσι πρὸς ἀλλήλους», κατὰ τὸ δεδηλωμένον διὰ τοιαύτας περιστάσεις θέλημα τοῦ Θεοῦ (Μαλαχ. δ'. 16. Ματθ. ιη'. 15—17), καὶ ἐν εὐγενείᾳ καὶ πνεύματι Βεροιαίων ἐξετάσωσιν, εἴτε δι' ἀλληλογραφίας ἢ καὶ διὰ προσωπικῆς συνεντεύξεως, ἐὰν ταῦτα ἔχωσιν οὕτω. Πρὸς τοῦτο ἐγράψαμεν ἀρχικῶς πρὸς τὸν κ. Ε. Δ., ὅστις ὅμως εἰς ἀπάντησιν ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἐλέγξῃ τὸ ὅ,τι ἡμεῖς ἐκρίνομεν ἀλήθειαν τῶν Γραφῶν δημοσίως! Ἀκολούθως, ὑπὸ ἡμερ. 28 Αὐγούστου, 1906, ἐγράψαμεν πρὸς τὸν κ. Ε. Π. Μ. εἰς Σμύρνην, λέγοντες αὐτῷ ὅτι «**ἢ ἐν πνεύματι ἀπροκαταλήπτῳ καὶ Χριστιανικῇ ἀγάπῃ ἀνταλλαγῇ σκέψεων ἐπὶ τῶν ζητημάτων αὐτῶν, ἠθελεν ἄρει πολλὰς παρανοήσεις, καὶ διευκολύνει οὐ σμικρὰς δυσκολίας**»· ἀλλὰ καὶ οὗτος διὰ τοῦ ἐν τῷ «**Ἀστέρει**» (Ἄρθ. 710) δημοσιεύματός του καταγγέλει ἡμᾶς

ἐκ νέου ὡς κηρύττοντας ἄλλο Εὐαγγέλιον», δεικνύων οὕτως ὅτι καὶ αὐτὸς προτιμᾷ τὴν δημοσίᾳ διαλεύκανσιν πάσης παρανοήσεως καὶ δυσκολίας, καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς πλάνης. Εὐχαρίστως ὅθεν ἀναδεχόμεθα τὴν δημοσίᾳ συζήτησιν. Πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ, ἵνα οἱ ἀγαπῶντες αὐτὴν καὶ τὴν δόξαν τοῦ χαρακτήρος τοῦ Κυρίου των ἔχωσιν νὰ κρίνωσι πόσον ἀντιφατικά πρὸς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅποια παρέρρηνεῖται αὐτοῦ εἶναι τὰ ἐν τῷ Ἄστέρι δημοσιευθέντα, καὶ ἐπομένως τίς ὁ κηρύττων ἄλλο Εὐαγγέλιον», ἐπεβάλλετο ἡμῖν ἡ ἄμεσος εἰς ταῦτα ἀπάντησις ἕκτοτε. Ἄλλὰ ταῦτοχρόνως σχεδὸν εἰς τῶν περὶ τὸν κ. Ε. Δ. ἀδελφῶν παρητήρησεν εἰς ἄλλον ἀδελφόν, ὅτι ἐν τῇ Ἀπολογία παρενοήσαμεν τὸν κ. Δ., καὶ ὅτι οὗτος συνέγραψε καὶ ἐκτυποῖ ἕτερον βιβλίον, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ ζητήματα ταῦτα θὰ διευκρινίζωνται σαφέστερον. Ἐναγκάσθημεν ὅθεν νὰ ἀνάβάλωμεν καὶ τὴν πρὸς τὸν κ. Ε. Μ. ἀπάντησιν, ἵνα ἴδωμεν ποῦ παρενοήσαμεν τὸν κ. Δ., καὶ ἀποδώσωμεν τὸ δίκαιον εἰς ὃν τοῦτο ἀνήκει. Τὸ βιβλίον αὐτὸ ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ «Ἀλήθεια» τευχ. 2, ἐξεδόθη καὶ διανεμήθη μόλις περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου, διήλθομεν δ' αὐτὸ μετ' ἐνδιαφέροντος. Ἐν σελ. 115 οὗτος ἐξηγεῖ ὅτι ἀπὸ ἐγχειρίδιον αὐτὸ ἐξεδόθη διότι ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς παρούσαις ἡμέραις πολλοὶ κατειλημμένοι ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἀντιχριστοῦ, ἀρνούμενοι τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός. Δηλ. ὁ κ. Δ. ἐπιμένει εἰσεῖτι εἰς τὴν ἀντιγραφικὴν καὶ παράλογον πλάνην ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἦτο αὐτὸς ὁ Πατήρ, ὁ ἴδιος ὁ Ἰεχωβά πλάνην, ἥτις ἔχει καθ' ἑαυτῆς ὀλοκλήρῳ τὴν Γραφὴν ἀπὸ τῆς Γενέσεως μέχρι τῆς Ἀποκαλύψεως. Εὐτυχῶς ὁ κ. Δ. δὲν ἀφήκεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀποδείξωμεν ἐκ τῶν Γραφῶν κατὰ πλάτος ὅτι τοῦτο εἶναι πλάνη. Αὐτὸς ὁ ἴδιος

ἐπρομήθευσεν ἥδη καθ' ἑαυτοῦ τὰ ὄπλα. Εἰς σελ. 115 λέγει ὅτι ἀπαρθέτει διὰ τοὺς ἀναγνώστας τὰ διάφορα Γραφικὰ χωρία, ἐν παραβολῇ πρὸς ἄλληλα, ἵνα οὗτοι κρίνωσιν ἐὰν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ διακηρύττῃ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν ὡς τὸν Μόνον Θεόν, τὸν Ἴδιον Ἰεχωβά. Ἀπὸ δὲ τῆς 116 μέχρι τῆς 124 σελίδος, ἀναγράφονται χωρία μεγαλοφάνως διακηρύττοντα ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐχὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ Πατήρ! Ποία ἐρμηνευτικὴ ἀλχημία μεταβάλλει τὰ χωρία ταῦτα, τὰ τόσο σαφῆ, νὰ λέγωσιν εἰς τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων ὅ,τι δὲν λέγουσιν, καὶ πῶς οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι τὰ χωρία ταῦτα λέγουσιν ὅ,τι ἐννοοῦν, καὶ ἐνοοῦν ὅ,τι λέγουσιν, εἶναι **αιρετικοί**, καὶ **παρεξηγοῦν τὰς Γραφάς**, ὁ κ. Δ. κρίνει, λέγει, ἐντελῶς περιττὸν ν' ἀποδείξῃ πρὸς ἀνθρώπους φανερὰ παρεξηγοῦντας τὰς Γραφάς!

Δυστυχῶς οἱ διδάσκαλοι τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ἐσχημάτισαν τόσῃν πεποθησῆν περὶ τῆς αὐθεντίας τῶν ἐρμηνειῶν καὶ διδασκαλιῶν των ὥστε νὰ μὴ ἀμφιβάλλωσι πλέον ὅτι πᾶσα κατ' αὐτῶν ἀντίρρησις εἶναι ἄρνησις καὶ παρεξήγησις τῶν Γραφῶν, καὶ πᾶσα ἄλλη ἀπόδειξις ἢ μαρτυρία τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων των περιττεύει. Ὅταν δὲ τις τοῖς λέγῃ καὶ ἀποδεικνύῃ ὅτι αἱ διδασκαλίαι αὗται ἀντιφάσκουσι καὶ συγκρούονται πρὸς ἑαυτάς, ὅτι ἀντιπίπτουσιν εἰς ρητὰς διακηρύξεις τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὅτι παρουσιάζουσι τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ σύγχυσις καὶ λογικὴν παραφωμίαν, ὅτι τὰ χωρία τῶν Γραφῶν ὅσον νὰ λαμβάνωνται καὶ ἐννοῶνται οὐχὶ μονομερῶς, ἀλλ' ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ὅλον τὸ θεῖον σχέδιον τὸ ἐν τῷ Λόγῳ ἀποκαλυπτόμενον, ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ὅλην τὴν ἐνιαίαν καὶ παναρμόνιον ἐν αὐτῷ ἀλήθειαν, ὅτι μονομερεῖς ἐξηγήσεις ρητῶν, ἐρχόμεναι εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἄλλα ρητά, εἶναι πράγματι παρεξηγήσεις καὶ διαστροφαι, ὅταν τοῖς λέγεται ὅτι εἰς τὸν Λόγον καὶ εἰς

τὴν μαρτυρίαν δέον νὰ λαλῶσι κατὰ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐχὶ ἀμαρτύρως, καὶ κατὰ τὰς δογματίσεις τοῦ δεῖνα **πιστεύω**, ἢ τῆς δεῖνα Ἐκκλησίας, διότι ἡ πίστις τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ πρέπει ἀνά εἶνε οὐχὶ ἐν σφίγα ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει [τοῦ Λόγου τοῦ] Θεοῦ» (Α'. Κορινθ. β'. 5),—ἡ στερεότυπος τότε ἀπάντησις καὶ ἀνταπόδειξις τοῦ ἐναντίου εἶναι ὅτι παρεξηγεῖς τὰς Γραφὰς καὶ διδάσκεις αἵρεσιν.

Ἄλλ' ἐφ' ὅσον πρὸ τῆς αἵρέσεως ταύτης οὐδεμία προσάγεται λογικὴ καὶ Γραφικὴ ἀντίρρησις, καὶ ἐφ' ὅσον, ὡς ἀνωτέρω, εἰς ἀπόδειξιν τῆς ὀρθοδοξίας προσάγονται χωρὶα μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὸ περὶ οὗ πρόκειται θέμα, * ἡμεῖς θὰ θεωρῶμεν τὴν κατὰ τῆς ἀληθείας καταφορὰν παρ' αὐτῶν τῶν φίλων αὐτῆς, ὡς γεγονὸς κατ' εὐδοκίαν καὶ παραχώρησιν Κυρίου, ἵνα οὕτω διαλάμψη τὸ φῶς καὶ ἡ δύναμις αὐτῆς εἰς τοὺς ἐξ αὐτῆς γεγεννημένους, καὶ θὰ καυχώμεθα μετὰ τοῦ Παύλου ὅτι, ἀκατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν **αἵρεσιν** οὕτω λατρεύω τῷ πατρὶ Ὁεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις (Πράξ. κδ'. 14).

* Ἐστω ὡς παράδειγμα τὸ ζήτημα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς : πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης ὁ μὲν κ. Ε. Μ. ἐν τῷ Ἀστέρι προσάγει τὸ Ἀποκλ. ιδ'. 11 ὁ δὲ κ. Δ. (εἰς σελ. 95—96) τὸ Α'. Κορινθ. ιε'. 54, διὰ τοῦ ὁποίου ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ἡμῖν ὅτι «τοῦ ἀνθρώπου ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος». Ἄλλ' εἰς τὸ νέον τεύχος τοῦ βιβλίου, σελ. 128, διακηρύττεται περὶ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης ἔτι, «εἶναι λάθος τὸ υποθέτειν ὅτι ὁ Ἀδάμ εἶχεν ἀθανασίαν ἐν ἑαυτῷ. **Κανὲν πλάσμα δὲν κατέχει τοιαύτην** ὅλα διατηροῦνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις Μόνος ἔχει **πραγματικῶς ἀθανασίαν** !

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΡΑΥΜΑΤΙΖΟΜΕΝΗ ΕΝ Τῷ ΟΙΚῷ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ

I

ΕΝΥΠΝΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΥ

«Ὁ προφήτης, εἰς τὸν ὅποιον εἶναι ἐνύπνιον, ἕς διηγηθῆ τὸ ἐνύπνιον. Καὶ ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὅποιον εἶναι ὁ Λόγος μου, ἕς λαλήσῃ τὸν Λόγον μου ἐν ἀληθείᾳ». — Ἱερεμ. κγ'. 28.

Διὰ τοὺς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἐκτεθέντας λόγους, καὶ ἰδίως χάριν τῆς ἀληθείας, δὲν δυνάμεθα ν' ἀντιπαρέλωμεν ἐν σιωπῇ τὰς νέας ἐν τῷ « Ἀστέρι » (ἀριθ. 710) καταγγελίας τοῦ κ. Σ. Π. Μ., δι' ὧν χαρακτηρίζονται ὡς **ἄλλο Εὐαγγέλιον** τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ « Ἀπολογία » γραφέντα, καὶ διὰ τῶν Γραφικῶν μαρτυριῶν ὡς ἀλήθειαι τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνυόμενα· ὡς οὐδὲ τὰ ὅσα, ἐπίσης ξένα πρὸς τὴν ἀλήθειαν, λέγονται ἐν τῷ νέῳ βιβλίῳ τοῦ κ. Δ. Εἰς, βεβαίως, ἐξ ἡμῶν παρανοεῖ τὴν Γραφὴν, καὶ κηρύττει « **ἄλλο Εὐαγγέλιον** », πράττων τοῦτο εἴτε ἐν γνώσει εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ. Ἡμεῖς πεπεισμεθα ἀδιστακτικῶς ὅτι οἱ κηρύττοντες ἄλλο Εὐαγγέλιον εἶναι οἱ στεργῶς προσκεκολλημένοι εἰς « τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων », χάριν τῶν ὁποίων εἰς μὴδὲν τίθενται τόσαι ρηταὶ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ διακηρύξεις, πρὸς ἃς αἱ ρηθεῖσαι ἀντιγραφικαὶ παραδόσεις καὶ ἀντιφάσκουσι καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ Θεοῦ προσβάλλουσι. Πεπεισμεθα ἐν τούτοις ὅτι καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν καλῇ τῇ πίστει καταγγέλλουσι ἡμᾶς ὡς κηρύττοντας « **ἄλλο Εὐαγγέλιον** », καὶ εὐλόγως δικαιούμεθα, ἐπομένως, ν' ἀξιώσωμεν παρ' αὐτῶν ὅτι

καθήκον εἶχον, ὡς χριστιανοὶ διδάσκαλοι, ἵνα λογικῶς καὶ Γραφικῶς ἀποδείξωσιν ὡς ὄντως ἄλλο Εὐαγγέλιον» τὰ ἐν τῇ ρηθείᾳ «'Απολογία», τὰ ὅποια ἡμεῖς διακηρύττομεν ὅτι εἶναι «**ἡ πίστις, ἡ ἄπαξ παραδοθεῖσα εἰς τοὺς ἁγίους**».

Διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀναγκαζόμεθα νὰ ἀκολουθήσωμεν τοὺς ἀδελφούς αὐτοὺς εἰς τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν συζητουμένων ζητημάτων, καίτοι τὸ διὰ φυλλαδίων ἀπαντᾶν τυγχάνει δαπανηρὸν εἰς ἡμᾶς, ὅπερ δὲν συμβαίνει διὰ τὸν κ. Δ., οὐδὲ διὰ τὸν κ. Ε. Π. Μ., ὀμιλοῦντα ἀδαπάνως ἀπὸ τῶν σπηλῶν τοῦ «'Αστέρος», αἰτινες, ὡς μὴ ὄφειλε, δὲν εἶναι εἰς ἀμφοτέρους ἀνοικταὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας, ἧς ὁ «'Αστήρ» ἀξιοῖ ὅτι εἶνε ὄργανον. Ἐν τούτοις, πιστεύομεν ὅτι ἀμφοτέροι θὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ μὴ σταματήσωσιν ἐλέγχοντες ἡμᾶς ὡς κηρύττοντας ἄλλο Εὐαγγέλιον», ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ πράξωσι τοῦτο ἀρυόμενοι τὰς ἀποδείξεις καὶ μαρτυρίας τῶν ἐξ αὐτῶν τῶν Γραφῶν καὶ μόνον, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν «παραδόσεων καὶ διδασκαλιῶν τῶν πατέρων», ὡς πράττει ὁ κ. Ε. Π. Μ. εἰς τὸ ζήτημα τοῦ τρισυποστάτου τῆς θεότητος, περὶ οὗ κατωτέρω, ἀφοῦ μάλιστα τὰ τοιαῦτα ζητήματα τὰ κρίνωσι καὶ ὁ μὲν καὶ ὁ δὲ ὡς ὄντα «ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων καὶ θεμελιωδεδωσμένων τοῦ Χριστιανισμοῦ».

Καὶ πρῶτον, οἱ ἀναγνώσαντες τὴν «'Απολογία» γνωρίζουσι καλῶς, ὅσον καὶ ὁ κ. Ε. Π. Μ., ὅτι οὐδαμῶς ἐν αὐτῇ πειρῶμαι νὰ ἀπολογηθῶ καὶ πείσω τοὺς ἀδελφούς ὅτι δὲν συμμερίζομαι τὰ φρονήματα τοῦ συγγραφέως τῆς «Χαραυγῆς τῆς Χιλιετηρίδος», ὡς λέγει. Ἐὰν δὲν συνεμεριζόμεν ταῦτα ὡς κατὰ πάντα σύμφωνα πρὸς τὴν ἐν ταῖς Γραφαῖς ἀλήθειαν τοῦ Κυρίου, δὲν θὰ ἐπεχείρουν τὴν μετάφρασιν καὶ δημοσίευσιν τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος. Ἄλλ' ἀφοῦ ὁ κ. Ε. Π. Μ. εἶναι βέβαιος ὅτι ἐν ταῖς Γραφαῖς διδάσκεται τὸ τρισυπόστατον τῆς Θεότητος», τὸ ἀναρχον τοῦ Υἱοῦ καὶ ἡ προσωπικότης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ ὅποια ὁ ρηθεὶς συγγραφεὺς δὲν βλέπει εἰς τὰς Γραφάς, διατὶ δὲν παραθέτει ἐν κἂν ἐδάφιον πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ὡς ἀνωτέρω δογματικῶν ἔρισμῶν,

ὅπως καὶ ἐκεῖνον ἐλέγξει τυφλώττοντα, καὶ ἐμὲ πλανώμενον, ὡς «**συνεργοῦντα**» ἐκείνῳ; Εἰς σελ. 44 τῆς Ἀπολογίας προὔκαλεσαμεν τὸν κ. Ε. Π. Μ. νὰ ἐλέγξει ἐμὲ ἐκ τῶν ἰδίων μου γραφομένων, καὶ ἀνταποδείξει ἐκ τῶν **Γραφῶν** ποῦ σφάλλω, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Θεοῦ. Οὗτος δὲ ἐπιχειρεῖ τοῦτο διὰ τῶν «**παραδόσεων τῶν πατέρων**» ἀντὶ τῶν Γραφῶν, προβάλλων ἄνευ ἀποδείξεως Γραφικῆς τὸν συνοδικὸν ὄρισμὸν «**ἄναρχος ὁ Πατήρ, ἄναρχος ὁ Υἱός, ἄναρχον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Τρεῖς ὑποστάσεις ἐν μιᾷ Θεότητι**».

Τὸ Α΄. Ἰωάν. ε΄. 7 νόθον, καὶ παρ' ὄλων ἔξοβελιζόμενον

Ἄλλὰ ποῦ τῶν Γραφῶν διδάσκεται ὅτι ἄναρχος ὁ Υἱός, ἄναρχον καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, Τρεῖς ὑποστάσεις ἐν μιᾷ Θεότητι; Οὐδαμοῦ!

Ἐκτὸς μόνον εἰς τὸ νόθον καὶ παρείσακτον χωρίον Α΄. Ἰωάν. ε΄. 7, τὸ εἰς μηδὲν τῶν ἀρχαίων χειρογράφων, εἰς οὐδένα τῶν λεγομένων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, Ἑλλήνων ἢ Λατίνων, εὐρισκόμενον, τὸ ὅποιον ἐτέθη ἐν τῷ κειμένῳ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ μεσαιῶνος παρὰ ξένης χειρός, καὶ τοῦ ὁποίου ἢ μὴ γνησιότης ἀναγνωρίζεται, καὶ ὁλόκληρον τὸ χωρίον ἀποβάλλεται, παρ' ὄλων τῶν κριτικῶν καὶ τῶν νεωτέρων ἐκδόσεων τῆς Κ. Δ. **ἀνεξαιρέτως.** Ἐπὶ τοιούτων ξένων καὶ νόθων χωρίων, ὡς ἀπεδείξαμεν ἐν τῇ «Ἀπολογία», στηρίζονται δόγματα ὅλως ἐναντία καὶ ἀντιφατικά πρὸς τε τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐπιβάλλονται ταῦτα εἰς τὸν τράχηλόν τῶν μαθητῶν ὡς θεόπνευστοι ἀλήθειαι, καὶ κηρύττονται αἰρετικοί, καὶ λοιπά, οἱ προτιμῶντες νὰ ἀκούωσι τὴν φωνὴν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ μᾶλλον, ἢ τὰς εἰς Αὐτὴν ἀντιπιπτούσας διδασκαλίας μὲ ὄλον τὸ ὄγκον τοῦ κύρους τῆς ἀρχαιότητός των.

Τὸ ἄναρχον τοῦ Πατρὸς διακηρύττεται σαφῶς διὰ τε τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ γράμματος τῶν Γραφῶν (ἅρα Γενεσ. α΄. 1. Ψαλμ. κ΄. 2, μα΄. 13, ρστ΄. 48.), ὡς ἐπίσης διακηρύτ-

τεται εύκρινως ἢ ἐν χρόνῳ γέννησις τοῦ Υἱοῦ ἐν τῇ προανθρω-
 πίνη αὐτοῦ ὑποστάσει, διὰ τῶν ἐξῆς ὀρισμῶν : α'.) **Μονο-**
γενής ('Ιωάν. α'. 14, 18 γ'. 16. Α'. 'Ιωάν. δ'. 9),
 ἐπομένως γεννηθεὶς παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐν χρόνῳ. « Ἐγὼ **σήμερον**
 σὲ ἐγέννησα » ('Εβρ. α'. 5* Παροιμ. γ'. 24—25). β'). **Πρωτότοκος**
 πάσις κτίσεως (Κολοσ. α'. 16). γ'.) « **ἀρχὴ** τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ » ('Αποκάλ. γ'. 4.) 'Ἐν
ἀρχῇ (τῇ ἀρχῇ τῆς δημιουργίας) ἦν ὁ Λόγος » ('Ιωάν. α'.
 1). Διὰ ποίας λογικῆς ἢ ἐρμηνευτικῆς μεθόδου θὰ κάμωμεν
 τὰς μαρτυρίας ταύτας, αἵτινες διακηρύττωσιν ὅτι ὁ Υἱὸς ἔσχεν
 ἀρχὴν, νὰ λέγωσι τὴν διδασκαλίαν τοῦ κ. Ξ. Π. Μ. ὅτι ὁ
 Υἱὸς εἶναι ἄναρχος; Ἡ ἐξήγησις τὴν ὁποίαν ὁ κ. Ξ. Π. Μ.
 μᾶς δίδει ὅτι «τὰ τοιαῦτα ρητὰ, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσι τὸν
 Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς κεχρισμένον ὑπὸ τοῦ Πα-
 τρὸς, καὶ κατώτερον, πρέπει νὰ νοῶνται πάντοτε ἐν σχέσει
 πρὸς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Υἱοῦ», εἶναι καταφανῶς βεβια-
 σμένη, Γραφικῶς δὲ καὶ λογικῶς ἀστήρικτος· διότι ὁ Πατὴρ
 δὲν ἐγέννησε τὸν Υἱὸν ὡς ἄνθρωπον ἐν ἀρχῇ, καὶ πρὸ τῆς
 δημιουργίας, ἀλλ' ὡς Υἱὸν ἐν τῇ προανθρωπίνῃ αὐτοῦ ὑποστά-
 σει, καὶ εἰς τὴν τοιαύτην αὐτοῦ κατάστασιν ἀναφέρονται τὰ
 ἄνωτέρω ρητὰ, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ τοιαύτην.

Ὅσον δὲ διὰ τὴν παράδοξον ἐξήγησιν τοῦ κ. Δ. εἰς σελ.
 114 τῆς « Ἀληθείας » (τευχ. 2), καθ' ἣν τὸ ἐν ἀρχῇ
 σημαίνει ἀόχι μόνον ἐν ἀρχῇ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου,
 ἀλλ' ἐν ἀρχῇ ἣτις δὲν ἔχει ἀρχὴν, ὁ ὀρισμὸς αὐτός,
 ἀρχὴ ἣτις δὲν ἔχει ἀρχὴν, εἶναι καθαρῶτατος γέννημα τῆς
 φαντασίας τοῦ ἀδελφοῦ, οὐ μόνον μὴ διδασκόμενον ἢ ὑπαι-
 νισσόμενον καὶ ἐν ταῖς Γραφαῖς, ἀλλὰ καὶ λογικῶς ἀκατάλη-
 πτόν τι. Τὰ δὲ πρὸς ἀπόδειξιν ὄθθεν αὐτοῦ παρατιθέμενα

* Τὸ χωρίον αὐτὸ ἐξηγεῖται ὑπὸ τοῦ Παύλου ὡς ἀναφερόμενον εἰς
 τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν (Πράξ. ιγ'. 32, 34), ἐπότε ὁ Κύ-
 ριος ἡμῶν ἐγενήθη καὶ ἀνυψώθη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς εἰς τὴν τελειό-
 τητα τῆς θείας φύσεως (Φιλπ. β'. 9. 'Εβρ. α'. 3. 'Εφεσ. α'. 26—
 23. 'Εβρ. β'. 10, ε'. 9). Εἶναι δὲ τραπὴ ἀναιρέσις τῶν περὶ ἀνάρ-
 χου τοῦ Υἱοῦ διδαγμάτων, ἐκτὸς ἐὰν τὸ **σήμερον** δὲν προσδιορίζει
 χρόνον.

ἐκεῖ ἐδάφια (Ἰωάν. α'. 1—3. Κολοσ. α'. 16. Α'. Ἰωάν. ε'. 11—12, 20. Κολοσ. γ'. 3—4. Α'. Τιμοθ. δ'. 10. Β'. Πέτρ. α'. 11. Ἐφεσ. β'. 16—22), πᾶς τις δύναται νὰ πεισθῆ, ἐξετάζων ταῦτα δι' ἑαυτὸν, ὅτι, πάντα ταῦτα, ἰδίως δὲ τὰ δύο πρῶτα, μαρτυροῦσιν ἀκριβῶς ὅπως τοῦναντίον περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὡς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ γεννηθέντος ἐν χρόνῳ ὑπὸ τοῦ Πατρὸς, εἰ καὶ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι, ὅστις κόσμος, καὶ τὰ πάντα, ἐγένετο δι' αὐτοῦ.

Τὸ ἐδάφ. Α' Ἰωάν. ε' 20 ὁμοίον Α' Ἰωάν. ε' 20, τὸ «**Ἐν τῷ Υἱῷ**» = διὰ τοῦ Υἱοῦ, ὁποῖον, ἀναγινῶσκον «**Ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ**», ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος», φέρεται κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ τοῦ κ. Δ. ὡς ἐπιχειρήμα ὅτι ὁ Ἐνδοξος ἡμῶν Λυτρωτὴς εἶναι Αὐτός ὁ Πατήρ Ἰεχωβά. Εἴπομεν ἐν τῇ «**Ἀπολογία**» σελ. 61 ὅτι, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἐκεῖ παρατεθεισῶν μαρτυριῶν τῶν Γραφῶν, περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὡς Θεοῦ, εἶναι ἐν πλήρει συμφωνίᾳ πρὸς τὰς Γραφὰς τὸ νὰ ὁμολογῶμεν αὐτὸν ὡς ἀληθινὸν Θεὸν καὶ Ζωὴν τὴν αἰώνιον (Ἰωάν. ιδ'. 6). Ἀλλὰ ἐταστικωτέρα ἐξετάσις τοῦ χωρίου ἐλέγχει τελείως τὸ φαντασιῶδες τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ κ. Δ. Τὸ χωρίον λέγει ὅτι ὁ Υἱὸς ἔδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν Ἀληθινόν, τοῦτέστι τὸν Πατέρα (ἴδε Ἰωάν. ιζ'. 3)· τὸρα δὲ γνωρίσαντες τὸν Ἀληθινὸν Θεὸν [τὸν Πατέρα], εἴμεθα ἐν τῷ Ἀληθινῷ [Πατρὶ]· Τίνι τρόπῳ; = ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ, τοῦτέστι διὰ μέσου τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ· καὶ οὕτω ἔπρεπε νὰ ἐξηγητῆ ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τὸ χωρίον αὐτό, ὡς καὶ ἐξηγεῖται εἰς τὴν σπουδαίαν ἀγγλῶστον Ἑλληνο-Ἀγγλικὴν Κριτικὴν μετάφρασιν τοῦ Wilson· ὁγλ. διὰ, «**by His son**»· διότι ἡ ἐν, μετὰ δοτικῆς συντασσομένη, σημαίνει τὴν ἐν τινι στάσιν, ἀλλὰ σημαίνει καὶ τὸ ὄργανον, ἢ τὸν τρόπον, ἢ τὸ διὰ μέσου τινός· ὡς π. χ. ἐν τόξοις ἀγωνίζεσθαι (=διὰ τόξων) ἐν τάχει (=ταχέως). Ἐν δὲ τῇ Κ. Διαθήκῃ, ὑπάρχουσιν ὄχι ὀλιγώτερα τῶν 160 παραδειγμάτων, εἰς τὰ ὅποια παντοῦ ἡ πρόθεσις ἐν, μετὰ δοτικῆς

ἀπαντῶσα, μεταφράζεται **διὰ** παραθέτομεν ἐλάχιστα μόνον εἰς ἀπόδειξιν ὅπως κρίνη πᾶς τις δι' ἑαυτὸν περὶ τῆς ἀληθείας. Ματθ. ιβ'. 24, 27, 28. ιδ'. 13. ιζ'. 21. κα'. 23, 24, 27. κβ'. 1. Μάρκ. γ'. 22. δ'. 2. θ'. 29. Λουκ. α'. 77. β'. 27. δ'. 1. ια'. 19. Πράξ. α'. 3. δ'. 7, 10, 13. ζ'. 35. Ματθ. θ'. 34. Ἰωάν. ιζ'. 11, 17, 19, κλπ. Ὅθεν καταφαίνεται ὅτι τὸ ἐπίθετον Ἀληθινός, τὸ τρις ἀπαντῶν εἰς τὸ ἐν λόγῳ χωρίον, ἀναφέρεται εἰς τὸν Πατέρα, τὸν ὁποῖον Αὐτὸς ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Κύριος ἡμῶν ὀρίζει τὸν **μόνον ἀληθινὸν** Θεόν (Ἰωάν. ιζ'. 3), ἀπὸ ἰδίως λέγεται ὅτι ὁ Υἱὸς ἔδωκεν ἡμῖν διάνοιαν διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸν Ἀληθινόν, καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ εἰμεθα ἐν αὐτῷ, γενόμενοι μέτοχοι αἰωνίου ζωῆς, ἣν προσφέρει ἡμῖν διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ Αὐτοῦ Υἱοῦ, ὅστις εἶναι ἡ δεξαμενὴ οἰονεὶ τῆς ζωῆς ταύτης (Α' Ἰωάν. ε'. 11), διὰ τὴν τὰ πάντα εἶναι δεδομένα εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Υἱοῦ (Ἰωάν. ιζ'. 2. Ματθ. ια'. 27. κη'. 18. Ἰωάν. γ'. 35. ιγ'. 3).

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς **προσωπικότητος** καὶ τοῦ **ἀνόρχου** τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁμολογοῦμεν ὅτι οὐδέτερον τῶν χαρακτηρισμῶν αὐτῶν ἀπαντῶμεν ἐν τῇ Γραφῇ, καὶ παρακαλοῦμεν τοὺς ἀδελφοὺς νὰ μᾶς δεῖξωσι ποῦ τῶν Γραφῶν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα λέγεται ἀναρχον, ποῦ τῶν Γραφῶν λέγεται πρόσωπον, ἢ προσκυνεῖται ὡς πρόσωπον μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, — εἰάν τις τῶν ἀποστόλων προσεύχηται πρὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὡς εἰς πρόσωπον, ὅμοιον τὴν δύναμιν καὶ δόξαν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, ἢ προσεύχονται εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν διὰ τὸ Ἅγιον αὐτοῦ καὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Πνεῦμα. Ὅταν μᾶς δεῖξωσιν ὅτι ζητοῦμεν, τότε καὶ ἡμεῖς θὰ δεῖξωμεν ποῖα ἢ τῶν Γραφῶν διδασκαλία περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον, ὡς χρῆζον ἐκτενοῦς ἀναπτύξεως, οὔτε ὁ ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ χωρὸς ἐπέτρεπεν νὰ πραγματευθῶμεν, οὔτε ὁ τοῦ παρόντος φυλλαδίου.

Ἐὰν κατὰ τὸν κ. Ε. Π. Μ. τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀναρχον πρόσωπον, ἴσον τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, τότε ὑπάρχουσι τρεῖς Θεοί, καὶ εἶναι ἀναληθὲς τὸ λέγειν ὅτι ὑπάρχει **εἰς μόνον** Θεός. Ἐὰν

αὐπάρχη εἷς Θεός, μόνον, ὁ Πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα» ὡς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διακηρύττει (Α΄ Κορινθ. η΄. 6), καὶ ἐάν, ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν ἐδήλωσεν, ὁ Πατήρ εἶναι μεγαλειότερος τοῦ Οὐρανίου αὐτοῦ Υἱοῦ (Ἰωάν. ιδ΄. 28)· καὶ ἐάν ὁ Πατήρ ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ Υἱόν, **ὑπερῴψωσεν αὐτόν** καὶ ἠτοίμασε δι' αὐτόν Βασιλείαν (Λουκ. κβ΄. 29), καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Υἱὸς μέλλει νὰ παραδώσῃ τὴν Βασιλείαν εἰς τὸν Πατέρα, διὰ νὰ εἶνε ὁ Πατήρ τὸ πάντα ἐν πᾶσι (Α΄ Κορινθ. ιε΄. 24, 28), — ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ὑπάρχουσι διάφοροι **Θεοὶ ἴσως δυνάμεως**. Ἀπὸ τῆς Γραφικῶς ἀναποδείκτου αὐτῆς ἀρχῆς ἐμφορούμενος καὶ ὁ κ. Δ. ἐξάγει ἐκ τοῦ ἐδαφίου Ἑβρ. θ΄. 14, ὅπερ ἀναγινώσκει, α΄ Οὐς (Χριστὸς) διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ», ὅτι ὑπάρχουσι χωρία, ἅτινα δείκνυουσι τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς **Υἱὸν ἑξαρτώμενον ἀπὸ τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα"**· ὅτι δηλ. τὸ Ἅγ. Πνεῦμα εἶναι πρόσωπον, καὶ πολλάκις ἀνώτερον τοῦ Χριστοῦ!

α΄ Ὅτι οὐδὲν διακριτικὸν πρόσωπον ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἐννοεῖται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ χωρίῳ, γίνεται κατάδηλον ὅταν τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἦτο τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς τὸ ὁποῖον μετεδόθη εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς εἶναι γεγραμμένον, «Πνεῦμα Κυρίου Ἰεχωβά εἶναι ἐπ' ἐμέ, διότι ὁ Ἰεχωβά μὲ ἔχρισε διὰ νὰ κηρύξω εὐαγγέλιον εἰς τοὺς ταπεινοὺς (Ἑβρ. πρωτ. Ἡσα. ξα΄. 1. Λουκ. δ΄. 18). Εἰς δὲ τὸ Ἡσα. ια΄., 2, 3, ἀναγινώσκομεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐννοιαν ὅτι, «Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰεχωβά θὰ ἀναπαυθῇ ἐπ' αὐτόν, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέπειας, πνεῦμα βουλήs καὶ δυνάμεως, πνεῦμα γνώσεως καὶ φόβου (εὐλαβείας σεβασμοῦ) τοῦ Ἰεχωβά». Τὸ πνεῦμα δὲ αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν τῷ Χριστῷ, λέγεται τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. η΄. 9), ὁ νοῦς τοῦ Χριστοῦ (Α΄ Κορ. β΄ 16), τὸ φρόνημα τοῦ Χριστοῦ (Φιλιπ. β΄ 5). Τὸ πνεῦμα λοιπὸν, ὁ νοῦς, τὸ φρόνημα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν τῷ Χριστῷ, ἦτο ὁ αἰώνιος νοῦς ἢ τὸ ἀπ' αἰῶνων φρόνημα ἢ ἡ αἰώνιος πρόθεσις ἢ βουλή τοῦ Πατρὸς περὶ τῆς διὰ τοῦ Υἱοῦ ἀπολυτρώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ἀνθρωπότητος (Ἑφ.

γ'. 11. Α'. Πέτρ. α'. 20). Διὰ τοῦ αἰωνίου αὐτοῦ πνεύματος τῆς βουλῆς, τῆς δυνάμεως, τῆς γνώσεως καὶ τῆς εὐλαβείας εἰς τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς κινούμενος ὁ Χριστὸς, προσήνεγκεν ἑαυτὸν ἄμωμον τῷ Θεῷ. Πόθεν λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἡ δύναμις, ἡ ἐπιρροή, ἡ διάθεσις, ἡ πρόθεσις τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ, εἶναι τρίτον μὲν πρόσωπον, ἀλλ' ἐν τούτοις πάλιν Αὐτὸς ὁ Θεός, ὁ Ἰεχωβά;

Πᾶς νοήμων ἄνθρωπος γνωρίζει ὅτι ἐὰν ὁ Θεός εἶναι εἷς, ὡς πρόσωπον, δὲν δύναται νὰ εἶναι **τρεις**· καὶ ὅτι ὑπὸ μίαν μόνον ἔννοιαν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι δύο ἢ τρία πρόσωπα δύναται νὰ εἶναι **ἓν**, καὶ τοῦτο οὐχὶ ἐν προσωπικῇ ταυτότητι ἢ ἐνότητι, ἀλλ' ἐν ἐνότητι σκοποῦ, πνεύματος, θελήσεως καὶ συμπράξεως. καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐννοεῖ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὅτι εἶναι **ἓν** μετὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ προσεύχεται ἵνα ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ εἶναι **ἓν**, ὡς ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ('Ἰωάν. ι'. 30 ιζ'. 9, 20—23).

Ἐν τῇ α' Ἀπολογίᾳ σελ. 43—62 κατεδείχθη διὰ μακρῶν ἐκ τῶν Γραφῶν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Θεός * ὡς αἱ Γραφαὶ ἐννοοῦσι καὶ διακηρύττουσι τὴν θεότητα αὐτοῦ, καὶ ἥτις εἶναι ἡ μόνη **οὐσιώδης** θεότης τοῦ Υἱοῦ· ὅταν δὲ πιστεύωμεν εἰς τὸν Υἱὸν ἀκαθῶς εἶπεν ἡ

* Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πολλοὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἀδυνατοῦσι νὰ κατανοήσωσιν ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐνδόξου ἡμῶν Λυτρωτοῦ ὡς Θεοῦ, εἶναι ἡ σημασία τῆς λέξεως Θεός, συνεπεία τῆς ἐσφαλμένης ἰδέας ἣν ἀπαξ ἐσχημάτισαν ὅτι, ἀφοῦ λέγεται Θεός, ἀνάγκη ἐξάπαντος νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ Πατὴρ ὁ Ἰεχωβά, διότι «εἶναι εἷς Θεός». Ἀναμφιβόλως εἶναι εἷς Θεός (Ἰεχωβά) ὁ Πατὴρ. Ἀλλὰ ὁ τίτλος Θεός ('Ἠσα. θ'. 6), δι' οὗ ὀνομάζεται ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν ταῖς Γραφαῖς, ἀποδίδεται καὶ εἰς τοὺς Ἀγγέλους, οἵτινες καλοῦνται Ἐλοχείμ, θεοί, ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς θείας δυνάμεως κατὰ τὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀποστολὴν καὶ ἐμφάνισίν των. Καὶ ἐὰν οἱ ἄγγελοι ὀνομάζωνται θεοί, ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἀληθέστερον ἀνήκει τὸ ὄνομα Θεός εἰς ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ὁ Πατὴρ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὡς εἰδικὸν αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον (ἴδε Ἰωάν. ι'. 34—36.) Καὶ ἐὰν Ἐλόχ ἢ Ἐλοχείμ σημαίνῃ **ἰσχυρός**, παντοδύναμος, ἀναμφιβόλως αὐτὸς ἐστὶν ὑπεράνω πάντων τῶν δυνατῶν, μετὰ τὸν Πατέρα, καὶ ἐπομένως λίαν προσηκόντως ὀνομάζεται ὁ ἰσχυρὸς Ἐλόχ—ὁ Ἰσχυρὸς Θεός, ὁ Μόνος δυνατὸς μεταξύ τῶν δυνατῶν—θὲν καὶ σώ-

Γραφή (Ίωάν. ζ'. 37) όταν τιμῶμεν αὐτὸν κατὰ τὴν Γραφήν ὡς τιμῶμεν τὸν Πατέρα (Ίωάν. ε'. 22, 23), καὶ γνωρίζομεν ὅτι τιμῶντες αὐτὸν, τιμῶμεν Αὐτὸν τὸν Πατέρα (Μαρκ. θ'. 37. Ίωάν. ιβ'. 44, Α'. Πέτρ. α'. 21) ὅστις ὑπερέψωσεν αὐτόν, ὅταν ἀκούομεν καὶ ὁμολογῶμεν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου ὅτι «κεφαλὴ τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς (Α'. Κορινθ. ια'. 3), καὶ αἰεὶ Θεὸς ὁ Πατήρ, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός» (Α'. Κορινθ. η'. 6), τότε ἀκούομεν τὴν φωνὴν καὶ ποιοῦμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ· αἱ δὲ Γραφικῶς ἀναπόδεικτοι καὶ ἀστήρικτοι γνωματεύσεις τοῦ κ. Ε. Π. Μ. περὶ εὐσιώδους θεότητος τοῦ Υἱοῦ, εἶναι φωναὶ ξένων, καὶ ἀτὰ πρόβατα τοῦ Κυρίου ἀκούουσι τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ μόνον, καὶ ἀκολουθοῦσιν Αὐτόν· ξένον ὅμως δὲν θέλουσιν ἀκολουθήσει» (Ίωάν. ι'. 27, 5).

II

«ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝ ΑΥΤΩ.»

«Μὴ παροργίσῃς αὐτόν· διότι δὲν θέλει συγχωρήσει τὰς παραβάσεις Σας· ἐπειδὴ τὸ ὄνομά μου εἶναι ἐν Αὐτῷ»—Ἐξοδ. κγ'. 21.

Ὅτι ὁ κ. Ε. Π. Μ. ἰσχυρίζεται ἐπὶ τοῦ Ἑσα. στ'. ὅτι ἀσυγχέομεν τὰ σαφέστατα ὅπως μὴ φανῆ ὅτι ὁ Υἱὸς καλεῖται ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ Ἰεχωβά», λυπούμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι παντάπασι ἀναληθές· ἀπεναντίας εἰς σελ. 54 τῆς α' Ἀπολογίας» ἡμῶν λέγομεν ὅτι ὁ Ἐνδοξὸς ἡμῶν Λυτρῶτης παρίσταται πολλάκις ἐν τῇ Γραφῇ περιβεβλημένος ἐν ὅλῃ τῇ θεῖᾳ δυνάμει καὶ μεγαλειότητι τοῦ Πατρὸς Ἰεχωβά, καὶ καλεῖ ἑαυτὸν Ἰεχωβά, ὡς τετιμημένος τοῦ Ἰεχωβά Ἀντιπρόσωπος· καὶ εἰς ἀπόδειξιν προσηγάγομεν τὰς Γραφάς, Ἑσα. στ'. 1—8. Ἐξοδ. γ'. 1—15. Τὸ δὲ ζήτημα εἶναι,

ζειν εἰς τὸ παντελὲς δύνανται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ. (Ἑβρ. ζ'. 25). Δεῦτε οὖν ἀγαλλιασθῶμεν εἰς τὸν Μένον Αὐτὸν Δυνατόν, τὸν Ὅποιον ὁ Οὐράνιος Πατήρ, ὁ Ἰεχωβά, ἐξάπτειται ὡς τὸν Βραχίονα αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.

ὄχι ἂν καλῆται Ἰεχωβά, ἀλλ' ἐὰν εἶναι ὁ Ἰδιος ὁ Ἰεχωβά, ὡς διατείνεται ὁ κ. Δ. ἐν τοῖς βιβλίοις του. Τώρα ὁ κ. Ε. Π. Μ., μεταγνοὺς φαίνεται δι' ὅ,τι ὠμολόγησεν ὅτι δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ κ. Δ., ἀποφαίνεται ὅτι ἦτο ὁ ἴδιος, ὅτι ἀθὰ ἦτο ἀνήκουστος πλαστοπροσωπία νὰ εἶπη ὁ ἀντιπρόσωπος ἐγὼ εἰμι ὁ Ὄν (Ἰεχωβά), Ἐὰν δὲν ἦτο ὁ ἴδιος. Ἐὰν διὰ τὸν κ. Ε. Π. Μ. εἶναι πλαστοπροσωπία ἀνήκουστος, δι' ἡμᾶς εἶναι ἀντιπροσωπία ἀκουστή, διότι ἀκούομεν αὐτοῦ τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς, τοῦ Ἰεχωβά, νὰ λαλῆ περὶ τοῦ « Ἀγγέλου τῆς Διαθήκης » (τοῦ Ἰίου), ὃν ἀλλαχοῦ ὀνομάζει « Παρουσίαν αὐτοῦ » (Ἐξοδ. λγ'. 14), καὶ « Ἀγγελοῦ τῆς Παρουσίας τοῦ Ἰεχωβά » (Ἡσα. ξγ'. 9.) λέγοντος. ἀμὴ παροργίσῃς αὐτόν, . . . ἐπειδὴ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝ ΑΥΤΩ: (Ἐξοδ. κγ'. 20). Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει ὅτι ὁ Βλαστὸς τοῦ Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς, θέλει ὀνομασθῆ Τζεχόβα Τσιτκενού (Ἰερμ. κγ'. 6, λγ'. 16.) ὅταν λοιπὸν ὁ Ἰεχωβά λέγῃ ὅτι τὸ Ὄνομα Ἰεχωβάς θὰ εἶναι ἐν αὐτῷ (ὡς ἀντιπρόσωπῳ Αὐτοῦ), καὶ ὅτι θὰ ὀνομασθῆ Ἰεχωβά, ἀποδεικνύει τοῦτο ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἰεχωβά, καὶ εἶναι πλαστοπροσωπία ἀνήκουστος ἂν δὲν εἶναι; Τί δὲ λέγει ὁ κ. Ε. Π. Μ. διὰ τὸ ἐδάφ. Ἐξοδ. γ'. 2, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ ὅτι ὁ καλῶν ἐαυτὸν Ἰεχωβά εἰς ἐδάφ. 14 ἦτο ὁ Ἀγγελοῦ τοῦ Ἰεχωβά; εἶδεν ἀλλαχοῦ νὰ ὀνομάζῃ ὁ Ἰεχωβά ἐαυτὸν « Ἀγγελοῦ »;

Τὸ χωρίον Ἡσα. στ. 1 λέγει ρητῶς ὅτι ὁ Ἡσαίας εἶδε τὸν Ἀδωνάϊ, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ρητῶς λέγει ἡμῖν (εἰς Ἰωάν. ιβ'. 41) ὅτι, ὅ,τι ὁ Ἡσαίας εἶδεν ἦτο ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ ἢ αὐτὸς ὁ Χριστὸς, καὶ ὄχι ὁ Ἰεχωβά ὁ Πατήρ. Εἰς τὰ ἐδάφια 3 καὶ 5, ἀντὶ Ἀδωνάϊ, τὸ πρωτότυπον ἀντως ἀναγινώσκει Ἰεχωβά, διότι εἰς μὲν τὸ 3ον τὰ Σεραφαὶμ δοξολογοῦσι τὸν Ἰεχωβά ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐκπροσωποῦντος αὐτόν (Ἰωάν. ιβ'. 44. Α'. Πέτρ. α'. 21. Μάρκ. θ'. 37); τὸ δὲ 5ον ἐδάφ. ἐκθέτει ἀπλῶς τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἐπροξένησέν εἰς τὸν πρόφητήν ἡ θρασὺς τῆς μεγάλης δόξης, πιστεύσαντά ὅτι εἶδε τὸν Ἰεχωβά, καὶ φοβηθέντα ὅτι ἤθελεν ἀποθάνει· τὸ ἴδιον ἐπίστευσε καὶ ἐροβήθη ὁ Μανωῆ (Κριταί

ιγ'. 22), ὁ Ἰακώβ (Γένεσ. λβ'. 30) κλπ. διότι ἐγνώριζον καλῶς ὅτι ἄνθρωπος δὲν θέλει ἰδεῖ τὸν Θεὸν καὶ ζήσει» (Ἐξοδ. λγ'. 14. Δευτ. ε'. 24). Ἄν λοιπὸν ὁ Ἡσαΐας καὶ οἱ λοιποὶ εἶδον ἄντως τὸν Ἰεχωβᾶ καὶ ἐξησαν, ποῦ μένει ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ κῦρος τῶν ἀνωτέρω χωρίων, καὶ πῶς συμβιβάζεται πρὸς ταῦτα, καὶ πρὸς τὸ ρητὸν Ἰωάν. α'. 18 «**Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε**», καὶ Α'. Τιμοθ στ' 15, 16, ἡ ἀξίωσις ὅτι ὁ Ἡσαΐας εἶδεν αὐτὸν τὸν Ἰεχωβᾶ; Ἄλλως τε ὁ Ἡσαΐας λέγει σαφῶς ὅτι εἶδε τὴν δόξαν τοῦ Ἄδωναΐ ἑδαφ. 1, καὶ ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Ἄδωναΐ ἑδαφ. 8, ἀποστείλαντος αὐτὸν καὶ ἐξαγγείλαντος τὴν κρίσιν (ἑδαφ. 9—13), καὶ οὐχὶ τοῦ Ἰεχωβᾶ

Ὁ κ. Δ. ἐξηγεῖ παντοῦ σχεδὸν ἀπὸ τῆς σελ. 116 ἕως 124 τὸ ὄνομα «Ἰησοῦς» ἐν παρενθέσει (Ἰησοῦς, Ἰάχ, Ἰεχωβάχ). Ἡ τοιαύτη ἐρμηνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν—μετὰ τὴν θεόπνευστον αὐτοῦ ἐξήγησιν, ἣν ἔχουμεν ἐν τῷ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ (Ματθ. α' 21), φορᾶται ἀυθαίρετος· ἀναγράφεται δὲ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ κηθ' ὑπόθεσιν καὶ φαντασίαν, ὑποθέτομεν, ὅτι τὰ ἀρχικὰ γράμματα **Ἰη** ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ Ἰάχ, καὶ, ἐπομένως, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις τῆς ὁποίας ὑπερμαχεῖ θεωρίας, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἦτο αὐτὸς ὁ Ἰεχωβᾶ. Ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν Πατρός θὰ εἶναι ἐν τῷ οὐρανόφω Ἀυτοῦ Υἱῷ τοῦτο γίνεται κατάδηλον ἐκ τῶν ἀνωτέρω. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη τὰ ἀρχικὰ ψήφια Ἰη ὑπεμφαίνωσι τὸ ὄνομα Ἰεχωβᾶ, εἶναι τοῦτο ἀπόδειξις ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἦτο αὐτὸς ὁ Πατὴρ Ἰεχωβᾶ; Κατὰ τὴν λογικὴν ταύτην τὰ ὀνόματα τότε Ἰεχο- νίας=ἐτοιμασία Ἰεχωβᾶ, : Ἰωάχαζ, =ὁ βλέπων Ἰεχωβᾶ : Ἰωάς, =πῦρ ἢ θῦμα τοῦ Ἰεχωβᾶ : Ἰωράμ, =ἐξύψωσις τοῦ Ἰεχωβᾶ : Ἰωσαφάτ, =κρίσις τοῦ Ἰεχωβᾶ : Ἰηοῦ=ὁ ὑπάρ- χων, κλπ.—πάντα σημαίνουσιν ὅτι τὰ πρόσωπα ταῦτα ἦσαν αὐτὸς ὁ Ἰεχωβᾶ! Εἰς τοιαῦτα παράλογα καὶ ἀπρεπῆ συμπε- ράσματα καταλήγουσι θεωρεῖν καὶ διδασκαλῆαι ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν ἐμμένουσιν εἰς τὰς λογικὰς καὶ σαφεῖς μαρτυρίας καὶ δικηκρῦξεις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ Ἀγαπητοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ, καὶ οἵτινες ὀνομάζουσιν ἄλλους ὡς κατειλημμέ- νους ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἀντιχρίστου, διότι ὁμολογοῦσιν,

ὡς ἡ Γραφή ὀρίζει, τὸν Μέγαν ἡμῶν Λυτρωτὴν καὶ Κύριον **Υἱὸν τοῦ Θεοῦ**, δευτέρον μετὰ τὸν Πατέρα, καὶ οὐχὶ αὐτὸν τὸν Πατέρα.

Ἄληθῶς, αὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱὸν εἰμὴ ὁ Πατὴρ (Μαθ. ια'. 27), καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ δώσῃ ἄλλον καθορισμὸν τοῦ προσώπου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Πέτρον, εἰς τὸν Ἰορδάνην, εἰς τὸ ὄρος τῆς μεταμορφώσεως, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ θεόπνευστα ὄργανά του, ὅτι ὁ **Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος**, καὶ ἐπὶ τῆς ἀποκαλύψεως καὶ ὁμολογίας ταύτης οἰκοδομεῖται ἡ Ἐκκλησία του, ἣτις εἶναι σῶμα αὐτοῦ (Μαθ. ιστ'. 16—18. Ἐφ. α'. 23). Ἡ δὲ Γραφή ρητῶς διακηρύττει ὅτι ὅστις συγχύζει τὸν Πατέρα μετὰ τὸν Υἱόν, καὶ ἀρνεῖται ὅτι εἶναι δύο διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων πρόσωπα, καὶ δὲν πιστεύει εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν ὁ Θεὸς μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ἔκαμε τὸν Θεὸν ψεύστην, καὶ ὁ τοιοῦτος εἶναι τοῦ πνεύματος τοῦ ἀντιχρίστου. (ὡς ἀναγνώσῃ τὴν δῆλωσιν ταύτην τῆς Γραφῆς ἐπιμελῶς ἕκαστος εἰς Α'. Ἰωάν. β'. 22. ε'. 9—11).

Κατὰ τῆς μιᾶς ἄκρας πλάνης τῆς ἐθνικῆς φιλοσοφίας, ἣτις ἠρνεῖτο τὴν προανθρωπίνην ὑπόστασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὡς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνεγνώριζεν αὐτὸν μέγαν προφήτην, μέγαν διδάσκαλον, μέγαν φιλόσοφον, ὁ ἐχθρὸς, κατὰ τὴν συνήθη αὐτοῦ μέθοδον, ἀντέταξεν ἐγκαίρως ἑτέραν ἄκραν πλάνην, ὅπως, ἐν τῇ διαπάλῃ τῇ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν πλανῶν, ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἀφελῆ ἐν τῷ μέσῳ ἀνυπεράσπιστος καὶ λησμονηθῇ. Ἄμφότεραι αἱ πλάναι αὗται ἐξυπηρετοῦσι τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, διότι ἀμφότεραι καταλήγουσιν εἰς τὴν ἀρνησιν τῆς ἀπολυτρώσεως γενεμένης διὰ τῆς τελείας ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐλθόντος ἐν σαρκὶ ὡς τελείου ἀνθρώπου. (ἴδε Α'. Ἰωάν. δ'. 2, 3) Ἡ δευτέρα πλάνη, ἡ ἀξιόσουσα εἰσεῖτι διὰ τῶν συνηγόρων τῆς ὅτι ὁ Μεσσίας δὲν ἦτο αἰόλου ἀνθρώπος, ὅτι ἦτο **αὐτὸς ὁ Πατὴρ ὁ Ἰεχωβά**, ὅστις ὑπεδύθη μόνον σάρκα πρὸς καιρὸν (ἴδε σελ. 101—102 βιβλίον κ. Δ.) ἐνῶ πράγματι διετήρει ὅλας τὰς θείας αὐτοῦ δυνάμεις—χρησιμοποιοῦν τὸ σῶμα τῆς σαρκὸς ὡς κάλυμμα

ὅπως ἀποκρύπτηται ἡ δόξα, καὶ ἐπιτρέπεται ἵνα φαίνηται ὡς κλαίων, πεινῶν, διψῶν καὶ θνήσκων, — καταρρίπτει οὐχ ἕττον τῆς πρώτης ὀλόκληρον τὸ σχέδιον τῆς ἀπολυτρώσεως, καὶ καταντᾷ πράγματι σύγχυσιν καὶ κυκεῶνα ὅλην τὴν Καινὴν Διαθήκην.

Κλείομεν ὅθεν τὸ παρὸν κεφάλαιον μὲ τὴν περικοπὴν τὴν εἰς σελ. 130 τοῦ βιβλ. τοῦ κ. Δ., τὴν ὁποίαν υἰοθετοῦμεν ὀλοφύχως ὡς διερμηνεύουσιν τὴν ἀλήθειαν, καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν περικοπὴν, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἀλήθειαν, ἀντιφάσκει ἡ ὅλη ἀντιγραφικὴ θεωρία τοῦ κ. Δ.

«Ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε (;) [λέγε ἦτο, ἢ ἐγένετο] πράγματι ἄνθρωπος, Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐξηρητημένος ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡς ταιούτος, καὶ ἄνευ ἁμαρτίας ἐν τῇ καταστάσει τῆς ἐξαρτήσεως Αὐτοῦ, [τόρα δὲ] γνήσιος Θεὸς ἐν τῇ ἀπεριγράπτῳ αὐτοῦ τελειότητι, εἰς τοῦτο προσηλούμεθα καὶ ἐλπίζομεν μᾶλλον παρὰ εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν. Τὸ νὰ καθορίσωμεν αὐτὸν [πέραν τοῦ ὅπως ὁ Πατὴρ ἀπεκάλυψε καὶ καθώρισεν αὐτόν], εἶναι τι πρὸς ὃ δὲν ἔχομεν ἀξίωσιν. «Οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ Υἱὸς, εἰμὴ ὁ Πατὴρ». Ἐὰν εὐρωμέν τι ὅπερ ἐξασθενεῖ εἴτε τὴν μίαν εἴτε τὴν ἄλλην ἐκ τῶν ἀληθειῶν τούτων, ἢ ἀτιμάζει τὸν σκοπὸν των, θέλομεν, τοῦ Θεοῦ καλοῦντος ἡμᾶς, ἀντιταχθῆ εἰς αὐτὸ δι' ὅλων ἡμῶν τῶν δυνάμεων».

III

“ΟΙ ΠΟΔΕΣ ΙΕΧΩΒΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝ,,

«Ὅτω λέγει Ἰεχωβά: Ὁ οὐρανὸς εἶναι θρόνος Μου καὶ ἡ Γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου: καὶ θέλω δαξάσαι τὸν τόπον τῶν ποδῶν Μου». Ἡσα. ξ'. 13 ξστ'. 1 Ματθ. ε'. 35.

Τὸ χωρίον Ζαχαρ. ιδ'. 3, 4, ὅπερ ἀναγινώσκει, «Ὁ Ἰεχωβά θέλει ἐξέλθει καὶ πολεμήσει... καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ θέλουσι σταθῆ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν», ὁ κ. Ξ. Π. Μ. ἐφαρμόζει ὡς ἀναφερόμενον εἰς τοὺς πόδας τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοὺς διατρυθέντας διὰ τῶν

ήλων του Γολγοθά, τον όποιον φαντάζεται ότι είναι όπως ήτο αέν ταίς ημέραις τής σαρκός αυτού», (Έβρ. ε' . 7), και ουχί ακαθώς είναι:» τόρα, «Πνεύμα, άπάύγασμα τής δόξης του Πατρός» (Α' . Ιωάν. γ' . 2. Α' . Κορινθ. ιε' . 45—49. Έβρ. α' . 3), λησμονών ότι ό Κύριος Ίησους τήν άνθρωπίην αυτού φύσιν παρέδωκε τελείως και διαπαντός αντίλυτρον υπέρ πάντων (Α' . Τιμόθ. β' . 6), και ότι άνέστη εκ νεκρών διά τής δυνάμεως τής δόξης του Πατρός ένδοξος πνευματική ύπαρξις—άπάύγασμα τής δόξης του Πατρός» (Α' . Πέτρ. γ' . 18. Πράξ. θ' . 17, 18), όποιος και είναι ήδη. Έάν ό Κύριος ήμών έχει εισέτι τό ζώον σώμα ατών ήμερών τής σαρκός του», ως φαίνεται πιστεύων ό κ. Ξ. Π. Μ., τότε εκείνο τό όποιον έδωκεν ως αντίλυτρον τό άνέλαβε πάλιν, έπομένως ουδέν έδωκεν. Άλλά τούτο είναι όλως έσφαλμένον, διότι ασάρξ και αίμα βασιλείαν Θεου δέν κληρονομοϋσι», και οι κληρονόμοι αύτης θά άλλαγώσι πάντες και γείνωσι όμοιοι με τήν Κεφαλήν αύτών, όστις είναι Πνεύμα. — Α' . Κορινθ. ιε' . 50, 51.

Η τοιαύτη ιδέα είναι ψηλαφητή αντίφασις προς τοιαύτας ρητάς Γραφάς, οιαι αι έξής: «Ό έσχατος Άδάμ έγινετο εις Πνεύμα ζωοποιούν» (Α' . Κορινθ. ιε' . 45). «Εί και έγνωκαμεν κατά σάρκα Χριστόν, αλλά νυν ουκέτι γινώσκομεν [αυτόν] (Β' Κορινθ. ε' 16). «Ό Θεός υπέρύψωσεν αυτόν (Φιλιπ. β' .) 9 και [ήμεϊς] σμεταμορφούμεθα από δόξης εις δόξαν καθάπερ από Κυρίου Πνεύματος» (Β' . Κορινθ. γ' . 18). Τό τελευταίον αυτό χωρίον ό κ. Ξ. τό εκλαμβάνει ως αποδειξιν ου μόνον ότι τό άγιον Πνεύμα είναι πρόσωπον και λέγεται Κύριον, άλλ' ότι τό «Κυρίου» επίσης σημαίνει Ίεχωβά, και ή έννοια του ρητου έπομένως, ως γράφει που, είναι «Ίεχωβά πνεύματος! Πόσον βεβιασμένη και αναπόδεικτος είναι ή εξήγησις αύτη υπό τό φως των ανωτέρω ρητών, πώς τις δύναται να ίδω. Η μία παρανόησις φυσικώς άγει εις άλλην: διότι τό ρητόν αναφέρεται εις τον Χριστόν έν τή παρούση αυτού καταστάσει. Ό Άπόστολος ρητώς σαφηνίζει ότι ό Κύριος ήμών είναι ήδη Πνεύμα ζωοποιούν, και ή μεταμόρφωσις ήμών αύτη εις τήν εικόνα τής δόξης του Κυρίου

ἐπιτελεῖται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ **Κυρίου**, ὄντος ἤδη **Πνεύματος**, ἀράτου δυνάμεως· ἕωσού, ἐν τῇ ἀναστάσει, μεταμορφωθῶμεν τελείως καὶ γείνωμεν ὅμοιοι μετ' αὐτόν, πνευματικαὶ ὑπάρξεις—**Α' Ἰωάν. γ' 2. Α' Κορθ. ιε' 48. Ἰωάν. γ' 6.**

Τὸ σῶμα τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετεκομίσθη ἀπὸ τοῦ τάφου ὑπερφυσικῶς, διότι θά ἦτο ἀνυπέβλητον πρόσκομμα εἰς τὴν πίστιν τῶν μαθητῶν ἐὰν ἔμενον ἐκεῖ. Τί ἀπέγεινεν, οὐδὲν γινώσκοντες, εἰμὴ ὅτι δὲν εἶδε διαφθοράν (Πράξ. β' 27, 31). Γινώσκοντες ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερφυσικῶς ἀπέκρυψε τὸ σῶμα τοῦ Μωυσεως (Δευτερ. λδ' 9). Τὸ μάννα δὲ, τὸ ὅποιον ἦτο σύμβολον τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ ἄρτου τοῦ καταβάλλοντος ἐξ οὐρανοῦ, ὁ Θεὸς διέταξε καὶ συνελέγη εἰς χρυσὴν στάμνον, ἣτις ἐτέθη ἐν τῇ κιβωτῇ ὑπὸ τὸ ἱλαστήριον, ἐν τῇ Σκηνῇ, ἐνθα ἐτηρήθη ἀδιάφθορον (Ἐξοδ. ιστ' 20, 23. Ἑβρ. θ' 4. Ἰωάν. στ' 51—58). Δὲν θὰ εἶναι δὲ παράδοξον ἐὰν τὸ σῶμα αὐτὸ, ἀδιάφθορον, δειχθῇ εἰς τὸν κόσμον ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Κυρίου, ὡς αἰωνία μαρτυρία τῆς ἀπείρου ἀγάπης καὶ τελείας ὑπακοῆς του, ὡς τὸ ὑπὲρ αὐτῶν δοθὲν ἀντίλυτρον, ὅποτε καὶ τὰ χωρία Ζαχαρ. εβ' 10 καὶ Ἰωάν. ιθ' 37, θὰ λάβωσι πλήρη τὴν ἐκπλήρωσιν των.

Οὐδεμίαν λοιπὸν ἔχει Γραφικὴν ὑποστήριξιν ἡ ἰδέα ὅτι οἱ πόδες (τῆς σαρκὸς) τοῦ Κυρίου ἡμῶν θὰ σταθῶσιν ἐν τῇ παρουσίᾳ του ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου τὸ χωρίον Ζαχαρ. ιδ' 4, ὡς καὶ ὁ κ. Δ. ὁμολογεῖ σελ. 123, λέγει, **οἱ πόδες τοῦ Ἰεχωβά**· δοθέντος λοιπὸν ὅτι οἱ ἀναφερόμενοι πόδες εἶναι τοῦ Ἰεχωβά, οὐδεὶς θέλει ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἡ γλῶσσα εἶναι συμβολικὴ, καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπὶ γῆς ἐπανίδρυσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ (Ἦσα. β' 19 21). Καὶ ὡς οἱ πόδες εἶναι συμβολικοὶ, οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ ἐν τῇ προφητείᾳ—τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἢ εἰς τὸ μέσον τομῆ του, ἢ κοιλάς του, ἢ φυγὴ τοῦ πλήθους κλπ., εἶναι ἐπίσης συμβολικαὶ εἰκόνες μεγάλων πνευματικῶν ἀληθειῶν.

Ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα συντόμως, διὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου, τινες αἱ ἀλήθειαι αὐταί, καὶ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ χωρίον δὲν ἀποβλέπει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλ' ἰδίως διὰ τὸ ἐξόχως διδακτικὸν ἐν συμβόλοις ἀληθειῶν, αἵτινες παν-

ταχοῦ τῶν Γραφῶν ὁμοφώνως διακηρύττονται, καὶ τὰς ὁποίας ὁ κ. Ε. Π. Μ. κρίνει ἀποκηρυκτέας.

Πρὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων ἡ Ἐλαία, ἡ ὁ κλάδος αὐτῆς, ἐχρησιμοποιοεῖτο ὡς σύμβολον **εἰρήνης** (Γενσ. η'. 11. Νεεμ. η'. 15)· τὸ ἔλαιον δὲ ἦν ἡ βᾶσις τοῦ πολυτίμου χρίσματος, δι' οὗ ἐχρίοντο οἱ ἱερεῖς καὶ βασιλεῖς, καὶ δι' οὗ προετυποῦτο τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπὶ τοῦ ἀντιτύπου βασιλείου ἱερατεύματος (Ἐξοδ. λ'. 24), ὡς ἐπίσης ἡ μόνη πηγή τοῦ **φωτός**. (Ἐξοδ. κζ'. 30).

Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἐλαία εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ **φωτός**, τῆς **εἰρήνης** καὶ τῆς **θείας εὐλογίας**, καὶ ἐὰν τὸ Ὄρος εἶναι τὸ σύμβολον τῆς Βασιλείας, ὡς πανταχοῦ ἐν τῇ Γραφῇ διδάσκεται (Ἦσα. β'. 2. Ἀποκλ. ιζ'. 9, 10), ἡ σημασία τότε τοῦ ὀρίσμου «Ὄρος τῶν ἐλαίων» ἐννοεῖται εὐκόλως ὅτι εἶναι, Ἡ Βασιλεία τοῦ φωτός τῆς εἰρήνης, καὶ τῆς θείας εὐλογίας. Ἡ δὲ στάσις τῶν «**ποδῶν**» τοῦ Ἰεχωβᾶ σημαίνει ὅτι ἡ θεία εὐνοία καὶ ὁ νόμος θέλουσι ἐπανιδρυθῆ ἐν τῇ γῇ διὰ τῆς Ἁγίας αὐτῆς Βασιλείας, καὶ ὑπ' αὐτήν. — Ἴδε Ἦσα. ζ'. 13, στ'. 1. Ματθ. ε'. 35.

Ἀφ' ἑτέρου, ἐν πλήρει πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἀρμονία εἶναι ὁ ἐν Ρωμ. ια'. 17, 24 συμβολισμὸς τοῦ Ἀποστόλου, ἐνθα οὗτος παραβάλλει τὸν κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ πρὸς τὴν ἡμερον Ἐλαίαν, τοὺς δὲ ἐξ ἔθνῶν προσηλύτους πρὸς κλάδους ἀγριελαίας, ἐγκεντρισθέντας εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀποκοπέντων φυσικῶν κλάδων τῆς Ἐλαίας (Ἴδε Ἰερμ. ια'. 16, 17)· ἐξηγεῖ δ' ὅτι ἡ ρίζα, ἡ βαστάζουσα ἀμφοτέρους τοὺς κλάδους τούτους, — ἡ πρὸς τὸν Ἀβραάμ ἐπαγγελία — ὅτι ἐν τῷ σπέρματί του ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, — θέλει ἐπὶ τέλους παραγάγει καὶ ἀναπτύξει τὰ δύο ταῦτα εἶδη τῶν κλάδων, τοὺς φυσικοὺς — τὸν Ἰσραὴλ, ὅστις ἦν ἐπὶ μακρὸν ἡ τυπικὴ τοῦ Θεοῦ βασιλεία ἡ ὄρος, καὶ μέλλει καὶ πάλιν νὰ ἐγκατασταθῇ καὶ ἀποτελέσῃ τὴν γῆϊνην φάσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἐπιστρέψωσιν εἰς ἐκεῖνον τὸν ὅποιον ἀπέρριψαν — καὶ τοὺς ἐγκεντρισθέντας κλάδους — τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις καλεῖται νὰ εἶναι ἡ ἀληθὴς Βασιλεία τοῦ Θεοῦ — Λουκ. ιβ' 32.

Ἐκ τούτων ὅθεν βλέπομεν ὅτι τὰ δύο **ἡμίση** τοῦ «Ὄ-

ρους τῶν Ἑλαιῶν» εἶναι τὰ δύο μέρη τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, δι' ὧν μέλλει νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ πρὸς τὸν Ἀβραάμ ἐπαγγελία—ὅτι δι' αὐτῶν θέλουσιν εὐλογηθῆ εἰς τὸ μέλλον πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν δύο Ἑλαιῶν ἀπέρρυσεν ὅλον αὐτὸ φῶς τοῦ κόσμου» κατὰ τὸ σκοτεινὸν παρελθόν. Διότι, δὲν ἐκπροσωποῦσιν αὐταὶ τὰς δύο διαθήκας, παλαιὰν καὶ νέαν; καὶ δὲν εἶναι αὐταὶ οἱ δύο μάρτυρες τοῦ Κυρίου, οἱ σαφῶς ἀναφερόμενοι ἐν Ἀποκλ. ια'. 4, καὶ αἱ δύο Ἑλαῖαι τοῦ Ζαχαρίου, αἱ διαρκῶς προμηθεύουσαι τὸ διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ κόσμου ἔλαιον;—Ζαχαρ. δ'. 3, 11, 12).

Ὁ χωρισμὸς οὗτος τοῦ ὄρους (Βασιλείας) δὲν ὑπεμφαίνει ἀντίθετον τῶν δύο αὐτοῦ μερῶν πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν σχηματισθῇ ἡ «σφόδρα μεγάλη κοιλάς τῆς Εὐλογίας», εἰς τὴν ὁποίαν θέλουσι καταφύγει καὶ συρρέει δι' εὐλογίαν πάντα τὰ ἔθνη, ὡς εἶνε γεγραμμένον—(Ζαχαρ. ιδ'. 5. Ἡα. β'. 2—4), ἔνθα προβαίνοντα ἀπὸ δυνάμεως εἰς δύναμιν, καὶ τελειούμενοι εἰς τὴν Ἀδαμιαίαν τελειότητα, θὰ ἀζιῶνται νὰ ζῶσιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς προφητικῶς περιγράφεται ἡ κοιλάς αὕτη τῶν ὁρέων καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς εἰς τοὺς Ψαλμοὺς πδ'. καὶ πε'. (παράβλ. Ψαλμ. πδ'. 6 με Ζαχαρ. ιβ'. 10—14).

Ἀκολουθῶς ἡ μετάθεσις τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ ὄρους πρὸς βορρᾶν, καὶ τοῦ ἐτέρου πρὸς νότον εἶναι ἐπίσης μεστὴ σημαντικῶν ἀληθειῶν. Ὁ Βορρᾶς εἶναι ἡ Διεύθυνσις τοῦ ἀστερισμοῦ τῶν Πλειάδων, τοῦ οὐρανίου κέντρου τοῦ σύμπαντος. Ἡ πρὸς τὴν διεύθυνσιν δὲ ταύτην μετάθεσις τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ ὄρους (Βασιλείας) ὑποδηλοῖ, προφανῶς, τὴν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην αἰτῆς μάχης τῆς μεγάλης ἡμέρας τοῦ Κυρίου, τῆς ἡμέρας τῆς θλίψεως (Ζαχαρ. ιδ'. 1) μετάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ ἀνθρωπίνων εἰς πνευματικὰς συνθήκας, τὴν μεταμόρφωσιν αὐτῆς εἰς τὸ εἶναι «κοινωνὸν θείας φύσεως» (Α'. Κορινθ. ιε'. 50—53. Α' Θεσσαλ. δ'. 17, Β' Πέτρ. α'. 4. Ἀπ. ι'. 7). Ἡ δὲ μετάθεσις τοῦ ἐτέρου ἡμίσεος πρὸς Νότον, φαίνεται ὑποδηλοῦσα τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῶν ἐξόχων τῆς παλαιᾶς οἰκονομίας ἀγίων εἰς τὰς συνθήκας τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος, οἵτινες ἀνεδείχθησαν ἄξιοι καὶ προωρίστη-

σαν ν' ἀποτελέσωσι τὴν γῆϊνὴν φάσιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἥτις, τῇ βοηθείᾳ τῆς οὐρανοῦ φάσεως, τῆς Ἐκκλησίας, θέλει παιδαγωγεῖ καὶ ποδηγετεῖ τὸν κόσμον εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ ὑπακοὴν τοῦ Λυτρωτοῦ, καὶ τὴν κατ' εἰκόνα αὐτοῦ ἀναμόρφωσιν πασῶν τῶν γενεῶν, αἵτινες θὰ λάβωσι τὴν ζωὴν δυνάμει τῆς μεγάλης αὐτοῦ θυσίας ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου (Ἰωάν. στ'. 51. Α'. Ἰωάν. β'. 2), — ἴδε Ψαλμ. με'. 16—17, καὶ ὄρα ἐκτενέστερον περὶ τῆς γῆϊνῆς ταύτης φάσεως τῆς Βασιλείας, Χαραυγὴν Χιλιετ. Τόμος Α'. σελ. 330—333.

Τὰ ὄρια τοῦ παρόντος φυλλαδίου μᾶς ἀναγκάζουσιν νὰ μὴ ἐπεκταθῶμεν εἰς λεπτομερῆ ἀνάπτυξιν τῶν λοιπῶν ἐν τῇ προφητείᾳ ταύτῃ τοῦ Ζαχαρίου συμβολισμῶν· ἐθεωρήσαμεν ἐπιβαλλομένας τὰς νύξεις ταύτας ἐν συντομίᾳ, μέσῳ τῶν ὁποίων ὁ ἐπιμελής τῶν Γραφῶν σπουδαστὴς δύναται νὰ διῶσθαι καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς προφητείας, ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν ἐν ταῖς λοιπαῖς προφητείαις τῶν Γραφῶν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων, τῶν ἀφορώντων τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ γῆς, — καὶ εἰς ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ προφητεία ἐννοεῖ ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ Ἰεχωβά (τοῦ Πατρὸς) (Ἥσα. θ' 6—7) θέλει ἐκτελέσει ὅλον τὸ σχέδιον ὅπερ διέθετο ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀβραάμ διαθήκῃ, ἐν ἀμφοτέραις αὐτῆς ταῖς φάσεσιν· ὡς εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν συγκεφαλαιώσῃ τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ» (Ἐφεσ. ια' 20), ὑποτάσσων ὑπὸ τοῦς πόδας αὐτοῦ τὰ πάντα, καὶ δι' αὐτοῦ ὑποτάσσων εἰς ἑαυτὸν τὰ πάντα Α' Κορινθ. ιε' 24—28. — καὶ ὅτι εἶναι ὁ Ἰεχωβά, ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ὁ ὑποτάσσων καὶ παραδίδων τὰς βασιλείας τοῦ Κόσμου εἰς τὸν Ἀγαπητὸν Αὐτοῦ Υἱόν, διὰ τοῦ ἀπολέμου τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης» (θλίψεως), ὡς ρητῶς λέγεται καὶ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει. ιστ'. 14.

IV

«ΤΙΣ Ο ΣΚΟΤΙΖΩΝ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΜΟΥ ΔΙΑ ΛΟΓΩΝ
ΑΣΥΝΕΤΩΝ;» ΛΕΓΕΙ ΚΥΡΙΟΣ.—'Ιωδ. 2η'.

«'Ιδοὺ ἐγὼ εἶμαι ἐναντίον τῶν προ-
φητῶν, λέγει Κύριος, οἵτινες κινουσι
τὰς γλώσσας αὐτῶν καὶ λέγουσιν : Αὐ-
τὸς λέγει». — 'Ιερμ. κγ'. 31.

Τὸ ἀντιγραφικόν καὶ βλάβασφημον δόγμα τῶν αἰωνίων βα-
πάνων ἀποτελεῖ, φαίνεται, γλυκὺ ἀναμάσσημα εἰς τὸ στόμα
τοῦ κ. Σ. Π. Μ., παρ' ὅλην τὴν κατὰ τοῦ χαρακτήρος τοῦ
Θεοῦ τῆς ἀγάπης ὕβριν, ἢ συνεπάγεται ἡ ἀντιγραφικὴ αὐτῆ
διδασκαλία, ἡ ὡς μόνον ἔρεισμα ἔχουσα τὴν παρανόησιν καὶ
διαστροφήν συμβολικῶν τινῶν καὶ παραβολικῶν ρητῶν τῆς
Γραφῆς, ὡς δειχθήσεται κατωτέρω· ὁ κ. Σ. τοῦ ὁποίου
ἡ χριστιανικὴ καρδία δὲν θὰ ἠνείχετο νὰ ἐβλεπε βασανιζό-
μενον ἐν πυρὶ ζῶντα ἓνα ποντικόν, ἢ οἰονδήποτε ζῶον ἄλλως
ταλαιπωρούμενον, θὰ διεμαρτύρητο δὲ δεόντως διὰ τὴν τοι-
αύτην σκληρότητα καὶ θηριωδίαν τοῦ βασανιστοῦ, καὶ θὰ
ἐφρόντιζε παντοιοτρόπως νὰ τὸ ἀπαλλάξῃ τῆς τοιαύτης ἀθλι-
τητος διὰ τοῦ θανάτου, — εὐρίσκει σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν
καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ Θεοῦ τῆς δικαιοσύνης, τοῦ ἐλέους καὶ
τῆς ἀγαθότητος, τὸ ὅτι ὁ Οὐράνιος ἡμῶν Πατὴρ, — ἀντιθέτως
πρὸς τὰς ιδιότητες αὐτοῦ ταύτας, — εἶναι τόσον σκληρὸς καὶ
ἐκδικητικὸς ὥστε θὰ αἰσθάνηται ἀπάθειαν καὶ ἰκανοποίησιν,
βλέπων βασανιζόμενα εἰς αἰῶνια βάσανα πυρὸς ἑκατομμύρια
λογικῶν πλάσμάτων Του!

**Πῶς νὰ ἄρωμεν τὰ δυσκί-
νητα ταῦτα προδρόματα;**

ὑπὸ τοῦ κ. Δ. (ἴδε σελ. 128 βιβλίου του) ὅτι ἡ ἰδέα τῆς
ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ ἡ αἰώνιος κόλασις, ἡ τιμωρία τῶν
ἁμαρτωλῶν τοιούτων ψυχῶν ἐν βασάνοις, οὐ μόνον δὲν ἀνα-
γνωρίζεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀλλὰ ριζηδὸν ἀναιρεῖται διὰ

Ἄπεδείχθη διὰ μχ-
κρῶν ἐν τῇ «'Απολο-
γία» σελ. 23—36, καὶ
ἀνομολογεῖται ἤδη καὶ

ρητῶν δηλώσεων, οἷαι, ὅτι ὁ **Μόνος ἔχων ἀθανασίαν** εἶναι ὁ Θεὸς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ (Α΄ Τιμοθ. στ΄. 16. Ἰωάν. ε΄. 26)· ὅτι ἡ ψυχὴ ἡ ἀμαρτάνουσα θά ἀποθάνῃ, ὅτι ἐν τῷ ἄδῃ δὲν ὑπάρχει γνῶσις, λογισμὸς, σοφία ἢ πρᾶξις τις (Ἐκκλ. θ΄ 10) κλπ., τὰ ὁποῖα πάντα ἐπιστοποιήθησαν διὰ νέφους ὄλου Γραφικῶν μαρτυριῶν, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων πᾶσα λογικῶς καὶ κατὰ τὰς Γραφὰς σκεπτομένη διάνοια δὲν δύναται ἢ νὰ ἐξαγάγῃ καὶ προβάλῃ τὰ ἐξῆς ἐρωτήματα :

Διὰ νὰ εἶναι ἡ ψυχὴ ἐπιδεκτικὴ
"Ἄλλοι ὀκόπελοι. τῶν περιλαλήτων αἰωνίων βρασάνων,
 δέον νὰ εἶναι κάτοχος αἰωνίου ζωῆς·
 εἰάν δὲ ἔχη αἰωνίαν ζωὴν, διατί ὁ Θεὸς ἔθεσε τὰ Χερουβείμ
 καὶ τὴν φλογίνην ρομφαίαν εἰς τὴν Ἐδέμ, διὰ νὰ φυλάττῃ
 τὸ **δένδρον τῆς ζωῆς;** (Γενσ. γ΄. 24). Διατί δὲ ὁ
 Χριστὸς εἶχε νὰ πάθῃ καὶ ἀποθάνῃ τὸν ἐπενειδίστον σταυρι-
 κὸν θάνατον **διὰ τὴν ζωὴν** τοῦ κόσμου (Ἰωάν. στ΄ 51),
 εἰάν αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ἀθάνατοι; καὶ ἀφοῦ εἶναι
 ἀθάνατοι, διατί λέγει ὅτι θά τοὺς ἀναστήσῃ; (αὐτόθ. 40,
 44, 55). Ἐὰν πάλιν ἡ ἀθανασία εἶναι παγκόσμιον κτῆμα,
 διατί εἶναι γεγραμμένον ἀφοβήθητε τὸν δυνάμενον **νὰ ἀπο-
 λέσῃ** (καταστρέψῃ) **ψυχὴν** καὶ **σῶμα** ἐν τῇ γεέννησ; (Ματθ. ι΄. 28). Καὶ διατί πάλιν λέγει ὅτι **Ἄμισθός** τῆς
 ἀμαρτίας εἶναι θάνατος, τὸ δὲ **χάρισμα** τοῦ Θεοῦ **ζωὴ
 αἰώνιος** διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ; (Ρωμ. στ΄. 23)· καὶ πάλιν,
**ὁστις ἔχει τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν, ὁστις δὲν ἔχει τὸν
 Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν δὲν ἔχει;**—Α΄ Ἰωάν. ε΄ 12.

Τὰς Γραφικὰς ἐκεῖνας μαρτυρίας, καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ λοι-
 πὰ παρόμοια (εἰς σελ. 25—27) λογικὰ ἐξαγόμενα, εἶχε καὶ
 ἔχει ὑποχρέωσιν ὁ κ. Ε., ὡς ἐπίσης καὶ ὁ κ. Θ. Θωμ. νὰ
 ἀποδείξωσιν ὅτι δὲν διδάσκουσιν ὅ,τι ἡμεῖς ἐπιμένομεν ὅτι
 διδάσκουσιν· ὁ δὲ κ. Σ. νὰ ἀποδείξῃ τίνι τρόπῳ ἐγένετο ἐκ
 μέρους ἡμῶν ἀπαλαιστικὴ χρῆσις αὐτῶν ὥστε νὰ φαίνωνται
 λέγοντα ὅ,τι δὲν λέγουσιν.*

* Ἐνεκα τῆς εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἀποδιδ-
 μένης σπουδαιότητος θά παραθέσωμεν ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ ἐν τῷ

Ἄλλ' ὅλα τὰ χωρία ἐκεῖνα τῶν Γραφῶν δὲν συμφέρει βεβαίως νὰ θιχθῶσι, καὶ οὐδεμίαν διὰ τοῦτο κέκτηνται ταῦτα βαρύτητα ἢ σπουδαιότητα ἀπέναντι τῶν στύλων, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ τῶν βασάνων.

Ἄλλὰ δυστυχῶς οἱ στύλοι οὗτοι εἶναι ὁ «καπνός» ἀφ' ἑνός καὶ ὁ «σκώληξ» καὶ τὸ «πῦρ» ἀφ' ἑτέρου, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ ρηθὲν οἰκοδόμημα ὡς ὑποδομήθη, μὴ ἔχον βάσεις οὐδ' ἐπὶ τῆς ἄμμου κἂν, ὡς πᾶς τις δύναται νὰ ἴδῃ ἐκ τῶν ἐξῆς :

Τὸ πρῶτον χωρίον εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ τῶν βασάνων εἶναι, κατὰ τὸν κ. **Ξ. Π. Μ.**, τὸ **Ἀποκλ. 18. 11**, ὅπερ ἀναγινώσκει, «ὁ καπνός τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων»· παραθέτων τοῦτς ὁ κ. **Ξ.** ἐπάγει, «Τὶ δηλοῖ τοῦτο, ἡ ἀθανασίαν τῶν βασανιζομένων, καὶ αἰώνια τὰ βάσανα, ὡς μισθὸν τῆς ἁμαρτίας των; ἐκτός ἐάν ὁ κ. **Ι. Κ. Μ.** ἀποκριθῇ ὅτι ἀναβαίνει μὲν ὁ καπνός αἰωνίως, ἀλλ' αὐτοὶ θὰ ἔχωσιν ἤδη ἐξοντωθῆ, καὶ ἔχωμεν οὕτως ἀθανασίαν καπνοῦ, ἀντὶ ἀθανασίαν ψυχῆς!»

Τὸ συμπέρασμα τὸ ὁποῖον ὁ κ. **Ξ. Μ.** ἐφηντάσθη ὅτι εἶναι ἡ μόνη λογικὴ διέξοδος, καὶ τὸ μόνον λογικὸν πόρισμα ἀνυπάρκτου ἐκ μέρους ἡμῶν ἰσχυρισμοῦ, εἶναι πολὺ σωστὸν συμπέρασμα τῶν ἀξιώσεών του, καὶ τὸ παράλογον αὐτοῦ θὰ διεῖδε βεβαίως ὥστε ἔσπευσε εἰρωνικῶς νὰ τὸ στρέψῃ ἐφ' ἡμῶν. Διότι, ἐάν ὁ **καπνός εἶναι ὑλικὸς καπνός** πράγματι, προερχόμενος ἐκ πυρός, ἐν τῷ ὁποίῳ βασανίζονται αἱ ἀθάνατοι ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐχὶ μόνον ὁ καπνός ἐπίσης εἶναι **ἀθάνατος**, οὐχὶ μόνον οἱ ἐν τῷ πυρὶ αὐτῷ βασανιζόμενοι εἶναι πυρασφαλεῖς, εἰς αἰῶνας αἰώνων καίόμενοι, καὶ καπνίζοντες ὡς χλωρὰ ξύλα, μηδέποτε δὲ καταναλισκόμενοι, ἀλλ' ἐπίσης αἱ τοιαῦται ψυχαὶ, παρὰ τὴν γενικὴν δοξασίαν τοῦ αὐλοῦ τῆς

παρόντι δημοσιεύματι τί ἀρχαῖοι Πατέρες καὶ νεώτεροι θεολόγοι ἀποφαίνονται ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος, ἐνθα θὰ ἐξετάσωμεν ἐπίσης τὰ ὑπὸ τοῦ κ. **Θωμ.** προσαγόμενα ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα διὰ τῶν ἐν τῷ «Ἀστέρει» ἐρωτήσεών του.

ψυχῆς, μετεβλήθησαν ἐκεῖ εἰς ὕλικάς, ὥστε νὰ καίωνται καὶ καπνίζωσιν αἰωνίως.

Τὸ τοιοῦτον συμπέρασμα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δυνάμεθα νὰ ὑπεκφύγωμεν, ἢ τροπολογήσωμεν, δοθέντος ὅτι ὁ ἀνερχόμενος καπνὸς εἶναι καπνὸς **κατὰ γράμμα**, ὡς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὸ λογικὸν ἐξαγόμενον ὅτι, ἐὰν ἡ ἐν τῷ ἔδαφ. 9 ἀναφερομένη προσκύνησις τοῦ θηρίου καὶ τῆς εἰκόνας του εἶναι **κατὰ γράμμα** τοιαύτη, τότε ἐλάχιστοι ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ, ἂν ὄχι οὐδεὶς, ὑπόκεινται εἰς τὴν ποιήνν του ἔδαφ. 11. Ἐὰν ὁμῶς τὸ θηρίον, ἡ εἰκὼν του, ἢ **προσκύνησις** αὐτοῦ, ὁ **οἶνος**, τὸ **ποτήριον**, κλπ. εἶναι συμβολισμοί, οὕτως ἐπίσης συμβολισμοὶ εἶναι ὁ **βασανισμὸς**, ὁ **καπνὸς**, τὸ **πῦρ** καὶ τὸ **θεῖον**.

Ἡ δυσκολία μετὰ
Ὁ Ἀντίχριστος ὡς πρόσωπον, πολλῶν ἐκ τῶν ἀδελ-
φαὶ ἀντιφάσεις, ἀσυνέπειαι ἡμῶν—καὶ ἰδίως, ὡς
καὶ λοιπαὶ δυσκολίαι του. μὴ ὤφειλεν, ἐκ τῶν
 παραδεχομένων τὴν

Γραφικὴν ἀλήθειαν τῆς πρὸ τῆς Χιλιετηρίδος ἐλευσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν, —εἰς τὸ νὰ κατανοήσωσιν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ψυχῶν ἀνθρώπων μελλόντων νὰ βασανίζωνται αἰωνίως ἐν πυρὶ, ἀλλὰ περὶ συστημάτων πλάνης, τὰ ὅποια παρίστανται ὡς θηρίον, ἢ ἀντίχριστος, ἐγκείται εἰς τὸ ὅτι ἐκλαμβάνουσιν ἐπίσης κατὰ γράμμα τὰ περὶ θηρίου ἢ ἀντιχρίστου λεγόμενα· οὗτοι ἀπεκδέχονται ὅτι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις θέλει ἐμφανισθῆ ὁ Ἀντίχριστος, πρόσωπον, τὸ ὅποσον, ἐν διαστήματι 3 1)2 ἐτῶν, θέλει καθυποτάξει ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὅλος ὁ κόσμος θέλει προσκυνήσει αὐτὸν καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ὡς Θεόν, κατὰ τὸν 20ὸν τοῦτον αἰῶνα τῶν φώτων, ὅποτε ἡ τάσις τῶν ἡμερῶν ἡμῶν εἶναι οὐ μόνον πρὸς τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀνευλάβειαν πρὸς οἰονδήποτε πρόσωπον, ὅσονδήποτε πεπροικισμένον διὰ προσόντων καὶ ἂν τυγχάνη τοῦτο, ἀλλ' ὅτι χιλιάκις πιθανώτερον νὰ καταληξῇ ὁ κόσμος νὰ πιστεῦσῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει **κἄν Θεός**, ἢ νὰ προκυνήσωσιν ὁμοίον των ἀνθρώπων ὡς τὸν Παντοδύναμον Θεόν. Ἐνφ δὲ ἀφ'

ένός πιστεύεται ότι ο Κύριος ἐνδέχεται νὰ ἔλθῃ καθ' οἶον-
δύποτε στιγμήν τόρα, ἀφ' ἐτέρου διδάσκεται ὅτι οἱ
 Ἰουδαῖοι θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, θὰ οἰκοδομήσωσι
 τὸν ἀρχαῖον αὐτῶν ναόν, καὶ ὅτι ὁ Ἀντίχριστος θὰ βοηθήσῃ
 αὐτοὺς πρὸς τοῦτο. καὶ τέλος θὰ ἐγκαταστήσῃ τὴν εἰκόνα
 αὐτοῦ ἐν τῷ ἐν λόγῳ ναῷ, καὶ θὰ καθίσῃ ὁ ἴδιος ἐν αὐτῷ,
 ὥστε νὰ προσκυνῆται ὡς Θεός, κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Ἀπο-
 στόλου, (Β' Θεσσαλ. β' 4), ἣν τόσον δυστυχῶς παρανοοῦσιν.

Ἄλλ' ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐρωτήσωμεν τοὺς οὕτω πιστεύον-
 τας ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος θηρίον ἢ ὁ Ἀντίχριστος εἶναι πρό-
 σωπον, πῶς συμβιβάζεται ἡ περὶ ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου καθ'
 οἰανδήποτε στιγμήν πεποίησις των πρὸς τὴν θεόπνευστον
 διαβεβαίωσιν τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς παρουσίας τοῦ
 Κυρίου δὲν θὰ ἔλθῃ, ἐὰν δὲν ἔλθῃ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος αὐτός
 τῆς ἀνομίας; (Β' Θεσσαλ. β' 3.) Κατ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος
 οὗτος δὲν ἦλθεν εἰσέτι, καὶ ὅταν θὰ ἔλθῃ δέον ὁ ναός τῶν
 Ἰουδαίων νὰ εἶναι ᾠκοδομημένος, ὥστε νὰ καθίσῃ ἐν αὐτῷ ὡς
 Θεός. Ἀφοῦ δὲ ὁ πρῶτος ναός ἐχρειάσθη 46 ἔτη διὰ νὰ οἰκοδο-
 μηθῇ (Ἰωάν. β' 20), βεβαίως θὰ χρειασθοῦν τοῦλάχιστον 10
 ἔτη διὰ τὴν οἰκοδομηθῆν ὁ νέος, ἐν ὅλῃ του τῇ λαμπρότητι.
 Ὡστε, κατὰ τὴν τοιαύτην λογικὴν, ὁ Κύριος δὲν δύναται νὰ
 ἔλθῃ ἕως μετὰ 10—15 τοῦλάχιστον ἔτη ἐνῶ, ἀφ' ἐτέρου,
 παραδέχονται ὅτι δύναται νὰ ἔλθῃ τόρα!

**Πόθεν πηγάζει ἡ ὄλη
 περὶ βασιάνων παρανόσις.**

αὐτὴν διαστροφήν τῆς ἀληθείας, καὶ τὴν κατὰ γράμμα ἐκδοχὴν
 παραβολῶν καὶ συμβόλων ἐν ταῖς Γραφαῖς. Ὁ προσδοκώμε-
 νος οὗτος ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ ἄλλως καλούμενος θηρίον
 ἢ ἀντίχριστος, εἶναι σύστημα ἀποστασίας ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ,
 ὅπερ καλεῖται ἐν ταῖς Γραφαῖς Βαβυλῶν, ἢ πόρνη,
 ἣτοι Ἐκκλησία ἀποστατήσασα ἀπὸ τοῦ ἑαυτῆς νομίμου συ-
 ζύγου· καὶ τὸ σύστημα, ἢ συστήματα ταῦτα, τὰ ὅποια κατὰ
 τὸν Εὐαγγελικὸν αἰῶνα ἀπεπλάνησαν καὶ ἠπάτησαν τὸν κό-

Ἔλη ἢ πρὸς τὰς Γραφάς,
 πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τὰ πράγ-
 ματα αὐτά, ἀντίφασις ἀ-
 πορρέει ἀπὸ τὴν ἀκούσιον

αὐτὴν διαστροφήν τῆς ἀληθείας, καὶ τὴν κατὰ γράμμα ἐκδοχὴν
 παραβολῶν καὶ συμβόλων ἐν ταῖς Γραφαῖς. Ὁ προσδοκώμε-
 νος οὗτος ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ ἄλλως καλούμενος θηρίον
 ἢ ἀντίχριστος, εἶναι σύστημα ἀποστασίας ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ,
 ὅπερ καλεῖται ἐν ταῖς Γραφαῖς Βαβυλῶν, ἢ πόρνη,
 ἣτοι Ἐκκλησία ἀποστατήσασα ἀπὸ τοῦ ἑαυτῆς νομίμου συ-
 ζύγου· καὶ τὸ σύστημα, ἢ συστήματα ταῦτα, τὰ ὅποια κατὰ
 τὸν Εὐαγγελικὸν αἰῶνα ἀπεπλάνησαν καὶ ἠπάτησαν τὸν κό-

σμον, σφετερισθέντα δικαιώματα καὶ τίτλους ἀνήκοντα εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἀκολουθηθέντα ὡς νὰ ἠκολουθεῖτο καὶ ὑπηρετεῖτο αὐτὸς ὁ Χριστὸς (ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ = Ἄντίχριστος), — τὰ συστήματα ταῦτα μέλλουσι νὰ ριφθῶσιν εἰς τὸ συμβολικὸν πῦρ τῆς θλίψεως εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος αἰῶνος (Ἄποκλ. ιζ'. 16, ιη'. 8—9). Ὁ βασανισμὸς τῶν τοιούτων συστημάτων θέλει εἶσθαι **αἰώνιος**, δηλ. τελικός· θέλει δηλαδὴ ἐξακολουθήσει μέχρις οὗ ταῦτα καταναλωθῶσιν ἐντελῶς. Τὸ ἔδαφ. Ἄποκλ. ιθ'. 3, ὁμιλοῦν περὶ τῆς ρηθείσης πόρνης ἢ ἀποστασίας, λέγει: «Καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰῶνων». Ὁ ἐστὶ, ἡ **ἐνθύμυδις** (καπνός) τῆς **καταστροφῆς** τῶν συστημάτων τούτων τῆς ἀπάτης καὶ πλάνης, θέλει εἶσθαι διαρκής· τὸ μάθημα οὐδέποτε θέλει λησμονηθῆ—ὡς ὁ καπνός, ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ ἀνέρχεται μετὰ καταστρεπτικὴν πυρκαϊάν, καὶ εἶναι ἀπόδειξις ὅτι τὸ πῦρ ἐπετέλεσε τὸ ἔργον αὐτοῦ — ἴδε καὶ Ἡσα. λδ'. 8—10. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ψυχὰς τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀπειθῶν, ἡ Γραφὴ ρητῶς διακηρύττει ὅτι θέλουσιν «ἐξολοθρευθῆ», ἀθέλουσιν ἀφανισθῆ αἰωνίως» (Ψαλμ. ιβ' 7. Πράξ. γ'. 23), ὡς ἐπίσης ὁ Διάβολος— Ἐβρ. β'. 14.

Τὸ ἔδαφιον Μαρκ. θ'. 48.

Τὸ βοᾷ διαπρυσίως τὸ ὅποιον, κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, **τὸ Μάρκ. θ'. 48;** καὶ τὴν, συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα, ἀναπόδραστον λογικὴν τοῦ κ. Σ. Π. Μ. «βοᾷ διαπρυσίως» τὴν ἀθανασίαν τοῦ σκώληκος καὶ τοῦ πυρός, ἐξηγήθη ἐπαρκῶς διὰ συμπαραβολῆς πρὸς ἄλλα Γραφικὰ χωρία, οἷα τὰ Ἡσα. ξστ'. 22—24. Ἄποκλ. κ', 14, 15, εἰς σελ. 30—31 τῆς «Ἀπολογίας», καὶ ἀπεδείχθη ἡλίου φαεινότερον ὅτι σημαίνει τὴν καταστροφὴν ἐκείνων οἵτινες, καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς ἀποκαταστάσεως, τὴν Χιλιετῆ βασιλείαν, ἐλευθερωθέντες, ἀναστάντες, ἀπὸ τοῦ **πρώτου θανάτου**, δυνάμει τοῦ ἀντιλήπτου τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Λυτρωτοῦ, ὅπως γνωρίσωσι τὸ «φῶς τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον» (Ἰωάν. α'. 9), ὅπως γνωρίσωσι τὸν ἀδόντα ἑαυτὸν ἀντίλυ-

τρον ὑπὲρ πάντων» (Α΄. Τιμοθ. β΄. 5), καὶ συμμορφωθῶσι πρὸς τὸν δίκαιον αὐτοῦ νόμον, ἔμειναν ἀδιόρθωτοι (Ήσα. ξε΄. 20), δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Μεγάλου Προφήτου, (Πράξ. γ΄. 21), καὶ ἐπομένως μέλλουσι, κατὰ τὴν ὁμόφωνον διακήρυξιν ὅλων τῶν Γραφῶν, νὰ ἀποθάνωσι τὸν **δεύτερον θάνατον**, νὰ ἐξολοθρευθῶσι, νὰ ἐκκοπῶσιν ἐκ τῆς πόλεως τοῦ Κυρίου (τῆς Βασιλείας) [Ψαλμ. ρα΄. 8], ριπτόμενοι ψυχῇ τε καὶ σώματι ἐν τῇ λίμνῃ τοῦ πυρός, καθ' ὃν τρόπον ἐρίπτοντο εἰς τὸ ἀκοίμητον πῦρ τῆς κοιλάδος τῆς Γεέννης, ἣτις ἦτο ἐκτὸς τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ (τύπου τῆς οὐρανοῦ Ἱερουσαλήμ, τῆς Βασιλείας) πάντα τὰ βδελύγματα καὶ τὰ προξενουῦντα μόλυσμα.— Ἀποκλ. κα΄. 8. Ματθ. ι΄. 28. Ήσα. ξστ΄. 22—24.

Ταῦτα πάντα ὄφειλε ν' ἀποδείξῃ ὁ κ. Ε. Π. Μ. ὅτι δὲν σημαίνουσιν ὅτι ἡμεῖς λέγομεν καὶ ἀποδεικνύομεν, δηλ. **αἰώνιον κόλασιν**, τούτέστιν, **ἐκκοπὴν** ἀπὸ τῆς ζωῆς, ὄλεθρον, ἐξόντωςιν· ἀλλὰ σημαίνουσιν αἰώνιον ζῶην ἐν βασάνοις, ὡς αὐτὸς ἐννοεῖ τὸν ὄρον **αἰώνιος κόλασις**.

Διὰ πάντα ἄλλον ἐκ-
«Αἰώνιος κόλασις». λαμβάνοντα τὴν εἰς
Ἡ Γραφικὴ αὐτῆς σημασίᾳ Ματθ. κε΄. 46 φράσιν
οἷα καὶ ἡ φιλολογικὴ. «αἰώνιος κόλα-
σις». κατὰ τὴν παρε-

φθαρμένην κοινὴν ἐκδοχὴν τῶν **αἰωνίων βασάνων**, τὸ τοιοῦτον δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀπορίας ἄξιον· διότι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι φιλόλογοι, οὐδὲ ἔχουσιν ἐνώπιόν των Λεξικά διὰ νὰ ἴδωσι τὰς ἐννοίας τῶν λέξεων. Ἄλλ' ὁ κ. Ε. Π. Μ. καὶ φιλολογίαν ἐσπούδασε καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ σπουδαίου Ἑλληνο-Ἀγγλικοῦ Λεξικοῦ τῶν Ἀγγλων Θεολόγων Lindel καὶ Scott εἰργάσθη· ἐπομένως γνωρίζει ὅτι τὰ Λεξικά διδούσι τὴν σημασίαν τοῦ **Κολάζω** καὶ **Κόλασις**, **ἀποκόπτειν**, **κλαδεύειν**, **κολοβεῖν**, **περιορίζειν**, **ἐμποδίζειν**, τιμωρεῖν (κυρ. ἐπὶ σωφρονισμοῦ· Βυζαντ. Γαζής). Ἡ τελευταία δ' αὕτη μεταφορικὴ χρῆσις τῆς λέξεως λαμβάνεται κατὰ συνθήκην, καθ' ὅτι τὸ ἀποκόπτειν τινὰ ἐκ τῆς ζωῆς,

ἢ ἐκ τῆς κοινωνίας, ἢ τὸ περιορίζειν αὐτόν, ἐκτιμᾶται ὡς **τιμωρία**.

Ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἡ λέξις ἀπαντᾷ 4κις. Οἱ δὲ νεώτεροι κριτικαὶ μεταφράσεις, ὡς π. χ. ἡ «**Ἐμφατικὴ Δίγλωσσος**», (Ἑλληνο-Ἀγγλ.-κριτ. μεταφράσις τοῦ Wilson), μεταφράζει τὴν λέξιν εἰς τὰ διάφορα μέρη ὡς ἑξῆς: Πράξ. δ' 21 «**τιμωροῦσθαι**», (πρὸς σωφρονισμόν). Β' Πέτρ. β' 9. (μετὰ παιδαγωγῶν) «**ἀποκεκομμένους**». Α' Ἰωάν. δ' 18. «**περιορισμόν, ἐμπόδιον**». καὶ Ματ. κε' 46. «**αἰώνιον ἀποκοπήν**», συμφώνως πρὸς τὰ Β'. Θεσσαλ. α' 9. καὶ Ψαλμ. ρα' 8, τὸ ὅποιον ἐν τῇ Νεοελληνικῇ μεταφρ. ἀναγινώσκει «**ἐκκόψει**», ἐν δὲ τῇ τῶν ἐβδόμηκοντα «**ἐξολθρευσαί**», ὅπερ εἶναι ἡ ἀληθὴς κλίσις τῶν ἀσθεῶν καὶ ἀδιορθῶτων.

Ἐπὶ τοῦ ἔδαφλου «**Ὁ Δαβὶδ ἐκοιμήθη**», καὶ Ψαλμ. ιγ' 24, καὶ «**ὅταν ἐξεγεροθῆ**», ἀναντίρρητα. ἂν ἀκόμη εἴπωμεν ὅτι ὁ Δαβὶδ προσελήφθη ἐν ὕπνῳ, εὐρισκόμεθα ἐν τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἔχομεν ὑπὲρ ἡμῶν τὴν Γραφήν, ἡ ὅποια λέγει ὅτι ὁ Δαβὶδ ἐκοιμήθη καὶ προστετέθη εἰς τοὺς πατέρας αὐτοῦ (Πράξ. ιγ' 36. Α' Βασιλ. β' 10· ὡς ἐπίσης λέγει περὶ ὄλων τῶν ἀγίων ὅτι εἰσὶν ἐν «**ὑπνῳ**», μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ Μέγας Ζωοδότης θέλει ἀφυπνίσει αὐτοὺς (Α' Κορινθ. ιε' 6, 20. Ἰωάν. ια' 12. Α' Θεσσαλ. δ' 13, 14. Δανλ. ιβ' 2, 13.) Ἐχομεν δὲ καὶ τὴν ὁμολογίαν τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ Δαβὶδ, ὅτι τὴν δόξαν τοῦ φωτός τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου θά ἴδῃ **ὅταν ἐξεγεροθῆ** ἐκ τοῦ «**ὑπνου**» τούτου (Ψαλμ. ιζ' 15), ἐπίσης τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωβ (ιδ' 14, 15), τὴν ἐπιβεβαίωσιν τοῦ Πέτρου ὅτι ὁ Δαβὶδ δὲν ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν (Πράξ. γ' 34), καὶ ἀκόμη τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κυρίου ὅτι «**οὐδεὶς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν**», εἰς τὴν δόξαν (Ἰωάν. γ' 13). Ἀπέναντι τοσοῦτων καὶ τοιοῦτων διαμαρτυριῶν τῶν Γραφῶν ὅτι οὐδεὶς προσελήφθη ἢ προσλαμβάνεται ἐν δόξῃ πρὸ τῆς τελειώσεως τῆς Ἐκκλησίας (Ἐβρ. ια' 39,

40), πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν ('Αποκλ. ια'. 18), ὁ κ. Ε. Π. Μ. εἶναι ὑπόχρεως νὰ μᾶς εἴπῃ πῶθεν τῶν Γραφῶν γνωρίζει ὅτι οἱ πιστοὶ εἰσὶν ἤδη ἐν δόξῃ, καὶ οὐχὶ ἐν «ὑπνῳ», καὶ ἀποδείξῃ διαστροφὰς καὶ παρερμηνείας ὅσας ἡμεῖς προσάγομεν Γραφὰς εἰς σελ. 23—34 τῆς α' Ἀπολογίας» ἡμῶν.

Ὡς δὲ ἐξ οὐδενός
Τὸ ἐδάφ. Λουκ. κ'. 38, ἐν πλήρη τῶν προξιστασθέν-
πρὸς τὴν ὅλην διδασκαλίαν τῶν ρητῶν, ἐν ἀρ-
τῶν Γραφῶν ἀομονία. μονία πρὸς ὅλον
«Πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν». τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ
 ἐννοουμένων, ἀπο-
 δεικνύεται ἡ δοξασιὰ τῆς αἰζωίας τῶν ψυχῶν πρὸ τῆς ἀναστά-
 σεως, καὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀσεβῶν ἐν βασάνοις, οὕτως οὐδὲ
 ἐν τοῦ χωρίου Λουκ. κ'. 38, ὅπερ προσάγει νῦν ὁ κ. Ε. Μ.,
 ὡς ἐπίσης ὁ κ. Θωμ., καὶ τὸ ὅποιον ἀμφοτέροι παρανοοῦσιν.
 Οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐν τῷ χωρίῳ αὐτῷ εἶναι ἀπάντη-
 σις αὐτοῦ πρὸς τοὺς Σαδδουκαίους, οἵτινες ἤρνούντο ὅτι θὰ
 γείνη ἀνάστασις (Λουκ. κ'. 27), καὶ εἶναι ἀποδείξις ὅχι ὅτι
 οἱ νεκροὶ εἰσὶν ἤδη ζῶντες, ὅπερ εἶναι ἀντίφασις καὶ πρὸς
 τὴν λέξιν ἀνεκροί», καὶ πρὸς ὅλην ἐν γένει τὴν διδασκαλίαν
 τῆς Γραφῆς. **ἀλλ' ὅτι οἱ νεκροὶ θὰ ἐγεροῦσιν :**
«ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ Μωϋσῆς ἐμύνησεν»,
 κλπ. Οἱ ἄνθρωποι λογαριάζουσιν αὐτοὺς ὡς διαπιντὸς ἐκλι-
 πόντας, ἐκμηδενισθέντας, ἀλλὰ «τῷ Θεῷ», ἐνώπιον τοῦ
 Θεοῦ, λογαριάζονται ὡς ζῶντες, δυνάμει τῆς πληρωμῆς τοῦ
 μεγάλου ἀντιλύτρου διὰ τὴν ζωὴν αὐτῶν ('Ιωάν. στ'. 51),
 ὅπερ ἀντεστάθμισε τὴν ἀρχικὴν καταδικὴν τῆς καταστρο-
 φῆς (Γένεσ. γ'. 19). Ἐντεῦθεν ἡ ζωὴ εἶναι ἐξησφολισμένη
 εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ γεγονός τετελεσμένον,
 ὅστις, διὰ τοῦτο, αὐτὰ **μὴ ὄντα καλεῖ πλέον ὡς ὄντα»,**
 τοὺς μὴ ζῶντας ὡς ζῶντας, διότι μέλλει νὰ ζωοποιήσῃ αὐτοὺς
 (Ρωμ. δ'. 17), καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτοὺς εἰς τὸ εἶναι πάλιν,
 ὡς καὶ ὁ Μωϋσῆς λέγει : α' Ἐπαναφέρεις τὸν ἄνθρωπον εἰς
 τὸν χοῦν καὶ λέγεις, [εἰς τὴν ἀνάστασιν] ἐπιστρέψατε υἱοί!

τῶν ἀνθρώπων (Ψαλμ. 4' 3. ργ'. 4, ρδ' 30). Τούτου ἕνεκα ὁ Θεὸς ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ πάντα τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσι μεγάλα γεγονότα προλέγει πάντοτε εἰς χρόνον ἐνεστώτα, ὡς ἤδη τετελεσμένα συμβάντα ἐν τῇ βουλῇ ἢ τῷ σχεδίῳ αὐτοῦ. Οὕτως, ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, ἐν πάσαις ταῖς λεπτομερείαις, ἦτο γεγονός τετελεσμένον «τῷ Θεῷ» (ὡς πρὸς τὸν Θεόν), καὶ ὡς τοιοῦτον γεγονός προανηγγέλη, καίτοι, ὡς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οὗτος ἐπραγματοποιήθη ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ ('Ἡσα νγ' 2—12, νβ' 6). Ὁμοιοτρόπως οἱ νεκροὶ «ζῶσιν αὐτῷ», καίτοι πραγματικῶς τοῦτο θὰ συμβῇ ὅταν πάντες ἀκούσωσι τὴν φωνὴν τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ ('Ιωάν. ε' 28). * Ὁ δὲ λόγος δι' ὃν ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς ἀναγγέλλει τὸ τέλος, καὶ ἀπὸ πρότερον τὰ μὴ γεγονότα, εἶναι εἰς μαρτυρίαν ὅτι, «Ἡ βουλή Του θέλει σταθῆ, καὶ θέλει ἐκτελέσει ἅπαν τὸ θέλημά Του». — 'Ἡσα. μστ'. 10.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν
Ὁ Ἀποστόλης ἐν τῷ παραδείσῳ· λόγον τοῦ Κυρίου ἡ-
 πότερον, «**Σοὶ λέγω σήμε-** μὴν πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ
ρον», ἢ **σήμερον ἔσθι** ; σταυροῦ ληστήν, «**Ἄ-**
 μὴν σοὶ λέγω σήμερον
 μετ' ἐμοῦ ἔσθι ἐν τῷ παραδείσῳ» (Λουκ. κγ' 43), τὸ ζή-
 τημα δὲν εἶναι ἐὰν τὸ «**Ἀμὴν σοὶ λέγω**» εἶναι ταῦτόν πρὸς
 τὸ «**ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ἡμῖν**», καὶ βεβαιωτικὸν ἐκείνου ὅπερ
 ἀκολουθεῖ—περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησης, καὶ ἡ παρά-
 θεσις τῶσων παραπομπῶν ἦτο περιττὴ—ἀλλ' ἐὰν ἡ λέξις
 «**σήμερον**» ἐν τῷ χωρίῳ συντάσσεται καὶ χωρίζεται
 μετὰ τοῦ «**λέγω**», καὶ ἐννοεῖ «**σοὶ λέγω σήμερον**», ἢ συν-
 τάσσεται μετὰ τοῦ «**μετ' ἐμοῦ ἔσθι**», καὶ ἐννοεῖ «**σήμερον**
 μετ' ἐμοῦ ἔσθι ἐν τῷ παραδείσῳ»: ὁ κ. Σ. Π. Μ. ἀποφαί-

* Οὕτως ἡμεῖς λογιζόμεθα σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος (Ρωμ. στ'. 12, η'. 14), καὶ ὅτι ἡ ζωὴ ἡμῶν εἶναι κεκρυμμένη μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Θεῷ (Κολοσ. γ'. 3), ἐνῶ ἡ πραγματικὴ ἡμῶν σωτηρία θὰ γείνη ἐν τῷ ἐσχάτῳ καιρῷ (Α'. Πέτρ. α'. 5 'Εβρ. θ'. 28) ὅταν ὁ Μέγας Ζωοδότης θέλει δώσει ἡμῖν τὴν ζωὴν. ('Ιωάν. στ'. 39, 40, 44, 54).

νεται ὅτι τὸ **σήμερον** συντάσσεται μετὰ τοῦ «μετ' ἐμοῦ», καὶ οὐχὶ μετὰ τοῦ «λέγω», καὶ ἀντὶ ἄλλης πειστικῆς ἀποδείξεως μᾶς δίδει τὸν λόγον ὅτι, «πρὸς τὸ ἐσπέρας τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἡμέρας αἱ ψυχαὶ (τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ ληστοῦ) ἦσαν ἀληθῶς ἐν τῷ παραδείσῳ· διότι ἡ ψυχὴ τοῦ Χριστοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ εὑρίσκηται ἀλλαχοῦ»!

Ἄλλὰ τοιαύτη ἀναπόδεικτος διαβεβαίωσις πρὸς ὑποστήριξιν προσφιλῶν ἀρχαίων προλήψεων, εἶναι τόσον καταφανῆς ἀντιλογία κατὰ τῶν Γραφῶν, ὥστε οὔτε νὰ λέγηται κἄν, πολὺ περισσότερον ν' ἀναγράφηται πρέπει παρὰ διδασκάλων τοῦ Θεοῦ Λόγου· διότι αἱ Γραφαὶ διακηρύττουσιν ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὑπῆγεν **εἰς τὸν θάνατον, εἰς τὸν ἄδην**, καὶ οὐχὶ ἀλλαχοῦ· (ἴδε Πράξ. 6' 24, 27, 31), καὶ ἐκεῖθεν ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ (Α' Κορινθ. ιε. 4. Λουκ. κδ'. 46.) Ποῦ δὲ ἦτο ὁ Παράδεισος τότε καὶ σήμερον ἀκόμη, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔπαυσεν ὑπάρχων ἐν τῷ κήπῳ τῆς Ἑδέμ; Ἐὰν ὁ κ. Σ. Π. Μ. μᾶς εἶπη ὅτι ἦτο ἐν τῷ οὐρανῷ, πόθεν τὸ γνωρίζει, καὶ πῶς ἦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκεῖ, ἀποῦ ρητῶς εἶπεν εἰς τὴν Μαρίαν μετὰ τὴν ἀνάστασιν του ὅτι δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀναβῆ ἐκεῖ; (Ἰωάν. κ'. 17). Ἐὰν εἶπη εἰς τὸν ἄδην, ποῦ τῶν Γραφῶν ὁ ἄδης, ὁ τάφος, ὁ θάνατος, λέγεται καὶ παράδεισος;

Αἱ Γραφαὶ διδάσκουσιν ὅτι ὁ Παράδεισος, ἡ ἐν αὐτῷ εὐδαίμων κατάστασις, ἀπωλέσθη ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας τοῦ πατρὸς; Ἀδάμ, καὶ ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ἐξαγοράσας τὸ ἀπολωλός» διὰ τοῦ θανάτου του (Ματθ. ιη'. 11. Ἐφεσ. α'. 14), μέλλει ν' ἀποκαταστήσῃ ταύτην, τὸν Παράδεισον, ἐπὶ γῆς, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς βασιλείας του (ἴδε Ἀποκλ. β'. 7. κβ' 2). Εἰς τὸν προφητευόμενον ὡς μέλλοντα ν' ἀποκατασταθῇ αὐτὸν παράδεισον ὑπεσχέθη ὁ Κύριος εἰς τὸν ληστήν ὅτι θὰ εἶναι μετ' αὐτοῦ ἐκεῖ, συμφώνως πρὸς τὴν αἴτησιν τοῦ ληστοῦ νὰ τὸν ἐνθυμηθῇ **εἰς τὴν βασιλείαν του ὅταν ἔλθῃ**: Ἐπομένως, ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἶναι «Ἀμὴν σοι λέγω σήμερον, (σήμερον, ὅποτε θνήσκω ὡς κακοῦργος, ὅποτε ἐσταυρώθην ὡς πλάνος), μετ' ἐμοῦ

ἔση ἐν τῷ παραδείσῳ» * Παραδείγματο τῆς τοιαύτης χρήσεως τῆς λέξεως «**σήμερον**» εἶναι ἀπειράριθμα ἐν τῇ Γραφῇ, οἷα τὰ Γενεσ. μα' 9. Ἰησ. Ναυῆ κδ' 15. Δευτερ. ιε' 15, κθ' 10 λ'. 15, 16. Πράξ. κοτ'. 29. Γενεσ. κε' 33. Β'. Χρον. λε' 21 κλπ. Ἡ δὲ μετάθεσις τοῦ κόμματος μετὰ τὴν λέξιν **σήμερον**, ὑπαγορεύεται ὑπὸ τῆς ἐναρμονίου ἀληθείας τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἐὰν εἶχεν ὑπ' ὄψιν, καὶ δὲν ἐνεφορεῖτο τῶν περὶ παραδείσου καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς κοινῶν φρονημάτων, δὲν θὰ ἔθετε τὸ κόμμα ἐκεῖ ὁ ἀρχικῶς στίξας (πρὸ 400 ἐτῶν) τὸ ρητὸν, καὶ οἱ μετὰ ταῦτα ἀνατυπώσαντες αὐτό.

* Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ὅτι ὁ παράδεισος ἦτο εἰς τὸν οὐρανόν, φέρονται ὡς ἀποδείξεις οἱ λόγοι τοῦ Παύλου εἰς Β'. Κορινθ. ιβ'. 2. 4, ὅτι «ἠρπάγη ἕως τρίτου οὐρανοῦ... ἠρπάγη εἰς τὸν **παραδεισον**». Ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἀποστόλου δὲν ἐννοοῦνται ὀρθῶς καταφαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς: φανερὸν ἐντεῦθεν ὅτι ὁ παράδεισος, εἰς ὃν μετεφέρθη ὁ Ἀπόστολος, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ πῶς, ἦτο εἰς τὸν **τρίτον οὐρανόν**. Ποῖος δ' ὁ τρίτος αὐτὸς οὐρανὸς διευκρινίζεται λίαν σαφῶς ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀφωρῶν τὸν ἄνθρωπον, ἐκτείνεται ἐπὶ τριῶν μεγάλων περιόδων, αἵτινες ἐν τῇ Γραφῇ, ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, καλοῦνται: ἡ πρώτη περίοδος, ἡ μέχρι τοῦ κατακλισμοῦ, «Ὁ τότε κόσμος» ἡ οἱ πρώτοι οὐρανοὶ καὶ γῆ (Β' Πέτρ. γ' 5, 6) ἡ δευτέρα: «Ὁ πονηρὸς ἐνεσθῶς αἰὼν, ἡ οἱ σήμερινοὶ οὐρανοὶ καὶ γῆ (Γαλατ. α'. 4. Β' Πέτρ. γ'. 7) ἡ δὲ τρίτη: **οἰκουμένη ἢ μέλλουσα, ἢ οἱ νέοι οὐρανοὶ καὶ νέα γῆ** (Ἑβρ. β' 5. Β' Πέτρ. γ' 13). Εἰς τὸν τρίτον λοιπὸν οὐρανόν, τὴν μέλλουσαν οἰκουμένην, ἐνθα θὰ κατοικῇ πλήρης δικαιοσύνη ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν ὅποιαν θὰ ἀποκατασταθῇ ὁ παράδεισος, ἦτοι ἡ ἐν Ἑδέμ ἀπολεσθεῖσα πρώτη κατάστασις, ὡς περιγράφεται οὗτος εἰς Ἀποκλ. κβ' 1—2 ἦτο ὅπου δι' ὀπτασίας μετεφέρθη ὁ Παῦλος, ὅπως καὶ ὁ Ἰωάννης, ὅστις ἐπίσης εἶδε καὶ περιγράφει αὐτὸν ἐν τῇ Ἀποκαλύψει, ὅπερ δὲν ἐπετράπη νὰ πράξῃ ὁ Παῦλος. Καὶ ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ παράδεισος, εἰς τὸν ὅποιον θὰ εἶναι καὶ ὁ ληστής, ὡς ὁ Κύριος τῶ ὑπεσχέθη, εἶναι ἡ μέλλουσα Χιλιετής αὐτοῦ βασιλεία, ὅτι ἀκριβῶς καὶ ὁ ληστής ἐζήτησε παρὰ τοῦ Κυρίου.

V

ΠΕΠΛΗΡΩΤΑΙ Ο ΚΑΙΡΟΣ ΚΑΙ ΗΓΓΙΚΕΝ
Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ. Μαρκ. α' 15.

«Σφράγισον τὸ βιβλίον ἕως τοῦ ἑσχάτου καιροῦ». Ἐὶ ἔγνωσ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην· ἢ ἔκρυβῃ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου.. καὶ οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς (ἐπισκέψεως) σου». Δαν. ιβ' 4. Λουκ. ιθ' 43, 44.

Ἄρσῦ ὁ κ. Ε. Π. Μ. ὅλα τὰ ἄλλα ζητήματα τὰ ἤλεγξε καὶ ἀπέδειξεν ἀνυπόστατα καὶ φροῦδα διὰ μιᾶς μονοκονδιλιᾶς, ἀδύναται», λέγει, ἀν' ἀφήσῃ τὰς δάφνας τῆς ἀποκαλύψεως τῶν χρόνων καὶ καιρῶν εἰς πάντα ὅστις νομίζει ὅτι δύναται ν' ἀποσπᾷ ἐκείνο ὅπερ ἀὸ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ», καὶ ὅπερ δὲν ἀπεκάλυψεν οὐδ' ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως! Αἱ δάφναι, καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ εὐχαριστία, ἀνήκουν εἰς Ἐκεῖνον, Ὅστις ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ τοὺς χρόνους καὶ καιροὺς», καὶ προανήγγειλεν ὑποσχεθεὶς ἐν τῷ Λόγῳ αὐτοῦ ὅτι οὗτοι θὰ μείνωσι κεκαλυμμένοι μέχρι τοῦ «ἑσχάτου καιροῦ» (Δανλ. ιβ' 4, 9)· ὅτι δὲ τότε θὰ ἀποκαλύψῃ τὸ μυστήριον αὐτῶν εἰς τοὺς συνετούς, τοὺς ἁγίους αὐτοῦ (Δαν. ιβ' 10), εἰς τοὺς φοβουμένους Αὐτόν (Ψαλμ. κε' 14), εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ (Ἀμώς γ' 7), εἰς τοὺς ἀγρυπνοῦντας καὶ ἐγκρατειομένους (Α' Θεσσαλ. ε' 1—6 Ἀποκλ. α' 3)· διότι εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐξουσίαν εἶναι νὰ ἀποκαλύπτῃ τὰ βαθῆα καὶ κεκρυμμένα ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ καιρῷ (Δανλ. β' 22, 28, 29, θ' 2—24 κλπ.), ἡ δὲ ὑπόσχεσις αὐτοῦ ἦν καὶ εἶναι πιστὴ καὶ ἀληθινὴ πρὸς τοὺς τοιοῦτους, εἴτε ἐν τῷ παρελθόντι εἴτε ἐν τῷ παρόντι—Γενεσ. στ' 3, 4, 11, ιη' 17. Λουκ. β' 25—38. Μαθθ. β' 2. Λουκ. γ' 15.

Ἄλλ' ἂν ὁ κ. Ε. Π. Μ. ἀφίνη τὰς δάφνας εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῆν τοῦ Πατρὸς αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ Λόγῳ αὐτοῦ βλέποντας καὶ ἐξ αὐτοῦ δεικνύοντας τοὺς

χρόνους καὶ τοὺς καιροὺς εἰς τοὺς ὁποίους ζῶμεν, καὶ ἂν οὕτοι, κατ' αὐτόν, ἀπέσπασαν τὴν γνῶσιν αὐτῶν ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ Πατρὸς, αὐτὸς ποίας δάφνας φιλοδοξεῖ ὅταν ὁμολογῇ, καὶ πόθεν ἀπέσπασεν ὅ,τι πιστεύει, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τοὺς ἐσχάτους καιροὺς, ὅτι διατελοῦμεν εἰς τὴν τελευταίαν φάσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἐξεικονίζεται διὰ τῆς περιγραφῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Λαοδικείας ; (Ἄποκλ. γ'. 14—22.), καὶ, ἐπρὸς μὲν, ὅτι ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἐγγίζει ; Κατ' αὐτόν ὁ Πατὴρ «δὲν ἀπεκάλυψεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ἀποκαλύψεως» περὶ χρόνων καὶ καιρῶν, διατὶ λοιπὸν τὴν εἰς Ἄποκλ. γ' 14—22 εἰκόνα τὴν λαμβάνει ὡς τὴν τελευταίαν φάσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὡς τὴν ἐνδείξιν τῶν ἐσχάτων καιρῶν ; Πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἀντίφασις αὕτη ;

**Χρόνοι καὶ Καιροὶ
ἐν τῇ Ἀποκαλύψει.**

Ἄλλ' ἡ ἀξίωσις ὅτι ὁ
Θεὸς «δὲν ἀπεκάλυψε
περὶ χρόνων
καὶ καιρῶν οὐδ' ἐν

τῷ Βιβλίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως, φορᾶται ὄλως ἀτυχῆς, ὅταν τις λάβῃ τὸ βιβλίον καὶ ἀνοίξῃ εἰς τὸ κεφλ. ι'. 1—7, ἐνθα θὰ ἴδῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ (τῆς Ἐκκλησίας, Ἐφεσ. γ'. 3—10, ε'. 32. Κολοσ. α'. 25—27), λήγει ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τῆς ἐβδόμης σάλπιγγος πρὸς περισσοτέραν δὲ γνῶσιν περὶ τοῦ ποῖα καὶ ἡμέραις αὗται, καὶ ποῖα ἡ σάλπιγξ, παραπέμπει εἰς ὅσα «ἐφάνερωσε εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφῆτας». Κατωτέρω δὲ εἰς τὸ κεφ. ια' 2—3 ἀποκαλύπτει πόσον καιρὸν τὰ ἔθνη θέλουσι πατήσῃ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, λέγων, ὅτι ὁ καιρὸς οὗτος εἶναι 42 συμβολικοὶ μῆνες (42×30=1260) πραγματικὰ ἔτη. Τί ἄλλο ἡμεῖς διατεινόμεθα μαθηματικῶς ἀποδεικνύοντες ἐκ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἢ ὅτι ἀῆ σάλπιγξ τοῦ Θεοῦ) (Α'. Θεσσαλ. δ'. 16), ἀῆ ἐσχάτη σάλπιγξ (Α'. Κορινθ. ιε' 52) ἀῆ ἐβδόμη σάλπιγξ» (Ἄποκλ. ι' 7), σαλπίζει ἤδη ἀπὸ τοῦ 1874 καὶ ἐντεῦθεν, ὅποτε Γραφικῶς μαρτυρεῖται ὅτι ἀρχίζει τὸ μέγιστον γῆς Ἰωβιλαῖον, τοῦ ὁποίου θαυμάσιος προφητικὸς τύπος ἦν τὸ Ἰουδαϊκὸν Ἰωβιλαῖον,

κατὰ τὸ ὅποιον ἔδει νὰ σαλπίσῃ ἢ σάλπιγξ ἐφ' ὅλης τῆς γῆς; (Λευϊτ. κε'. 9): καὶ ὅτι, οἱ καιροὶ τῶν ἐθνῶν, οὔτινες ἤρξαντο μετὰ τῆς βασιλείας τοῦ πρώτου ἐθνικοῦ ἡγεμόνος τοῦ Ναβουχοδονόσορος, τὸ 606 π. Χ., καὶ οὔτινες συμβολικῶς προλέγονται ὅτι θὰ εἶναι **ἑπτὰ καιροὶ** (Λευϊτ. κστ'. 18, 21, 24, 28, Δανλ. δ'. 16, 32) ἤτοι $7 \times 360 = 2,520$ ἔτη, λήγουσι μετὰ τὸ 1914, ($606 + 1914 = 2520$). Δὲν ἀποκαλύπτει λοιπὸν ὁ Θεὸς καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως «ὅσα ἐφανερώσεν εἰς τοὺς δούλους του τοὺς προφῆτας», περὶ χρόνων καὶ καιρῶν; **Βεβασιότατα ἀποκαλύπτει** περὶ τούτων **πολλαχῶς**, καὶ ὁ κ. **Ε. Π. Μ.** ἔσπευτε καὶ εἰς τοῦτο, ὅπως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ, νὰ διακηρύξῃ ὅ,τι φαντάζεται καὶ ὑποθέτει, καὶ ὅχι ὅτι γνωρίζει ἐξ ἀποδείξεων, ἃς ὤφειλε νὰ ἔχῃ καὶ προσαγάγῃ εἰς βεβαίωσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του.

Ὡς καὶ ἐν τῇ «Ἀπολογία» εἶπομεν, τὸ ζήτημα τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν κατὰ πλάτος, καὶ μετὰ ἀφθονίαν Γραφικῶν καὶ ἱστορικῶν ἀποδείξεων ἐπ' αὐτῶν, θὰ ἔχῃ πᾶς τις νὰ ἐξετάσῃ δι' ἑαυτὸν καὶ πεισθῇ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ μετ' ὀλίγον, σὺν Θεῷ, εἰς πῶς ἐρχομένου σπουδαίου ἔργου **«Ὁ Καιρὸς ἐστὶν ἐγγύς»**, ὅποτε θὰ λυπηθῶσιν, εἴμεθα βέβαιοι, οἱ νῦν ἀβασανίστως ἀσοφισμένοι περὶ ζητημάτων, τὰ ὅποια ἐφντάζοντο καὶ ἐκάλουν φανταστικά κ λ π.

VI

«ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΣΟΥ ΘΕΛΟΥΣΙ ΖΗΣΕΙ... ΘΕΛΟΥΣΙΝ ΑΝΑΣΤΗΘΗ. ΕΞΕΓΕΡΘΗΤΕ ΚΑΙ ΨΑΛΛΕΤΕ ΣΕΙΣ ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΕΝ ΤΩ: ΧΩΜΑΤΙ,, Ἦσα. κστ' 19.

«Πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις θὰ ἀκούσωσι τὴν φωνὴν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ».

«Περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ἐπὶ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. Πι, ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς ἀνιστῆ νεκρούς;» Ἰωάν. ε'. 28. Πράξ. κστ'. 8.

Ἦ ὑπ' ἀμοτερίων τῶν ἀδελφῶν ἄρνησις καὶ ἀποκήρυξις τῆς μεγάλης ἀληθείας τῶν Γραφῶν τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων δι' ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, καὶ δὴ μετὰ

τοιούτων χαρακτηρισμῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ε.Π.Μ. ὅτι ὅλαι αἱ μαρ-
 τυρίαι καὶ ἀποδείξεις ἐκ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, αἱ προσαχθεῖσαι ἐν
 τῇ « Ἀπολογία », καὶ μυρία ἄλλαι, ἅς ὁ χῶρος δὲν ἐπῆρκει νὰ
 διαληρθῶσιν ἐκεῖ, εἶναι « ὄψα ἀνθρώπων ἐπινοούντων τὰ
 φανταστικά ταῦτα περὶ εὐκαιρίας προσφερομένης μετὰ
 τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν », καὶ ὅτι ταῦτα εἶναι « ψευδεῖς ἐλ-
 πίδες καὶ ὄνειρα ἀπατηλά », — καὶ ἡ παρ' αὐτῶν ὑπεκφυγὴ
 ἀπὸ τοῦ νὰ ἀποδεχθῶσι καὶ ὁμολογήσωσι τὴν διάτορον ἀλήθειαν
 τῶν προσαχθεῖσων ἐκεῖ μαρτυριῶν, ἢ ν' ἀποδείξωσι ταύτας
 ἀψευδεῖς ἐλπίδας », συνεπεῖα διαστροφῆς καὶ παρερμηνείας
 ἐκ μέρους ἡμῶν, — ὑπεκφυγὴ διὰ τοῦ προφασιστικοῦ συλλο-
 γισμοῦ ὅτι ἀέχουσιν ἀρκετὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ Θεὸς θὰ εὕρη
μέθοδον πῶς νὰ κρίνη αὐτούς, » — μᾶς ὑπενθυμίζει, ἄκον-
 τας, τὸν συλλογισμὸν τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων, εἰς τοὺς
 ὁποίους ἐτέθη παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν τὸ ζήτημα ν' ἀπαντή-
 σωσιν ἐὰν τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου ἦν ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀν-
 θρώπων, καὶ οὗτοι, εὐρεθέντες πρὸ τοῦ διλήμματος ὅτι ἐὰν
 μὲν ἔλεγον ἀεὶ οὐρανοῦ, θὰ ἐφορῶντο ἀπειθεῖς εἰς τὴν οὐρά-
 νιον ἀγγελίαν, ἣν δὲν ἐπίστευον, ἐὰν δὲ ἐξ ἀνθρώπων, ἐφο-
 βούντο, διότι πάντες εἶχον τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην, προέ-
 κρινον τὴν ὑπεκφυγὴν καὶ ἀπεκρίθησαν, « οὐκ οἶδαμεν! » (Ματθ.
 κα' . 24—27).

Ἄλλ' οἱ σημερινοὶ
Ἡ μία « ὁδὸς ἢ μέθοδος » πρεσβύτεροι τῶν Εὐ-
 τῆς κρίσεως τῶν ἀνθρώπων, ἀγγελικῶν Ἐκκλη-
 καὶ ἡ ἄρνησις ταύτης. σιῶν, καίτοι ἀποφεύ-
 γοντες νὰ ὁμολογήσω-
 σιν ἐὰν ἢ ἐν ταῖς Γραφαῖς διὰ τοιοῦτου νέφους μαρτυριῶν
 ἀποδεικνυομένη ἀλήθεια τῆς ἀποκαταστάσεως, καὶ τῆς ἀνα-
 στάσεως τῶν νεκρῶν ὅπως γνωρίσωσι τὸ μόνον ὄψα τὸ
 φωτίζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον » (Ἰωάν.
 α' . 9), εἶναι ἐξ οὐρανοῦ, εἶναι ἡ βουλή καὶ τὸ σχέδιον τοῦ
 Θεοῦ, εἶναι ἀπόρροια τοῦ ὑπὲρ πάντων ἀντιλύτρου, ἔχου-
 σιν ὁμῶς περισσοτέραν ἀφοβίαν τῶν ἀρχαίων πρεσβυτέρων,
 ἀποτολμῶντες νὰ εἰπῶσιν ὅ,τι ἐκεῖνοι ἐφοβούντο, καὶ λέγου-

σιν ὅτι αἱ μαρτυρίαι τῶν Γραφῶν εἶναι «**φῶτα ἀνθρώπων ἐπινοούντων φανταστικά**», κλπ., διότι δυστυχῶς γνωρίζουσιν ὅτι ἐλάχιστοι εἶναι σήμερον οἱ ἔχοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὡς εἶχον τότε **πάντες** τὸν Ἰωάννην, θεόπνευστον ἀλήθειαν· δικαιολογοῦσι δ' ἀκολούθως τὴν βλασφημίαν διὰ τοῦ «οὐκ οἶδαμεν», διὰ τοῦ «ἔχομεν ἀρκετὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δικαιοσύνην, πανσοφίαν καὶ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ **εὔρη μέθοδον** πῶς νὰ κρίνη τὸν κόσμον!» Οὕτω δὲ ἐμπίπτουσιν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην βλασφημίαν, ἀξιούντες ὅτι ἡ μόνη μέθοδος, ἡ μόνη ὁδός, ἣν ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει εἰς τὸν Λόγον του περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ λέγων, ὅτι ἀπὲν ὑπάρχει **ἄλλο ὄνομα** δεδομένον ὑπὸ τὸν οὐρανόν, διὰ τοῦ ὁποίου πρέπει οἱ ἄνθρωποι νὰ σωθῶσι (Πράξ. δ' 12)—ὅτι δὲν ὑπάρχει **ἄλλη** θύρα, εἰμὴ μία, ὁ Χριστός, διὰ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ εἰσέλθωσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ζωὴν (Ἰωάν. γ' 6). ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη **μέθοδος** διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς **θὰ κρίνη** τὸν κόσμον, εἰμὴ διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως (Πράξ. ιζ' 31. Ρωμ. β' 16. Ἰωάν. ιβ' 48.) ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλο φῶς εἰμὴ τὸ **μόνον φῶς**, ὁ Χριστός, δι' οὗ πρέπει νὰ φωτισθῇ **πᾶς ἄνθρωπος** ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον (Ἰωάν. α' 9)—δὲν εἶναι καὶ ἡ **μόνη μέθοδος!** καὶ ὅτι ὁ Θεὸς **θὰ εὔρη μέθοδον** ἄλλην ὅπως κρίνη αὐτούς!! Ἡ ἀντιγραφικὴ ὁ' αὕτη βλασφημία καὶ ἀξίωσις δὲν αμειοῖ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου του Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐδ' εἶναι «ψευδῆς ἐλπίς καὶ ἀπατηλὸν ὄνειρον», κατὰ τὸν κ. Ξ. Π. Μ. καὶ κ. Ε. Δ.

· α' Ἄλλ' οὐαί», λέγει Κύριος, «τοῖς λέγουσι τὸ κακὸν καλόν, καὶ τὸ καλὸν κακόν· τοῖς θέτουσι τὸ σκότος διὰ φῶς καὶ τὸ φῶς διὰ σκότος, τὸ πικρὸν διὰ γλυκύ, καὶ τὸ γλυκύ διὰ πικρὸν. Οὐαί εἰς τοὺς ὅσοι εἶναι σοφοὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ φρόνιμοι ἐνώπιον αὐτῶν (Ἡσα. ε' 20—21), ὥστε χόρην προσφιλῶν προλήψεων, καὶ ζητοῦντες νὰ στηρίξωσι ταύτας οἰκην καπνοῦ διαλυομένας πρὸ τοῦ φωτός τῆς ἀληθείας τοῦ αἰωνίου σχεδίου τοῦ Θεοῦ περὶ **ὄλου** τοῦ γένους τοῦ Ἀδάμ, ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ ὁποίου, καὶ τῆς ἀπολυ-

τρώσεως αὐτῶν ἐκ τοῦ τάφου, ἐνθα κείνται, παρέδωκεν ὁ Χριστὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον, καταφεύγουσιν εἰς τὴν βλάβημον ἐλπίδα ἄλλων μεθόδων, ἄλλου δηλονότι σχεδίου, διδάσκοντες ὄντως βλασφήμους καὶ Γραφικῶς ἀνυπάρκτους ἰδέας κατὰ τῆς «δικαιοσύνης τῆς πανσοφίας καὶ ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ», εἰς ἣν λέγουσιν ὅτι «ἔχουσιν ἀρκετὴν ἐμπιστοσύνην», ἀλλ' ἦτις, ἀξιούσιν, θὰ καταδικάσῃ εἰς αἰωνίας βασάνους ἀνθρώπους μηδέποτε γνωρίσαντας τὸ μόνον ὄρον πρὸς ζωὴν, καὶ τὴν μόνην μέθοδον ἣν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἔθετο διὰ πάντας ἀνθρώπους ἀνεξαιρέτως, καὶ ἣτις εἶναι: **ὑποταγὴ εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ συμμόρφωσις πρὸς αὐτόν,** ἢ ὄλεθρος, ἐξόντως αἰώνιος πάντων ὅσοι, κατόπιν τῆς τοιαύτης εὐκαιρίας πρὸς γνῶσιν, ἤθελον ἀπειθήσει, ἀποστατήσει καὶ ἀπορρίψει αὐτόν (Πράξ. γ' . 23).

Ὁ κ. Ξ. Π. Μ. δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ ἴδῃ τόσον σαφῆ διακήρυξιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὡς δὲν δύναται νὰ ἴδῃ καὶ τὴν διαφορὰν τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν ὅταν λέγῃ, «ὡς ἐὰν ἢ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις μελλῶν νὰ ἢ ἀνάστασις εἰς φθαρτὴν πάλιν ζωὴν μετὰ φθορῶ τοῦ σώματος»· ὃ ἐστὶ, κατ' αὐτόν, πάντες οἱ νεκροὶ ἀνεξαιρέτως θὰ ἀναστηθῶσι μετ' ἀφθαρτον καὶ ἀθάνατον σῶμα! Ὅθεν καταφαίνεται ὅτι οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖται μεταξὺ ἀναστάσεως τῆς Ἐκκλησίας—ἣτις ἀνίσταται τὴν πρώτην, τὴν ἐκλεκτικὴν ἀνάστασιν μετ' σῶμα πνευματικόν, ὅμοιον τοῦ Λυτρωτοῦ τῆς, ὅμοια μετ' Αὐτόν, ἀκοινωνοὶ θείας φύσεως» (Α' Κορινθ. ιε' . 44, 48. Α' Ἰωάν. γ' . 2. Β' Πέτρ. α' . 4), καὶ ἣτις δὲν ἀποθνήσκει πλέον δευτέρον θάνατον ('Αποκλ. κ' . 6. Ρωμ. στ' . 5, 9)—καὶ ἀναστάσεως τῶν λοιπῶν νεκρῶν, περὶ ὧν ἡ Γραφὴ διακηρύττει ὅτι θὰ ἀναστηθῶσι μετ' σῶμα ζωϊκόν, χοϊκοί (Α' Κορινθ. ιε' . 44, 48, 40) ἐπιδεκτικοὶ φθορᾶς καὶ θανάτου δευτέρου, ἐὰν ἀπειθήσωσιν εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ—Πράξ. γ' 23. 'Αποκλ. κ' . 13, 14.

Ἐλλειψίς, ὅθεν, ἐπισταμένης ἐρεῦνης τῶν Γραφῶν πρὸς διάκρισιν τῶν διαφερόντων, δι' ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν ἤλεγχε τοὺς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀρνούμενους τὴν ἀνάστασιν (Ματθ.

κβ'. 23, 29), εἶναι, πιστεύομεν, ἡ μόνη αἰτιολογικὴ ἐξήγησις τῆς τόσης πείσμονος ἀρνήσεως καὶ καταφορᾶς, ἥτις ἐνεργεῖται σήμερον κατὰ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν καὶ τῆς ἐλπίδος ἥτις ἀπόκειται αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου (Πράξ. κδ'. 15 κατ'. 6—8), καὶ ὄχι ἐκουσία σκλήρυνσις, κατὰ τῆς φωνῆς τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Εἶθε δὲ ὁ Κύριος νὰ ἀπαλλάξῃ πᾶν τέκνον Του ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῆς τελείας γνώσεως τῆς ὄλης βουλῆς καὶ τοῦ θελήματός του (Α'. Πέτρ. α'. 2, 3, 5), καὶ φυλάξῃ πᾶν τοιοῦτο ἀπὸ τῆς δευτέρας. Ἀμήν.

VII

ΑΡΧΑΙΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΘΕΟΛΟΓΟΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

«Οἱ λόγοι τῶν σοφῶν εἶναι ὡς
βούκεντρα, καὶ ὡς καρφία ἐμπνε-
πηγμένα». — Ἐκκλ. ιβ'. 11.

Ἀμφότεροι οἱ ἐν λόγῳ ἀδελφοὶ ἐπιμένουσιν ἐπαναλαμβάνοντες ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀποδείξεως, ὅτι ἡ λέξις **θάνατος** εἶναι μεταφορικὴ καὶ σημαίνει χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ κ. Ε. Δ. προσάγει πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τοιαύτης ἐξηγήσεως τὸ ἐδάφ. Ἡσα. νθ'. 1—2. (Ἴδε σελ. 112, καὶ 211), τὸ ὁποῖον εἶναι τόσον καταφανές ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς χώρισμα καὶ ἐμπόδιον εἰς τὴν εἰσακουὴν τῶν δεήσεων τῶν, καὶ εἰς τὴν παρὰ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς βοήθειαν καὶ σωτηρίαν ἐν τῇ **παρούσῃ ζωῇ**, οὐδεμίαν δὲ σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν θάνατον.

Καίτοι αἱ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου μαρτυρίαι τοῦ Θείου Λόγου εἶναι τόσον σαφεῖς καὶ ὀριστικαί, ἐπειδὴ ὁμως προβάλλει ἤδη καὶ τρίτος συνήγορος τῆς ἀρχῆς «θάνατος δὲν ὑπάρχει», διὰ τοῦτο, καὶ πρὸς ἐπὶ μᾶλλον πιστοποιήσιν ὅτι ἡ διδασκαλία, «θάνατος δὲν ὑπάρχει» εἶναι διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἐθνικῆς φιλοσοφίας, ἢ μᾶλλον τοῦ πρώτου ἐπινοητοῦ ταύτης (Γενεσ. γ' 4), ὅστις ἐπενόησεν αὐτὴν πρὸς διάψευσιν τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, «θανάτω ἀποθανεῖσθε», καὶ ὅστις διακηρύττει ταύτην καὶ σήμερον ὡς θεμελιώδη ἀλήθειαν τοῦ

σκοποῦ του διὰ τοῦ Πνευματισμοῦ, καὶ οὐχὶ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, παραθέτομεν τὰς μαρτυρίας ἐγνωσμένης διανοητικῆς ἰκανότητος, πνευματικῆς μορφώσεως καὶ εὐσεβείας, τέκνων τοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ ὁποῖα ἦν ἡ δοξασία τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος, καὶ δεῦτερον τὶ οὗτοι καὶ ἄλλοι ἀποφαίνονται περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν συναφῶν αὐτῶ ἀιώνιων βασάνων.

Ὁ Αἰδσ. G. Agar Beet, Δρ. Θεολ., καὶ Καθηγητῆς ἐν τινὶ Ἀγγλικῷ Κολλεγίῳ, ἀνήκων δὲ εἰς τὴν Μεθοδιστικὴν Ἐκκλησίαν, λέγει:

... «Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον εἶδομεν ὅτι ὁ Πλάτων ἐδίδασκεν ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατος, ὁ. λ. ἀγαθὴ αὐτὴ ἢ κακὴ, ἡ ἀθανασία εἶναι ἀναπαλλοτριωτὸν αὐτῆς προσόν, ὅπως ἀντιθέτως, ὡς εἶδομεν εἰς τὸ β' κεφ., πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς ἀποστόλους αὐτοῦ, οἵτινες ἐδίδασκον ἢ τὴν ἀφθαρσίαν, κατάστασις, τούτεστι, μὴ ἐπίδεχομένη φθοράν, καὶ ἡ αἰώνια ζωὴ, εἶναι ἀμειβατὰ ἀναμένοντα τοὺς δικαίους, ἐνῶ ὁ, τι ἀναμένει τοὺς ἀσεβεῖς εἶναι ἡ καταστροφή των. Θὰ ἐξετάσωμεν ἤδη τί οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ συγγραφεῖς, οἵτινες ἔζων εἰς διανοητικὸν περιβάλλον μεγάλως ἐπηρεαζόμενον ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τοῦ Πλάτωνος, ἔλεγον περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, καὶ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς δικαίους ἐπαγγελθείσης αἰώνιου ζωῆς.

«Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ συγγραφεῖς ἀντιγράφουσι τὴν διδασκαλίαν, καὶ ἐν μεγάλῳ μέτρῳ τὴν γλῶσσαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, καὶ οὐδὲν λέγουσιν ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Κλήμης ὁ Ρώμης, ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ του, κεφάλ. λε' ὁμιλεῖ περὶ «ζωῆς ἐν ἀθανασίᾳ», ὡς οὕσης δώρου τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς δικαίους. Ἐπίσης ὁ Ἰγνάτιος πρὸς Πολύκαρπον, (κεφ. β'), λέγει: «Ἀγρύπνει ὡς ἀληθῆς τοῦ Θεοῦ στρατιώτης· τὸ βραβεῖόν ἐστὶν ἀφθαρσία καὶ ζωὴ αἰώνιος». Ὁ αὐτὸς γράφει πρὸς τοὺς Μάγνητας, (κεφ. κ') περὶ τοῦ φαρμάκου τῆς ἀθανασίας, ἀντιδότου ὥστε τις νὰ μὴ ἀποθνήσκῃ, ἀλλὰ νὰ ζῇ πάντοτε αἰώνιον ζῶν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ.»

«Ὁ Θεόφιλος πρὸς τὸν Αὐτόλυκον, βιβλίον β' 27, γράφει: Ἄλλὰ θελοῦσί τινες προβάλλει ἡμῖν, Ἦτο ὁ ἄνθρωπος ἐκ

φύσεως ἄνητός; Βεβαίως οὐχί. Ἦτο λοιπὸν ἀθάνατος; Οὐδὲ τὸ τοιοῦτον διατεινόμεθα. Ἄλλ' οὐδὲν λοιπὸν ἦτο; θά ἀντείπη τις. Οὐδὲ οὕτως εὐστοχοῦμεν. Οὔτε θνητός ἦν ἐκ φύσεως ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲ ἀθάνατος. Διότι, ἐὰν εἶχε ποιήσει αὐτὸν (ὁ Θεός) ἀθάνατον ἐξ ἀρχῆς, ἤθελεν οὕτω κάμει αὐτὸν Θεόν. Ἐὰν δὲ πάλιν ἤθελε κάμει αὐτὸν θνητὸν, θά ἐφαίνετο τότε ὡσεὶ ὁ Θεός ἦν ὁ αἷτιος τοῦ θανάτου του. Οὔτε λοιπὸν ἀθάνατον οὐδὲ καὶ θνητὸν ἐποίησεν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἐπιδεικτικὸν ἀμφοτέρων. Ὡστε ἐὰν οὗτος ἤθελε προσκλίνει εἰς τὰ τῆς ἀθανασίας, τηρῶν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἤθελε λάβει παρ' αὐτοῦ ὡς ἀμοιβὴν τὴν ἀθανασίαν, καὶ γέινει θεός· ἀλλ' ἐὰν, ἀφ' ἑτέρου, ἤθελε στραφῆ πρὸς τὰ τοῦ θανάτου, ἀπειθῶν εἰς τὸν Θεόν, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤθελεν ἀποβῆ αἰτία θανάτου εἰς ἑαυτόν. Διότι ὁ Θεός ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον μετὰ ἐξουσίας ἐφ' ἑαυτοῦ. Ἐκεῖνο, λοιπὸν, τὸ ὅποιον ὁ ἄνθρωπος ἀπώλεσε, συνεπεῖα ἀμελείας καὶ ἀπειθείας, τοῦτο ὁ Θεός χορηγεῖ εἰς αὐτόν ὡς δῶρον, ἐξ ἰδίας αὐτοῦ ἀγαθότητος καὶ ἐλέους, ὅποταν οἱ ἄνθρωποι ὑπακούωσιν εἰς Αὐτόν. Διότι, ὡς ἀπειθήσας ὁ ἄνθρωπος εἴλκυσε ἐφ' ἑαυτοῦ θάνατον, οὕτως, ὑποτασσόμενος εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐπιθυμῶν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ δι' ἑαυτόν ζωὴν αἰώνιον. Ὅτι ὁ Θεός παρέδωκεν ἡμῖν νόμον καὶ ἀγίας ἐντολάς, καὶ πᾶς ὁ τηρῶν ταύτας δύναται νὰ σωθῆ, καί, **διὰ τῆς ἀναστάσεως, κληρονομήσῃ ἀφθαρσίαν**».

«Βρυχδύτερον ὁ Εἰρηναῖος γράφει, εἰς βιβλίον β'. 64, 3, ὅτι, ὁ Πατήρ πάντων παρέχει διάρκειαν ζωῆς εἰς αἰῶνας αἰῶνων ἐπὶ τῶν σωζομένων. Διότι ἡ ζωὴ δὲ ἀπορρέει ἀφ' ἡμῶν, οὐδὲ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας φύσεως, ἀλλὰ χορηγεῖται κατὰ χάριν παρὰ Θεοῦ. . . .

Περὶ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου αἰῶνος Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρείας γράφει: «Τηρήσωμεν οὖν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ ἀκολουθήσωμεν τὰς συμβουλάς Αὐτοῦ. Αὐταὶ εἰσιν ἡ βραχεῖα καὶ εὐθεῖα ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς τὴν αἰωνιότητα τ. ἔ. εἰς τὴν αἰώνιον ὑπαρξιν. Καὶ πάλιν «Βαπτιζόμενοι, φωτιζόμεθα· φωτιζόμενοι γενόμεθα υἱοί· ὡς υἱοὶ δὲ γενόμεθα τέλειοι καὶ ἀθάνατοι». ἴδε Παιδ. α'. 3, 6.

«Μέχρι τοῦ καιροῦ τούτου, καθ' ὅσον γνωρίζω, ἐξαιρέσει περικοπῆς τινος ἀπαντώσης ἐν τῷ Εἰρηναίῳ (βιβλ. δ' . 1), καταφανῶς ἐν ἀντιφάσει διατελούσης πρὸς τὰ λοιπὰ περὶ ψυχῆς ὡς οὔσης θνητῆς γραφόμενά του, καὶ ἥτις ἀπλῶς ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὴν τότε ἰσχύουσαν ἐπιρροὴν δύο ἀντιθέτων ρευμάτων δαξασιῶν—καὶ δύο ἄλλων συγγραφῶν, οὓς μέλλομεν ν' ἀναφέρωμεν, οὐδεὶς ἄλλος Χριστιανὸς συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀθανάτου, ἢ ὡς διαρκούσης ἐν ἀτελευτήτῳ ὑπάρξει, ἢ περὶ τῆς ἀθανασίας ὡς οὔσης ἄλλο τι, εἰμὴ μόνον ὡς ἀμοιβῆς τῆς δικαιοσύνης».

α' Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δευτέρου αἰῶνος, ὁ Τατιανὸς γράφει ἐν τῷ «Πρὸς τοὺς Ἑλληνας» συγγράμματί του, κεφ. ιγ', λέγων, Ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι ἀθάνατος καθ' ἑαυτὴν, ὡς Ἑλληνες, ἀλλὰ θνητὴ. Ἐν τούτοις ὑπάρχει δυνατὴ ὁδὸς δι' αὐτὴν ὥστε νὰ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐὰν αὕτη δὲν γνωρίσῃ ὄντως τὴν ἀλήθειαν, θνήσκει καὶ διαλύεται μετὰ τοῦ σώματος· ἀλλ' ἀνίσταται πάλιν ἐπὶ τέλους ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος μετὰ τοῦ σώματος, λαμβάνουσα θάνατον διὰ ποινῆς ἐν ἀθανασίᾳ. «Ἡ φράσις «ποινὴ ἐν ἀθανασίᾳ» ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν τῆς φρασεολογίας τῆς Καινῆς Διαθήκης. Διότι ἐκεῖ ὁ ὅρος «ἀθανασία» καὶ οἱ ἰσοδύναμοι ταύτῃ «ἀφθαρσία» καὶ «αἰωνία ζωὴ», χρησιμοποιοῦνται μόνον πρὸς περιγραφὴν καταστάσεως μακαριότητος. Οὕτως ὁ Τατιανὸς προσπελάζει τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος, πρὸς τὰ συγγράμματα τοῦ ὁποίου ἦτο ἐξφκειωμένος....»

Ἀναφέρων ἀκολουθῶς τὸν Ἀθηναγόραν, Ἀθηναῖόν τινα φιλόσοφον ἀσπασθέντα τὸν Χριστιανισμόν, τὸν Τερτουλλιανὸν καὶ τὸν Ὠριγένην, ὡς συνηγόρους τῆς διδασκαλίας τοῦ Πλάτωνος περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ὁ Δρ. Beet, λέγει:— α' Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ προηγούμενα: Τὴν φράσιν «**ἡ ψυχὴ ἀθάνατος**», τὴν τόσο συχνὴν καὶ τόσο περιβλεπτοὺν ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Πλάτωνος, δὲν εὐρίσκομεν ἀπαντῶσαν ἐν τῇ Προ-Χριστιανικῇ φιλολογίᾳ, τῇ ἐκτὸς τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Οὐδὲ εὐρίσκομεν αὐτὴν ἐν τῇ Χριστιανικῇ φιλοσοφίᾳ, μέχρι τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ δευτέρου αἰῶνος. Παρατηρήσαμεν δ' ἀπ' ἑτέρου ὅτι πάντες οἱ πρώτοι Χριστιανοὶ συγγραφεῖς, οἱ ποιοῦμενοι χρῆσιν τῆς φράσεως

ταύτης, ἦσαν ἐξωκειωμένοι πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πλάτωνος· ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ Τερτουλλιανός, ἀναφέρει ρητῶς τὴν τε φράσιν ταύτην, καὶ ἐν γένει τὸ δόγμα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν Πλάτωνα, καὶ ὅτι, οἱ ἀρχικοὶ Χριστιανοὶ συγγραφεῖς οὐδέποτε ὑποστηρίζουσι τὸ δόγμα τοῦτο διὰ Γραφικῶν μαρτυριῶν, εἰμὴ μόνον δι' ἐπιχειρημάτων ὁμοίων πρὸς τὰ τοῦ Πλάτωνος. Ἐμάθομεν, πρὸς τούτοις, ὅτι διὰ τῆς φράσεως αὐτῆς ὁ Πλάτων καὶ οἱ ἀρχικοὶ Χριστιανοὶ συγγραφεῖς, οἵτινες χρησιμοποιοῦσιν αὐτὴν, ὑπεστήριζον τὴν ἀτελεύτητον καὶ οὐσιώδη διάρκειαν πάσης ἀνθρωπίνου ψυχῆς, καὶ ἀνεφέροντο εἰς τὸ δόγμα τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν τῆς πέραν τοῦ τάφου ἀνταποδόσεως. Ἀλλὰ δὲν κατωρθώσαμεν νὰ εὕρωμεν οὐδ' ἕχνος κἂν τοῦ δόγματος τούτου ἐν ταῖς Γραφαῖς.

« Ἀφ' ἐτέρου, ὁ Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι τοῦ διδάσκουσι σαφῶς καὶ συνεχῶς περὶ ἀνταποδόσεως πέραν τοῦ τάφου, καὶ αἰώνιον ζωὴν μετὰ τοῦ Χριστοῦ διὰ πάντας ὅσοι ἐμπιστεύονται ἑαυτοὺς εἰς τὸν Χριστόν. Ὅπως δὲποτε, ἡ ἐλπίς τῆς ἀθανασίας ἀποδίδεται ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ οὐχὶ εἰς τὴν φύσιν αὐτῆς τῆς ψυχῆς, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ζωῆς τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

« Τὸ δόγμα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς διαφέρει ἐπὶ πλέον ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἐπαγγελισμένης ἀθανασίας, καθ' ὅ,τι ἡ τελευταία αὐτὴ δὲν ἀφορᾷ μόνον τὴν ψυχὴν, ὡς ἐδίδασκεν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ ὁλόκληρον τὸν ἄνθρωπον, σῶμά τε καὶ ψυχὴν».

« Τὸ προκείμενον δόγμα ἐγένετο ἀναμφιβόλως ἀποδεκτὸν ἐν τῇ ἀρχηγόνῳ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἐπίσης εἰς προγενεστέραν ἐποχὴν εἶχε καταστῆ ἀσπαστὸν παρὰ πειλλῶν εὐσεβῶν Ἰουδαίων, ἕνεκα τοῦ ὅτι τοῦτο ἐπέρχεται συνεπίκουρον εἰς τὴν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν σπουδαίαν ἀλήθειαν τῆς πέραν τοῦ τάφου ἀνταποδόσεως. Ἀλλ' ὡς εἶδομεν, τοῦτο τυγχάνει καθ' ὁλοκληρίαν ξένον, κατὰ τε τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸ φρόνημα, τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων».

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐξόχου βιβλίου «**Εἰς τὰ Ἴχνη Του**» (In His Steps), Αἰδσ. Chas M. Sheldon, ἐν τινι κηρύγματι τοῦ δημοσιευθέντι εἰς τὸν Christian Herald, ἀποφαίνεται ὡς ἐξῆς ἐπὶ τοῦ χωρίου αὐ μισθός τῆς ἀμαρτίας θάνατος» (Ρωμ. στ' . 23), τὸ ὁποῖον, ὡς εἶδομεν, οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐρμηνεύουσιν ὡς σημαῖνον χωρισμὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

... «Ἐγὼ αὐτὸς κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα καὶ πιστεύω εἰς τὴν **ἐκμυδένισιν** τῶν μηδέποτε ἀνταποκρινομένων εἰς τὴν περὶ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως προσφορὰν τοῦ Θεοῦ, τῶν μηδέποτε πιστευόντων εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ δεχομένων αὐτὸν ὡς Σωτῆρά των. Φαίνεται ὅτι ἡ Γραφή διδάσκει ὅτι ἡ λέξις «θάνατος», ἐφαρμοζομένη ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἥτις ἀείποτε ἀποφείγει νὰ μετανήσῃ, εἶναι **θάνατος σημαίων τελείαν ἐξόντωσιν**. Δὲν δύναμαι νὰ ἐρμηνεύσω τὴν χρῆσιν τοιοῦτου χωρίου, οἶον τὸ σημερινὸν ἡμῶν θέμα, ὡς σημαίνοντος ὅ,τι δῆποτε ὀλιγώτερον τοῦ ὅτι αὐ μισθός τῆς ἀμαρτίας εἶναι θάνατος». **Τὶ ἄλλο σημαίνουσιν οἱ λόγοι οὗτοι, εἰὰν ὄχι ἀπλούστατα ὅ,τι λέγουσι;**—τὴν ἐξάλειψιν τῆς ζωῆς, τὴν ἐντελῆ ἀπόσβεσιν τῆς φλογός, ἥτις ἐδεῖ ν' ἐνέληθ ὑψηλοτέρα καὶ λαμπροτέρα καὶ ἀγνωτέρα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς λατρείας τοῦ Δημιουργοῦ καὶ **Αὐτρωτοῦ** τοῦ ἀνθρώπου».

Ὁ W. R. HUNTINGTON, Δρ. Θεολ. (Ἐπισκοπικός)

Ἀπροβάλλεται πολλάκις ὡς ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς εἶναι ἀλήθεια τόσον γενικῶς ἀνεγνωρισμένη, ὥστε οἰαδῆποτε ἄμεσος ἐκθεσις περὶ ταύτης ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἦτο περιττή. Φρονουσι δὲ ὅτι εὕρον καὶ τὸ παράλληλον τῆς ποιαύτης σιωπῆς εἰς τὸ γεγονός, καθ' ὃ οὐδεὶς τῶν ἱερῶν συγγραφέων ἠσθάνθη ποτὲ τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ ρητῶς τὴν πρότασιν, Ἵπάρχει Θεός.

Ἀσημειώσατε ὅμως τὴν μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν περιπτώσεων ὑφισταμένην εὐρεῖαν διαφορὰν. Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἐπιβεβαιουῖται ὠρισμένως, ἐξυπακούεται ὅμως ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν σελίδα τῶν Γραφῶν τόσον σαφῶς, ὅσον ἦτο δυνατὸν νὰ γείνη. Ἀπανταχοῦ ἐν αὐταῖς ὁ Παντοδύναμος

ἀντιμετωπίζει ἡμᾶς. Ἀφαίρεσον τὸ ὄνομα καὶ τὴν παρουσίαν Αὐτοῦ ἐκ τῆς Γραφῆς, καὶ αὕτη τότε ἐν μιᾷ στιγμῇ περιστεύεται εἰς μηδαμινότητα. Δύναται τοιοῦτόν τι νὰ λεχθῆ καὶ περὶ τοῦ δόγματος τῆς φυσικῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Πού τὸ δόγμα τοῦτο λαμβάνεται ὡς δεδομένον; Εἰς ποίαν, ἔστω μίαν καὶ μόνην, παράγραφον τῶν Γραφῶν φαίνεται ὡς ἀναγκαιῶς ὑπονοούμενον; — Κήρυγμα, «The Hypothesis of Conditional Immortality».

Ὁ Αἰδ. HENRY WARD BEECHER

[Ἐκ κηρύγματός του ἐπὶ τοῦ ἔδαφου Γαλατ. στ. 7—9.]

α. Ὁ ζῶν κατὰ σὰρκα θέλει θερίσει ἐκ τῆς σαρκὸς φθορὰν — **θέλει**, θὰ θερίσῃ ὄηλ. ἀσφαλῶς. Ὅποιος θέλει εἶσθαι ὁ θερισμὸς αὐτός; μέλλουσαι αἰῶνιοι βάσανοι; Οὐχί· δὲν ἐννοῶ τοιοῦτόν τι. Ἐννοῶ ὅτι ἐκεῖνος ὅστις καλλιεργεῖ τὴν ὑποδεεστέραν αὐτοῦ φύσιν, τὴν ἀπλήν ζωώδη φύσιν, ἀπόλλυται μετὰ τῶν ζῶων. . . . Εἶναι ἀνακούφισις διὰ τὸ πνεῦμά μου τὸ ὅ,τι, ἐάν τις οὐδέποτε ὑψωθῆ ὑψηλότερον τῆς ζωώδους ζωῆς, τὸ σύμπαν οὐδέποτε θὰ ἴδῃ Θεὸν ἐνθρονισμένον, ὅστις νὰ ἐπιβλέπῃ κάτω ἐπὶ ἀπέριων καὶ παρατεταμένων βασάνων ἀσυλλήπτου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, ἐγκεκλεισμένων που ἀπλῶς διὰ νὰ ὑφίστανται δεινοπαθήματα. Ἐὰν ὑπάρχῃ μεγαλειτέρα τις ἀπιστία τῆς τοιαύτης δοξασίας, δὲν γνωρίζω ὅποια εἶναι αὕτη· ἢ ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλο τι τὸ ὅποιον νὰ ἐξαλείφῃ μᾶλλον ἀποτελεσματικώτερον ταύτης τὸ δυνατόν ὅπως σέβηται τις καὶ ἀγαπᾷ Θεόν, ἐξαιρουμένοντα νὰ δημιουργῆ ἀνθρώπους, ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὸν ἀτελεύτητον αὐτῶν βασανισμόν».

Ὁ Δρ. LEONARD BACON

α. . . . Ἐὰν ποτε ἤθελον συζητήσῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος (τῆς ἀθανασίας), ἢ μόνη θέσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἤθελον προσπαθῆσαι νὰ ἐπιμείνω, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελον προσπαθῆσαι νὰ ἐξαναγκάσω πάντας τοὺς ποικίλους ἀνταγωνιστάς μου νὰ ἐπιμείνωσι, μέχρις οὗ τὸ ζήτημα λυθῆ κατὰ ἓνα ἢ ἄλλον τρόπον, εἶναι ἡ ἐξῆς· Ὅτι, εἰανδῆποτε μέλλουσαν ὑπαρξῆν ἐνδέχεται νὰ χαίρωσιν οἱ ἄνθρωποι μετὰ θάνατον, ἔστω αὕτη μακαρία ἢ κακοδαίμων, ἀτελεύτητος ἢ παροδική, ἔστω αὕτη ὁ κληρὸς

πατῶν τῶν ψυχῶν, ἡμόνοι μέρους αὐτῶν, οὗτοι μέλλουσι νὰ ἀπολαύσωσι τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ὑπαρξίν ὡς χορηγηθησομένην αὐτοῖς διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, **Ὅστις θὰ ἀναστήσῃ αὐτοὺς ἐκ νεκρῶν**, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ἐν τῇ ψυχῇ οὐσιαστικῆς καὶ συμφύτου ὑπάρξεως τῆς ζωῆς».

Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὰς ἐν τῷ « Ἀστέρι » δημοσιευθείσας ἐρωτήσεις :

Ὁ ἀδελφός κ. Θωμαΐδης, ὅστις διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 717 τοῦ Ἀστέρος ἀποτείνει ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς **« Πιστεύοντες ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι θνητὴ »**, ἔρχεται νὰ προβάλῃ τὰς ἐν λόγῳ ἐρωτήσεις του κατόπιν ἐορτῆς· διότι ἡ ἀπάντησις εἰς παρομοίας ἐρωτήσεις καὶ δυσκολίας εἶναι πρὸ πολλοῦ δεδομένη, εἰς τινὰς μὲν ἐξ αὐτῶν, διὰ τῶν φυλλαδίων **« Τὶ εἶναι ἡ ψυχὴ », « Ἡ ἐλπίς τῆς Ἀθανασίας », « Ὁ Μισθὸς τῆς ἁμαρτίας θάνατος »**, εἰς ἄλλας δὲ διὰ τῆς ἡμετέρας Ἀπολογίας*, καὶ ἤδη διὰ τοῦ ἀνά χειρας βιβλίου, δεδομένη δὲ, πιστεύομεν, ὡς αὐτὴ ἡ Γραφή, ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸν ἐνιαῖον αὐτῆς σκοπὸν ἐννοουμένη, ἀπαντᾷ εἰς ταύτας· Ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν ὅπου ἡ Γραφή ὁμιλεῖ, καὶ σιωπῶμεν ἔνθα αὐτὴ σιωπᾷ. Πιστεύομεν δὲ ὅτι πᾶσα ἐξήγησις καὶ λύσις τοῦ περὶ θνητότητος ἢ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ζητήματος, διδομένη διὰ τῶν ρηθέντων δημοσιευμάτων, εἶναι λογικὴ καὶ ἐναρμόνιος ἀπόφανσις καὶ μαρτυρία αὐτῶν τῶν Γραφῶν ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος. Ὡς δὲ κατ' ἐπανάληψιν εἶπομεν, καθῆκον τῶν κηρυττόντων τὸν Λόγον τῆς ἀληθείας εἶναι ὅπως εἰς τὸν λόγον καὶ εἰς τὴν μαρτυρίαν λαλῶσι κατὰ τὸν Λόγον τοῦτον (Ἦσα. γ'. 20), καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐλέγχωσι τοὺς ἀδελφοὺς τῶν καὶ ἀναιρῶσι τὰς παρ' αὐτῶν προσαγομένους Γραφικὰς ἀποδείξεις ὡς μὴ ἁρμονικῶς πρὸς ὅλην τὴν ἀποκεκαλυμμένην βουλὴν τοῦ Θεοῦ προσαγομένους, ὡς ἀντιφασκοῦσας εἰς τε τὸ γρόμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοπνεύστου Λόγου, καὶ ὡς μὴ ἀποδείκνυουσας ὅ,τι ἐκαῖνοι διδάσκουσιν ὡς Λόγον Κυρίου.

* Πάντα ταῦτα ἀποστέλλονται δωρεὰν τῷ αἰτοῦντι. Ἀπευθυντέοι: « Γραφεῖον Χαρυγῆς Χιλιετηρίδος », ὁδὸς Φραγκιαδῶν, Ἄρθ. 2, **Εἰς Πειραιᾶ.**

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν γνωρίζομεν ἂν ὁ κ. Θ. εἶχε γνῶσιν τῶν ἀνωτέρω φυλλαδίων, ἀλλὰ γνωρίζομεν ὅτι ἀνέγνωσε τὴν «Ἀπολογία» πρὸ πολλοῦ, καὶ βεβαίως εἶδεν ἀπαντώμενα καὶ ἐξηγούμενα εἰς σελ. 31—34 ὅτι ἐρωτᾶ εἰς τὰς ὑπ' ἀριθμ. 19, 20, 21 ἐρωτήσεις του, περὶ τοῦ «ἀναλῦσαι» τοῦ Παύλου, τῶν λόγων τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸς τὸν ληστήν, κλπ. Ἀντὶ λοιπὸν γὰ ἐρωτᾶ ζητήματα ἀπαντηθέντα καὶ ἐξηγηθέντα, ὧφειλε ν' ἀσχοληθῆ ὅπως ἀποδείξῃ ἐκ τῶν Γραφῶν τὴν ἐξήγησιν ἐκείνην ἐσφαλμένην. Τοῦτο ἀπαιτεῖ τὸ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐνδιαφέρον καὶ ἡ Χριστιανικὴ καὶ εἰλικρινῆς δι' αὐτὴν ἔρευνα. Τὸ ἐπαναλαμβάνειν τὰ αὐτὰ προδίδει μόνον ἐμμονὴν καὶ προσήλωσιν εἰς ὅτι ἄπαξ ἐμάθομεν καὶ παρεδόθημεν παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν παραδόσεων, — ἀδιάφορον ἂν ταῦτα ἀντιφάσκουσι πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, — καὶ ἐναντίον πάσης μαρτυρίας καὶ ἀποδείξεως ἐκ τῶν Γραφῶν περὶ τοῦ ἐναντίου.

Ἐπὶ ἐρωτήσεων φερουσῶν Γραφικὰς ἀπορίας, καὶ μὴ εἰσέτι ἀπαντηθεισῶν, εὐχαρίστως ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς ἐξῆς, καὶ πρῶτον ἐπὶ τῆς 22ας τοιαύτης.

Εἰς Ἑβρ. β'. 18—24

α'.) «Πνεύματα δικαίων ὁ Παῦλος παραλληλίζει τετελειωμένων».

Ἑβρ. ιβ'. 18—24.

Εἰς Ἑβρ. β'. 18—24
 καὶ Ἰσραὴλ, τὸν τύπον, πρὸς τὸν πνευματικὸν Ἰσραὴλ τὸ ἀντίτυπον, τὴν ἐκλεκτὴν Ἐκκλησίαν· καὶ ὡς ὁ φυσικὸς Ἰσραὴλ προεικονίζει ἐν πᾶσι τὴν Ἐκκλησίαν, οὕτως ἡ Ἱερουσαλήμ, τὸ κέντρον τῆς λατρείας καὶ κυβερνήσεως τοῦ σαρκικοῦ Ἰσραὴλ, ἦτο τύπος τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ, τῆς οὐρανιας Ἱερουσαλήμ, ἣτις ἐστὶ τὸ κέντρον τῆς διοικήσεως καὶ εὐλογίας τοῦ κόσμου ἐν γένει. Τὸ ὄρος Σιών, ὡσαύτως, ἦτο ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ καὶ μέρος αὐτῆς· καὶ ὅπως τὸ ὄρος, ἐν τῇ συμβολικῇ γλώσσῃ τῆς Γραφῆς, χρησιμεύει πρὸς παράστασιν τῆς βασιλείας (Ἑσα. β'. 2. Ἀποκλ. ιζ'. 9, 10), οὕτως ἐνταῦθα τὸ ὄρος Σιών παριστᾷ τὴν βασιλικὴν δύναμιν τῆς νέας Ἱερουσαλήμ, τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ μελλούσῃ αὐτῆς

καταστάσει. Ὅτε φυσικός καὶ ὁ πνευματικός Ἰσραὴλ ὀρίζονται ἐν ταῖς Γραφαῖς Σιών Κυρίου, ὄρος Σιών. Ἡ πόλις αὕτη, ἡ οὐρανια Ἱερουσαλήμ, οἰκοδομεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ πάντων τῶν ζώντων λίθων τῶν εἰς Χριστὸν διὰ πίστεως **προσερχομένων**. Ἴδε Ἐφεσ. β'. 20—22. Ἐβρ. ια'. 19. Α'. Πέτρ. β'. 4.

Οἱ πρὸς οὐς ἔγραφεν ὁ Παῦλος εἶχον **προσέλθει** οὕτω [**προσεληλύθατε**]- τὰ δὲ ὀνόματα τῶν οὕτω προσερχομένων, καθ' ὅλον τὸν αἰῶνα τοῦτον τῆς χάριτος καὶ **ἐκλογῆς** τῆς Ἐκκλησίας (Πράξ. ιε', 14), καταγράφονται ἐν βιβλίῳ ζωῆς. (Λουκ. ι'. 20. Ἀποκλ. γ'. 5. ιγ'. 8)· οὗτοι δὲ καὶ μόνοι θὰ ἀποτελέσωσι τὴν πόλιν αὐτὴν καὶ τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ (ἴδε Ἀποκλ. κα' 27). Οὗτοι εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῶν **πρωτόκων**, ἡ, ὡς ἀλλαχοῦ λέγεται, «ἀπαρχὴ τῶν κτισμάτων Αὐτοῦ» (Ἰακωβ. α'. 18), κατὰ διαστολὴν ἀπὸ τῶν λοιπῶν, οἵτινες δὲν ἀποτελοῦσι μέρος τῆς Νύμφης, τῆς Πόλεως Ἐκκλησίας, οἵτινες δὲν ἔχουσι μέρος εἰς τὴν πρώτην ἀνάστασιν (Ἀπκλ. κ'. 6), οἵτινες εἶναι μὲν κλητοί, ἀλλ' οὐχὶ ἐκλεκτοί, καὶ ἐκπροσωποῦνται ὑπὸ τῶν πέντε μωρῶν παρθένων (Ματθ. κε'. 1—13). Ἡ Ἐκκλησία αὕτη τῶν πρωτοτόκων, ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ, ἔσονταί «πνεύματα (ὡς ὁ Κύριος καὶ Κεφαλὴ αὐτῶν) **δικαίων τετελειωμένων**» (Α' Κορινθ. ιε' 42, 45—49).

Τὸ ζήτημα ὅθεν εἶναι : εἶχεν ὁ Ἀπόστολος ὑπ' ὄψιν τοὺς δικαίους, ζῶντας ἐν οὐρανοῖς ἤδη ἐν τελειότητι, καὶ ποίους ; Ἴδωμεν : Δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἐννοῇ τοὺς δικαίους τῆς Παλ. Οἰκονομίας, διότι περὶ αὐτῶν λέγει ὅτι **δὲν ἔλαβον εἰδέτι τὴν τελειότητα**, καὶ ὅτι δὲν θὰ λάβωσιν αὐτὴν πρὶν τελειωθῆ ἡ Ἐκκλησία (Ἐβρ. ια'. 40), καὶ διότι ὁ Κύριος ἡμῶν ρητῶς βεβαίως ὅτι αὐθεὶς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν» (Ἰωάν. γ'. 13). Καὶ βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἐννοῇ τοὺς ἐν Χριστῷ δικαίους· διότι αὐτὸς τε καὶ πάντες οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν δικαιοὶ (δεδικαιωμένοι) ἐν Χριστῷ, ἀλλὰ πρὸς ὅλους αὐτοὺς ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν ὅτι οὗτοι θὰ εἶναι μετ' αὐτοῦ **ὅταν ἔλθῃ** καὶ παραλάβῃ αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν (Ἰωάν. ιδ'. 3). Ὁ αὐτὸς ἀπόστολος πρὸς τοὺς Κορινθίους γράφει ὅτι τοὺς **δικαίους**

θέλει ἀνακηρύξει καὶ ἐπαινήσει ὁ Θεὸς **ὅταν ἔλθῃ ὁ Χριστός**, (Α΄ Κορθ. δ΄. 5, Α΄ Πέτρ. α΄. 6). «Τότε οἱ δίκαιοι θὰ ἐκλάμψωσι» (Ματθ. ιγ΄. 43). Πρὸ τοῦ χρόνου τούτου, πρὸ τοῦ ὁ Χριστὸς ἀναστήσῃ αὐτοὺς, περὶ οὐδενὸς δυνάμει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἔλαβε τὴν τελειότητα, ὡς δίκαιος ἐν αἰωνίᾳ ζωῇ (Δανλ. ιβ΄. 1, 2, 3), καὶ εἶναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸρα διότι ὁ Θεὸς εἶναι φῶς ἀπρόσιτον, καὶ οὐδεὶς ἀνθρώπος εἶδεν ἢ δύναται νὰ ἴδῃ αὐτόν, ἐκτὸς τοῦ μόνου τελείου Υἱοῦ Αὐτοῦ καὶ Λυτρωτοῦ ἡμῶν (Α΄ Τιμοθ. στ΄. 16, Ἰω. α΄. 18)· διὰ νὰ ἴδωσι τὸν Θεὸν ἀνθρώπινα ὄντα ἀνάγκη νὰ γείνωσιν ὅμοιοι μὲ τὸν Κύριον ἡμῶν, τελεῖοι ὡς Αὐτός. Ἀλλὰ ἀηξέυρομεν ὅτι θὰ ἡμεθα (ἢ Ἐκκλησία) ὅμοιοι μὲ αὐτόν, **ὅταν αὐτὸς φανερωθῇ** (Α΄ Ἰωάν. γ΄. 2), καὶ οὐχὶ πρότερον. Οἱ δίκαιοι (ἢ Ἐκκλησία) θὰ γείνωσι **πνεύματα** (πνευματικαὶ ὑπάρξεις), ὡς ὁ Λυτρωτὴς αὐτῶν, ἐν τῇ ἀναστάσει (Α΄ Κορ. ιε΄. 42, 48, 49). Αὐτὸς ὁ δίκαιος Παῦλος εἰς τὴν ἀνάστασιν ἀπέβλεπε νὰ καταντήσῃ, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς λέγει ὅτι ἐθυσίασε τὰ πάντα (Φιλιπ. γ΄. 8—11), καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει, ὅτι θὰ τῷ δεθῇ παρὰ Κυρίου ὁ στέφανος τῆς **δικαιοσύνης** (θὰ εἶναι τετελειωμένος δίκαιος, Β΄ Τιμοθ. δ΄. 8)· διὰ τὴν ὁποίαν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως ἐθυσίασαν καὶ ὑπέφερον τὰ πάντα καὶ κί ἐξοχώτητες τῆς Παλ. Οἰκονομίας ἀκόμη (Ἑβρ. ια΄. 35). Τότε ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ ἢ Οὐρανία Ἱερουσαλήμ θὰ εἶναι ἐτοιμὴ καὶ τελεία (Ἀποκλ. ιθ΄. 7, 8. κα΄. 1—27). Τότε τὸ ὄρος Σιών (ἢ Ἐκκλησία ὡς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς) θὰ ὑψωθῇ ὑπεράνω τῶν ὀρέων (βασιλειῶν τῆς γῆς)—Ἦσα. β΄. 2, 3 Δανλ. β΄. 35—45. Ἐὰν πρὸ τοῦ χρόνου τούτου ὑπάρχωσιν οἱ δίκαιοι τετελειωμένα πνεύματα, καὶ δὴ ἐν οὐρανοῖς, ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν ποῦ αἱ Γραφαὶ διδάσκουσι τοῦτο, καὶ ἰδίως πῶς ὅλαι κί ἀνωτέρω Γραφαὶ διδάσκουσιν ὅλως τούναντίον.

6') Αἱ ὑπὸ τὸ θυσιαστήριον Προβαίνομεν ἀκολου-
θως εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 23
 ψυχαί, ἐρώτησιν τοῦ ἀδελφ. Θ.,
 Ἐποκλ. στ'. 9, 10. «ποῖα εἶναι αἱ ὑπὸ τὸ θυ-
σιαστήριον ψυχαί». Τὰς ψυ-

χὰς αὐτὰς ἐκλαμβάνει ὡς πράγματι ζώσας ψυχὰς ἐν οὐρανοῖς, καὶ κραζούσας ἐκδίκησιν· οὐδὲ ὡς δὲ παράδοξον ὅταν λησιμονῆ ὅτι τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως εἶναι βιβλίον προφητικῶν συμβολικῶν ὁράσεων, σκηρικῶν εἰκόνων, εἰς τὰς ὁποίας τὸ μὴ πραγματικὸν παρίσταται ὡς πραγματικόν. Οὕτως ὁ Ἰωάννης, εἶδε θηρία πολυκέφαλα, καὶ μὲ πολλὰ κέρατα κλπ, κλπ, τὰ ὁποῖα πάντα ἦσαν ἀπλαῖ ὁράσεις, οὐχὶ πραγματικότητες. Εἰς τοὺς μαθητάς, ἐπίσης, ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς μεταμορφώσεως ἐφάνη εἰς αὐτοὺς ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἥλιος, ἀλλ' ὅτι εἶδον, γνωρίζομεν ἐκ τῶν λόγων τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὅτι, ἦτο ἀπλῶς προφητικὸν ὄραμα (Ματθ. ιζ'. 9, Β'. Πέτρ. α'. 16, 11). Τοιαύτη προφητικὴ ὄρασις εἰς τὸν Ἰωάννην ἦσαν καὶ αἱ ὑπὸ τὸ θυσιαστήριον ψυχαί, διότι αἱ συμβολικαὶ ὁράσεις ἀνταποκρίνονται πολὺ ἐντονώτερον πρὸς τὸν ὁποῖον ἀφορῶσι σκοπὸν τῆς διδασκαλίας καὶ προφητείας.

Ὅτι αἱ ψυχαὶ αὗται δὲν ἦσαν καὶ πράγματι ζῶσαι ψυχαὶ καταφαίνεται ἐκ συμπαραβολῆς πρὸς τὸ Ἐποκλ. κ'. 4, ὅπου **αὐταὶ αἱ ἴδιαι** ψυχαὶ ζῶσιν, ἢ θ' ἀναζήσωσιν, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς χιλιετοῦς βασιλείας. Ποίους λοιπὸν συμβολίζουσιν ἢ παριστῶσιν αὗται; Παριστῶσι πάσας ἐκεῖνας τὰς ἀνθρωπίλους ὑπάρξεις (παραβλ. ψυχαὶ Πράξ. β'. 41, ζ'. 14 κζ'. 37. Α. Πέτρ. γ'. 20) αἵτινες, ἔνεκα τῆς πιστότητός των εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆλθον διαθήκην ἐπὶ θυσίᾳ πρὸς τὸν Κύριον (Ψαλμ. ν' 5. Ρωμ. ιβ' 1. Ἐποκλ. ιβ' 11), ὑπέστησαν θλίψεις, μαρτυρικὸν θάνατον, κλπ. διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν ὁποίαν εἶχον. Ἡ ζωὴ αὐτῶν εἶναι πολὺτιμος ἐνώπιον Κυρίου (Ζαχαρ. β' 8.), καὶ ἡ κραυγὴ τοῦ αἵματος αὐτῶν βοᾷ πρὸς τὸν Κύριον κατὰ τῶν δικτῶν καὶ φονέων των, καθ' ὃν τρόπον ἐβόα ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τοῦ Ἄβελ (ἶδε Γενεσ. δ'. 10 Ματθ. κγ' 35). Ἡ δὲ ὑπόσχεσις τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς τοιοῦτους (τ. ἔ., ἡ βεβαίωσις αὐτοῦ πρὸς τὴν πιστὴν

αὐτῶ Ἐκκλησίαν ὅλων τῶν αἰώνων) εἶναι ὅτι, ἐν καιρῷ τῷ
 δέοντι, ὅταν ἐπιστῇ ἡ κρίσις τῆς Βαβυλῶνος τῆς μεγάλης,
 ὅταν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, θὰ ἐκδίκηθῃ ἐκ τῆς χειρὸς
 αὐτῆς τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ (ἴδε Λουκ. ιη'. 8 Ἀποκλ.
 ια'. 12, 18 ιθ'. 2). Ὅτι οὗτοι εἶναι τέκνα Θεοῦ ἐν Χριστῷ
 μαρτυρεῖται προσέτι ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς δεδομένων λευκῶν
 στολῶν, αἵτινες συμβολίζουσι τὴν διὰ πίστεως ἐν τῷ αἵματι
 αὐτοῦ δικαίωσιν των· ψυχὰι λοιπὸν τέκνων Θεοῦ τέλειαι,
 ζῶσαι ἐν οὐρανοῖς (καθ' ὑμᾶς), πῶς δύνανται ν' ἀγανακτῶσι
 καὶ ζητῶσιν ἐκδίκησιν ἐν πραγματικότητι, ἀφοῦ τὸ τοιοῦτον
 πνεῦμα οὔτε ζῶντες ἐν τῇ γῆ, ἐν τῇ ἀτελεῖ αὐτῶν καταστά-
 σει, δὲν δύνανται νὰ τρέφωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν των οἱ ἅγιοι;
 (Ῥωμ. ιε' 17, 19—20. Λουκ. θ' 54—55. Ματθ. ε' 44).
 Αἱ ὁράσεις τῆς Ἀποκαλύψεως εἶναι προφητικαὶ δραματικαὶ
 παραστάσεις τῆς μελλούσης τοῦ Θεοῦ πολιτείας πρὸς τε τὴν
 Ἐκκλησίαν καὶ τὸν κόσμον, πρὸς φωτισμὸν καὶ παρηγορίαν
 τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὐδέποτε ἀντιφάσκουσι πρὸς τὸν ἄλλον
 Λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἐτέρα ἀποδείξις
 γ'.) Ἀκάθαρτον πνεῦμα μετα- τῆς ἀθανασίας τῆς
 σχηματιζόμενον εἰς Σαμουήλ. ψυχῆς κατὰ τὸν κ.
 Β'. Σαμ. κ'. 7-20. Θ. εἶναι ἡ ἐμφάνι-
 σις τῆς ψυχῆς τοῦ Σα-

μουήλ, ἣτις ὠμίλησε μετὰ τοῦ Σαοὺλ (Β. Σαμ. κη'. 7—
 20). Ὁ κ. Θ. γνωρίζομεν ὅτι ἀνέγνωσεν ἡμετέραν τινὰ πραγ-
 ματεῖαν «Ὁ Πνευματισμὸς καὶ τὰ πνευματιστικὰ φαινόμενα»,
 ἐν τῇ ἧποία ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ὡς Σαμουήλ περιγραφεῖς εἰς
 τὸν Σαοὺλ ὑπὸ τῆς μεσαζούσης τοῦ Ἐνδῶρ (ὁ Σαοὺλ δὲν εἶδε
 τίποτε), ἦτο δαίμων, πνεῦμα ἀκάθαρτον ψεύδους καὶ πλά-
 νης, καὶ οὐχὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀληθοῦς Σαμουήλ, ὅστις ἦτο νε-
 κρὸς. Ἀλλὰ δὲν ἀποροῦμεν ὅτι δὲν ἐπέισθη, διότι καὶ ἡ δι-
 δασκαλία τῶν δαιμονίων, ὁ Πνευματισμὸς, τὴν αὐτὴν ἀρχὴν
 διακηρύττει, ἀθάνατος δὲν ὑπάρχει» (Γένεσ. γ'. 4), καὶ ὅτι
 τὰ πονηρὰ πνεύματα εἶναι αἱ ψυχὰι τῶν ἀποθανόντων. Τὸν
 ἀντερωτῶμεν λοιπὸν, εἶδε τίποτε ὁ Σαοὺλ ἐκτὸς τῶν ὅσων

τοῦ παρέστηκεν τὸ medium καὶ διεκρίνωσεν, ὡς ἀπὸ μέρους ᾤθηεν τοῦ Σαμουήλ; Ἄν ἦτο πράγματι ἡ ψυχὴ τοῦ Σαμουήλ, πῶς ἐτόλμησεν οὗτος ν' ἀπαιτήσῃ καὶ ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν Σαοὺλ, περὶ τῶν μελλόντων γενέσθαι, ἐνῶ ὁ Θεὸς ἠρνήθη εἰς αὐτὸν πᾶσαν ἀπάντησιν διὰ τῆς συνήθους κανονικῆς ὁδοῦ; (ἐδφ. 6). Πῶς καὶ πόθεν εἶχε τὴν δύναμιν ἢ μεσάζουσα τοῦ Ἐνδῶρ νὰ ἀναβιβάσῃ ἐνταῦθα τὴν ψυχὴν τοῦ Σαμουήλ, εἴτε ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἴτε ἐκ τοῦ ἔδου, αὐτῇ, τὴν ὁποῖαν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καταδικάζει ὡς νεκρομάντιδα καὶ ἀνταποκρίτριαν δαιμονίων (Δευτερ. ιη'. 10—12), καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἐπάγγελμά της εἶχεν ἐξορισθῆ ἐκ τῆς γῆς Ἰσραὴλ; Ἄλλὰ ποῦ ἦτο ὁ Σαμουήλ, ἀφοῦ ὁ Σαοὺλ, κατὰ τὸ medium, θὰ ἦτο μετ' αὐτοῦ τὴν ἐπαύριον; Πασιδήλως ἡ συνάντησις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γείνη ἐν οὐρανῷ· διότι ὁ ἀσεβὴς Σαοὺλ ἦτο ἀκατάλληλος δι' ἐκεῖ (Ἰωάν. γ'. 5, 13), οὔτε ἠδύνατο νὰ γείνη εἰς τὸν ἔδην τῶν βασάνων (καθ' ἡμᾶς), διότι ὁ Σαμουήλ δὲν ἦτο βεβαίως εἰς τοιοῦτο μέρος· ποῦ λοιπόν; Ἐπειτα, εἶπε τίποτε περισσώτερον τὸ ὡς Σαμουήλ παρουσιάσθην πνεῦμα τῆς πλάνης, παρ' ὅτι ὁ Σαοὺλ αὐτὸς ἐγνώριζε καὶ προσεδόκα ὅτι θὰ ἐλάμβανε χώραν; Καὶ ἠλήθευσε, τέλος, ὁ Σαμουήλ αὐτὸς εἰς ὅσα εἶπεν εἰς τὸν Σαοὺλ; διότι τοῦ εἶπεν ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ θ' ἀπέθνησκον αὐριοῖν· δύο ὅμως ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ διεσώθησαν καὶ ἔζησαν ἐπὶ ἔτη ἢ δὲ μάχη, ὡς ἐν τῇ Γραφῇ δεικνύεται, καὶ ἀνομολογεῖται παρὰ πολλῶν ἐρμηνευτῶν, ἔλαβε χώραν πολλὰς ἡμέρας μετὰ ταῦτα. Πῶς καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἀποδεικνύεται ὅτι ἦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Σαμουήλ εἰς τὴν περίστασιν ἐκείνην, ἐπιθυμοῦμεν ἐπίσης νὰ μᾶς εἴπῃ ὁ κ. Θ.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀρθ. 25

δ'.) «Ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα ἐρώτησίν του ὁ κ. Θ. παύτως». Λουκ. ν'. 55. ραθέτει ἐτέραν τινὰ Γραφικὴν παραπομπήν Λουκ. η' 55», ἔνθα ἀναγινώσκειται, ἔν τε τῇ μεταφράσει καὶ τῷ κειμένῳ, «καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς καὶ ἀνέστη παραχρῆμα» τοῦτο ὁ κ. Θ. ἐκλαμβάνει καὶ τὸ πρραθέτει ὡς ὅτι ἡ ψυχὴ

ἐπανήλθε, καὶ ἐπομένως ἐρωτᾷ, πῶς ἀνέζησαν ἐκεῖνοι οὓς οἱ προφήται, ὁ Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι ἀνέστησαν, ἐὰν ὁ θάνατος σβύνη τὴν ὑπαρξιν τῆς ψυχῆς. Καίτοι τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας αὐτῆς θύναται τις ν' ἀνεύρη, διὰ μακρῶν διδομένην εἰς τὰ προμνησθέντα φυλλάδια, παρατηροῦμεν, ἐντούτοις, εἰς τ' ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἀνάστασις πάντων τῶν ἀναφερομένων προσώπων ἐγένετο διὰ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς αὐτοὺς (ὑπὸ τοῦ Θεοῦ) τοῦ πνεύματος ἐκείνου, δι' οὗ ἀρχικῶς ὁ Ἀδάμ ἐγένετο εἰς ψυχὴν ζῶσαν (Γένεσ. β'. 7), καὶ τοῦ ὁποίου αἰρομένου ἀποθνήσκουσι πάντα τὰ ἐνζῶα πλάσματα, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέφουσι· ἐξαποστειλλομένου δὲ πολὺν κτιζονται, καὶ ἀνανεοῦται οὕτω τὸ πρόσωπον τῆς γῆς (Ψαλμ. ρθ'. 29—30)· οὕτω δὲ πράγματι γενήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει, καθ' ὃν τρόπον ὁ Κύριος συμβολικῶς προεφήτευσε καὶ παρέστησε τὸ μέλλον αὐτὸ γεγονός διὰ τῆς πεδιάδος τῶν καταζήρων ὀστέων—ὡς τύπου τῆς γῆς Ἰσραὴλ, καὶ ἐπομένως ὄλου τοῦ προσώπου τῆς γῆς—ἄρα Ἰεζηλ. λζ'. 1—14.

Τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς ζωῆς δὲν εἶναι ἡ ψυχὴ, εἶναι ἀπλῶς ἡ δύναμις, τὸ προνόμιον, τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς, τὸ χορηγηθὲν παρὰ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον, μέσῳ τοῦ Ἀδάμ. Ἀφοῦ δὲ οἱ ὄροι τοῦ προνομίου ἢ δικαιώματος τούτου ἠθετήθησαν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δύναμις ἢ ἡ ἄδεια αὕτη πρὸς ζωὴν ἐπιστρέφει εἰς τὸν μέγαν Δοτήρα, ὡς οἰοιῶποτε προνόμιον ἢ χάρις ἀνακαλεῖται ὑπὸ τοῦ ἑωρητοῦ, ἐὰν ὁ ἐκδοχεὺς δὲν συμμορφωθῇ πρὸς τοὺς ὄρους (Ἐκκλ. ιβ'. 7 Ἰώβ. λδ'. 14 Ἡσα νζ'. 16). Οὐδὲν δὲ εἰς ὅλα τὰ παρατιθέμενα ἐνταῦθα χωρῖς, εἰς τὰ ὅποια ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι τὸ πνεῦμα ἀποσύρεται, ἀνακαλεῖται, καὶ ὁ ἄνθρωπος (ἢ ὑπαρξίς ἢ ψυχὴ) θνήσκει, οὐδὲν ὑπεμφαίνει ὅτι τὸ πνεῦμα ἢ δύναμις αὕτη ἐπιστρέφει (ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ ὅτι πετᾷ πάλιν καὶ ἐπανακάμπτει) εἰς τὸν Θεὸν ὡς ὄντοτης προσωπικῆ· διότι τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς δὲν εἶναι πρόσωπόν τι νοῦν, ἢ ὠρισμένον τι πρᾶγμα, ἀλλ' ἀπλῶς δύναμις πρὸς ζωὴν. Οὕτως, ὁ Κύριος ἡμῶν παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Πατέρα ἐν τῷ θανάτῳ του (Λουκ. κγ'. 46), ἀλλὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ παρέδωκεν εἰς θάνατον (Ἡσα. γγ'. 12), καὶ αὕτη κατῆλθεν εἰς τὸν

Ἄδην, εἰς τὸν τάφον (Πράξ. 6' 31). Οὕτω καὶ οἱ πιστοὶ αὐτοῦ ἤδη δυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν τὴν παρακαταθήκην, τὸ πνεῦμα ἡμῶν (τὸ δικαίωμα τοῦ ζῆν) εἰς χεῖρας τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν Πατρός ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ Στέφανος, κλπ. (Β. Τιμοθ. α'. 12), κληθεὶς πίστεως ὅτι, δυνάμει τῆς διὰ πολυτίμου λύτρου ἱεραγοῶς τοῦ τοιοῦτου δικαιώματος, ἡ ἀνάστασις ἡμῶν αὐτῶν εἶναι βεβαία. Ἡ ἀνάστασις δ' αὕτη ἔσεται ἐπάνοδος εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἰδίας ἡμῶν ὑπάρξεως μὲ τὴν αὐτὴν ψυχικὴν ταυτότητα, καὶ τὰς συμπαρομαρτούσας ψυχικὰς δυνάμεις καὶ οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον διάφορος· ὡς ἀκριβῶς ἦσαν οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι, ὡς ὑπῆρχον καὶ πρότερον, οὓς ἀνέστησεν ὁ Θεὸς διὰ τῶν προφητῶν, τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων. «Ἐγὼ αὐτὸς θέλω ἰδεῖ, καὶ οὐχὶ ἄλλος» λέγει ὁ Ἰωβ, ὅταν θὰ ἀναστηθῆ (Ἰωβ ε' 15 ἠ' 27) ἐπίσης ὁ Δαβὶδ. (Ψαλμ. ιζ'. 15). Τὸ αὐτὸ δὲ διακηρύττουσι καὶ τὰ ἀναγραφέντα ἀνωτέρω χωρία (Ψαλμ. ρδ' 29—30 Ἰεζκλ. 1—14). Τὸ ἀπῶς, τὸ ὁποῖον ἐρωτώμεθα, δὲν ἀπόκειται ἡμῖν νὰ ἐξηγήσωμεν ἐπὶ μᾶλλον παρ' ὅ,τι ἐξηγεῖ αὐτὸ ἡ ἀλήθεια τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. «Τί; ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς ἀνιστᾷ [τοὺς ἰδίους] νεκρούς;—Πράξ. κστ'. 8.

Καὶ αὐτὸς ὁ ἀτελής καὶ πεπτωκῶς ἄνθρωπος ἀκόμη δύναται νὰ διατηρήσῃ ἐν τῷ φωνογραφικῷ κυλίνδρῳ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ λόγους καὶ σκέψεις, καὶ ἀναπαραγάγῃ αὐτάς· πολὺ μᾶλλον ὁ Δημιουργὸς ἡμῶν δύναται ν' ἀναπαραγάγῃ δι' ὅλον τὸ γένος τοιοῦτους ἐγκεφαλικούς ὀργανισμούς, οἱ ὅποιοι ν' ἀναπαράγωσι τελείως πᾶν πρότερον αὐτῶν αἴσθημα, σκέψιν καὶ πείραν. Εἰς τὴν παντοδυναμίαν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ φαίνεται ὅτι ἀναφέρεται ὁ Δαβὶδ, κατὰ τρόπον, ὅστις νὰ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ εἴτε προφητικῶς εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἢ παλινδρομικῶς εἰς τὴν πρώτην γέννησιν.—Ἰδε Ψαλμ. ρλθ'. 14—16.

Αἱ Γραφαὶ τὴν ἐν τῷ θανάτῳ κατάστασιν ἐξεικονίζουσι μεταφορικῶς διὰ τοῦ φυσικοῦ ὕπνου, ὅστις, ὅταν εἶναι βαθύς τοιοῦτος, συνεπάγεται πλήρη ἀσυναίσθησιν. Οὕτω καὶ ὁ μεταφορικὸς αὐτὸς ὕπνος, ὁ θάνατος, εἶναι περίοδος ἀπολύτου ἀσυναίσθησις (Ἐκκλ. θ'. 10) ἢ μᾶλλον, περίοδος ἀπολύτου ἀνυπαρξίας, ἐξαιρέσει καθ' ὅσον οἱ τεθνηκότες λογί-

ζονται ὡς ὑπάρχοντες ἐν τῇ βουλῇ καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Θεοῦ (Λουκ. κ'. 38, Ρωμ. δ'. 17). Συνεπῶς ἢ ἐκ τοῦ θανάτου ἀφύπνισης τῶν ἐξεγερθησομένων θέλει εἶσθαι ἀναζωογόνησις τῆς συναίσθησεως ἢ συνειδήσεως εἰς τὴν στιγμήν ἀκριβῶς ἢ ἀφετηρίαν ἔνθα ἡ συνειδήσις ὀπωλέσθη ἐν τῷ θανάτῳ· οὐδεμία δὲ ἀντίληψις ἢ ἐκτίμησις τοῦ ἐν τῷ μεταξύ μεσολαβήσαντος χρόνου θέλει ὑπάρξει δι' αὐτούς. Ἡ στιγμή τῆς ἀφύπνισεως θέλει εἶσθαι ἢ ἀμέσως ἐπομένη στιγμή ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου των, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντίληψιν καὶ συνειδητότητα. Ἡ αὐτὴ κατάστασις παρατηρήθη ἐν σχέσει πρὸς ἄτομα ἅτινα ὑπέστησαν βλάβας, αἵτινες ἐπήνεγκον πίεσιν τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ συνεπῶς προὔξενησαν πρόσκαιρον ἀναστολὴν τῆς συνειδήσεως. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, ἀφαιρέσεως τῆς ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου πίεσεως, διὰ τοῦ τρυπανισμοῦ τοῦ κρανίου, ἐγένετο γνωστὸν, εἰς ἀναριθμήτους περιπτώσεις, ὅτι τὸ πρῶτον ἔργον τὸ ὁποῖον εἶχε νὰ κάμῃ τὸ εἰς συναίσθησιν ἐπανελθὸν πρόσωπον ἦτο νὰ συμπληρώσῃ μίαν πρότασιν, τὴν ὁποίαν εἶχε διακόψει ἢ ἐπελθούσα συντάραξις καὶ διακοπὴ τῆς σκέψεως: Οὕτω λοιπόν, ὅταν αὐτὸς Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης ἀνατείλῃ μετὰ Ἰασὶν ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ» τότε αὐτὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς θὰ ἐκχυθῇ ἐξ ὕψους», (Ἦσα λβ' 14—15, Ἰεζ'. λζ'. 9), καὶ ὁ κόσμος τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει θέλει ἀναζήτει μετὰ τοὺς ἰδίους λόγους καὶ σκέψεις, μετὰ τὰ ὁποῖα ἕκαστος αὐτῶν ἐξέπνευσε· διότι πολύτιμον ἀντίλυτρον ἐδόθη διὰ τὴν **ζωὴν τοῦ κόσμου** (Ἰωάν. στ'. 51).

Τὶ λοιπὸν κέκτηται
ε') «**Σηκώνεις τὴν πνοὴν αὐτῶν, ται, καὶ τὶ ἀπόλλυσθῆναι ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ θανάτῳ; Πᾶν δημιουργήμα, κάτοχον**
θνήσκουσιν, Ἐξαποστέλλεις **τὸ πνεῦμά σου, κτίζονται».**

αἰσθητικῆς ἢ συνειδητικῆς ζωῆς, κέκτηται πρωτίστως, σῶμα ἢ ὄργανισμὸν, δεύτερον, τὸ ζωογονοῦν αὐτὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς, καὶ τρίτον, ὑπαρξίν, ὄντοτητα, ψυχὴν, ὡς ἀποτέλεσμα. Πρὸς σαφεστέραν κατανόησιν τῆς τοιαύτης συστάσεως λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὴν παραγωγὴν τῆς θερμότητος. Ἐὰν ὁ ἄνθραξ

ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸ ὀξυγόνον, κατὰ τοὺς ἀπαιτούμενους φυσικοὺς ὄρους, καὶ ἀναφλεγῇ, νέον τι θέλει παραχθῆ—τ. ἔ., **θερμότης**. Ὁ ἄνθραξ δὲν εἶναι ἡ θερμότης, καίτοι κέκτηται ιδιότητάς τινας, αἵτινες ὑπὸ εὐνοϊκᾶς συνθήκας θὰ ἠδύναντο νὰ παραγάγῃσι θερμότητα· ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ ὀξυγόνον εἶναι ἡ θερμότης, καὶ ἐν τούτοις καὶ αὐτὸ ἐπίσης, ὑπὸ εὐνοϊκᾶς συνθήκας, χρησιμεύει ὡς στοιχεῖον διὰ τὴν παραγωγὴν τῆς θερμότητος. Οὕτω κατ' ἀναλογίαν: Τὸ σῶμα δὲν εἶναι ἡ ψυχὴ, καίτοι τὸ σῶμα κέκτηται τὰς ἀναγκαιούσας διὰ τὴν ψυχὴν ιδιότητάς· οὔτε ἡ πνοὴ ἢ τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ψυχὴ—τὸ πνεῦμα εἶναι ἡ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐπελθούσα δύναμις, καὶ ὅπερ εἶναι ἐπάναγκες διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ αἰσθητικοῦ δημιουργήματος. Τὸ σῶμα, ὅταν κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ὀρισθέντας νόμους ἐνωθῆ μετὰ τῆς πνοῆς ἢ τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς, παράγει νέον τι,—ὑπαοξίν, ψυχὴν, αἰσθητικὸν τι πλάσμα.

Τώρα, ἡ λειτουργία τῆς διαλύσεως, τοῦ θανάτου, τυγχάνει ἐπίσης ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰ ἐν λόγῳ γεγονότα. Ἐὰν ἡ πνοὴ ἢ τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς ἀποσπρῆθῇ τὸ ἀποτέλεσμα ἔσται θάνατος. Προβάλλει ὅθεν ἡ ἐρώτησις, **Τὶ ἀποθνήσκει;** Εἶναι ἡ πνοὴ ἢ τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς ὅ,τι ἀποθνήσκει; Βεβαίως ὄχι. Τοῦτο οὐδέποτε ἦν συνειδητὴ, αἰσθητικὴ ὄντοτης· εἶναι, ὡς προελέχθη, ἀρχὴ τις ἢ δύναμις ὡς ὁ ἠλεκτρισμὸς· δὲν κέκτηται οὔτε σκέψιν οὔτε αἰσθητικότητα, συνεπῶς οὔτε ἀποθνήσκει. Εἶναι λοιπὸν τὸ σῶμα τὰ θνήσκον; καὶ πάλιν ἀπαντῶμεν, Ὁχι. Τὸ σῶμα δύναται νὰ ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν, δι' ἧς ὁ Πατὴρ ζωογονεῖ αὐτό, ἀλλὰ τὸ σῶμα καθ' ἑαυτό, κεχωρισμένον ἀπὸ τῆς πνοῆς ἢ τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς, οὐδέποτε εἶχε συνειδησῆν οὐδὲ συναίσθησιν, καὶ συνεπῶς οὔτε περὶ τούτου δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι θνήσκει· ἦτο **ἄψυχον, νεκρὸν**, πρὶν ἡ πνοὴ ἢ τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς εἰσελθῆ ἐν αὐτῷ· ἐγένετο **ἔμψυχον**, ἐνζῶον ἐφ' ὅσον ἡ πνοὴ ἢ τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ, καὶ γίνεται πάλιν **ἄψυχον ἢ νεκρὸν** ὁπόταν τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς ἀποσύρηται.

Τὶ λοιπὸν ἀποθνήσκει; Ἀπαντῶμεν ὅτι, ὅ,τι ἀποθνήσκει εἶναι ἡ ψυχὴ—ἡ αἰσθητικὴ οὐσία παύουσα ὡς τοιαύτη. Μὴ λη-

σμονῶμεν ὅτι ἡ αἰσθητικὴ οὐσία παρήχθη διὰ τῆς ἐνώσεως τῆς πνοῆς ἢ τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς μετὰ τοῦ ὀργανισμοῦ (Γενεσ. β' 7), καὶ ὅτι ὁ χωρισμὸς ἢ ἡ διάλυσις τῶν δύο τούτων ἐπιφέρει τὴν παῦσιν τῆς ψυχῆς—τὸν θάνατον, ὅποτε ἡ ψυχὴ περιέχεται ἢ μεταβαίνει εἰς κατάστασιν, ἣτις λέγεται **ἄδης** (ἐκ τοῦ στερ. α καὶ ἰδῶ (βλέπω) κατάστασις λήθης, καὶ ἣτις περιγράφεται μεταφορικῶς ὡς σκότος, σιωπὴ ('Ιώβ. ι' 21, 22, Ψαλμ. πη'. 12), ἐνθα δὲν ὑπάρχει γνῶσις, οὔτε στοχασμὸς ἢ σοφία, ἢ ἔργον, ἢ ἀρὰ ἢ αἶνος εἰς τὸν Θεὸν διὰ πάντα μεταβαίνοντα εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τῆς λήθης ('Ἐκκλ. θ'. 10). Ἡ κατάστασις αὕτη ταυτίζεται πολλάκις πρὸς τὸν τάφον, καὶ περιγράφεται ὡσαύτως εἰκονικῶς ὡς τόπος, φυλακὴ, ἢ δεσμωτήριον, ὅποθεν πάντες οἱ δέσμοι θέλουσιν ἐξέλθει ἐν τῇ ἀναστάσει ('Ἡσα. ζα' 1—4). Ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐννοεῖ τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον διὰ τῆς λέξεως **ἄδης**, καὶ οὐχὶ ὠρισμένον τινὰ τόπον βασιάνων, ἐλπίζομεν, Θεοῦ ἐκδοκοῦντος, νὰ ἀποδείξωμεν τοῦτο προσεχῶς διὰ τῆς δημοσιεύσεως εἰδικοῦ ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον **«Τὶ λέγουσιν αἱ Γραφαὶ περὶ Ἄδου»**.

Ἡ μόνη ἐλπὶς διὰ τὴν ψυχὴν ὅπως ἐξέλθῃ ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης τοῦ δεσμωτηρίου τῆς φθορᾶς, τοῦ ἄδου, καὶ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν πρώτην κατάστασιν τῆς ζωῆς καὶ συναισθήσεως, εἶναι ὁ Κύριος, ὅστις, ἀπολυτρώσας τὰς ψυχὰς (ὑπάρξεις) ἀπὸ τῆς φθορᾶς διὰ τῆς θυσίας τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως ἢ ζωῆς, ἐν καιρῷ τῷ ὀέοντι θέλει ἐλευθερώσει καὶ ἐξαγάγει αὐτὰς ἀπὸ τῆς λήθης, ἀνάπτων καὶ πάλιν τὴν ἀποσβεσθεῖσαν συνειδητότητα, ἐπαναφέρον εἰς τὸ εἶναι τὴν ποτε ζήσασαν ὑπαρξιν ἢ ψυχὴν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ψυχὴ ἄνευ σώματος καὶ δυνάμεως πρὸς ζῶν ἢ πνεύματος, ἔπεται ὅτι ἡ ἐπαγγελιομένη ἀνάστασις ἢ ἐπάνοδος τῆς ψυχῆς ἢ ὑπάρξεως, συνεπάγεται νέα σώματα, νέους ὀργανισμοὺς. Οὕτως ἡ Γραφὴ διαβεβαιεῖ ἡμᾶς ὅτι τὰ εἰς τὸν χοῦν ἐπιστρέφοντα ἀνθρώπινα σώματα δὲν θὰ ἐπανεέλθωσι τὰ ἴδια, ἀλλ' ὅτι, ἐν τῇ ἀναστάσει, ὁ Θεὸς θέλει δώσει τοιαῦτα νέα σώματα εἰς ἕκαστον, ὡς Αὐτὸς εὐδοκήσῃ νὰ δώσῃ.—Α'. Κορινθ. ιε'. 37—40.

στ') Εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἔστέ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο.—
Α' Κορθ. ιε' 17.

Ὁ κ. Θωμαΐδης ὅστις προβάλλει ἐρωτήσεις περὶ τῆς ψυχῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐν τῷ θανάτῳ του, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀξιούντες ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν δύναται ν' ἀποθάνῃ, καὶ ἐπομένως δὲν ἀποθνήσκει, καὶ εἴτινες κατ' ἀκολου-

θίαν ἀρνοῦνται τὴν ἀνάστασιν τῆς ψυχῆς ὡς αἰσθητικῆς οὐσίας, καὶ εἶναι, ὡς ἐκ τοῦ ἁμαρτύρου αὐτοῦ ἰσχυρισμοῦ των, ἠναγκασμένοι νὰ πρεσβεύωσι καὶ ὁμολογῶσιν ὅτι αἱ περὶ ἀναστάσεως Γραφικαὶ διακηρύξεις ἀφορῶσι μόνον τὸ σῶμα, — εἰς λογικῶς ὑπόχρεοι νὰ δώσωσι μίαν λογικὴν ἔννοιαν πρὸς τοὺς ἀνωτέρω λόγους τοῦ θεοπνεύστου Ἀποστόλου, καὶ συμβιβάσωσι τὴν δοξασίαν των αὐτὴν πρὸς τοὺς λόγους αὐτοῦς. Διότι, ἐὰν ἀξιούσιν, ὡς ἀξιούσιν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἦτο ζῶν, ἀπὲρ ποτε ζῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τριῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς αἱ Γραφαὶ διακηρύττουσιν ὅτι ἦτο νεκρός, — καὶ πιστεύωσιν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ἦν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἔκειτο ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Ἰωσήφ αἰμόφυρτον καὶ παραμειμωμένον — πῶς δύνανται αὐτοὶ νὰ πιστεύωσιν ὅτι **πίστις εἰς μὴ ἀποθανόντα Χριστόν** (ἄρου μόνον τὸ ἀνόργανον σῶμα αὐτοῦ παρέδωκεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας) εἶναι **ματαία** πίστις; Ἐὰν ὁ Χριστὸς ἦτο ζῶν, κατ' αὐτοὺς, πίστις εἰς ζῶντα Χριστόν δὲν εἶναι ματαία· καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, κατὰ λογικὴν συνέπειαν τῆς δοξασίας των, ὁ Ἀπόστολος σφάλλειται. Πῶς δύνανται ἐπίσης ν' ἀναγνωρίσωσιν ὅτι ἡ τοιαύτη πίστις δὲν σώζει ἀπὸ τῆς καταδίκης τῆς ἁμαρτίας; Πίστις εἰς ζῶντα Χριστόν, ἔστω καὶ ἔκτος τοῦ σώματός του ὑπάρχοντα, εἶναι πίστις σώζουσα, διατὶ λοιπὸν λέγει ὁ Παῦλος ὅτι ἂν δὲν ἠγέρθη εἰσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις Σας; ὁ Παῦλος, κατ' αὐτοὺς, ἀποδίδει ὅλην τὴν σημασίαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς σωτηρίας εἰς τὸ ἄνουν καὶ ἀσυνείδητον σῶμα, καὶ, κατὰ τὴν λογικὴν των, βεβαίως πλανᾶται. Πῶς δύνανται ὡσαύτως νὰ ἀξιῶσι καὶ συμβιβάσωσιν ὅτι ἀπηλλαγμένος καὶ ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦ

σώματος τῆς σαρκός του, καὶ ὑπὲρ ποτε ζῶν Χριστός, δὲν ἠδύνατο νὰ σώσῃ ἀμαρτωλοὺς, καὶ ἐπομένως πάντες οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπόλονται; Ἀφοῦ ἔζη πῶς δὲν ἠδύνατο! ἦτο ἀνάγκη πᾶσα νὰ εἶναι μετὰ τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ εἶναι ματαία ἡ πίστις τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων, διὰ νὰ σωθῶσιν οὗτοι ἐκ τῆς καταδίκης τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ νὰ λογαριάζωνται ὡς μὴ ἀπολεσθέντες (διὰ παντός ἐκλιπόντες) οἱ ἐν αὐτῷ ἀποθανόντες; Ἐὰν οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν θὰ θελήσωσι νὰ ἴδωσι τὸ παράλογον τῶν συμπερασμάτων τοῦ τοιοῦτου των ἰσχυρισμοῦ, καὶ τὴν καταφανῆ σύγκρουσιν των πρὸς τὰ Γραφικὰ γεγονότα, ἢ ἂν θὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ ἐξαγάγωσιν ἡμᾶς τοῦλάχιστον ἐκ τῆς πλάνης, ἐὰν δὲν ἀναγινώσκωμεν καὶ δὲν ἐνοοῦμεν ὀρθῶς τὴν Γραφὴν ἐπὶ τούτου, ὡς καὶ ἐπὶ ὄλων τῶν ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ ζητημάτων, ἀπεμένει νὰ ἴδωμεν εἰς τὸ μέλλον.

Ἐν τοσοῦτῳ ἐλπίζομεν ὅτι ὁ κ. Θ. θὰ δυνηθῆ νὰ εὕρῃ τὴν ἀπάντησιν εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις του διὰ μέσου ὄλων τῶν ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντων, ὡς καὶ ἐν τοῖς μνημονευθεῖσι φυλλαδίοις, τὰ ὅποια ἤδη τῷ ἐστάλησαν. Πιστεύομεν δὲ ὅτι, προτείνων εἰς ἄλλους ἐρωτήσεις περὶ τοῦ τί εἶναι ἡ ψυχὴ, τί γίνεται, ποῦ εὐρίσκεται, κλπ. γνωρίζει βεβαίως αὐτὸς καὶ ἔχει ὑπ' ὄψιν του ἐκ τῶν προτέρων τὴν ὀρθὴν ἀπάντησιν καὶ λύσιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας, ἀπὸ Γραφικῆς κυρίως ἀπόψεως, καὶ τὴν ὅποιαν θὰ εὐαρεστηθῆ, ἐλπίζομεν, νὰ δώσῃ πρὸς φωτισμὸν πάντων, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν αἱ ἡμέτεραι ἐξηγήσεις καὶ ἀποδείξεις φανῶσιν αὐτῷ μὴ ὀρθαί Γραφικῶς τε καὶ λογικῶς, καὶ συνεπῶς πεπλανημένοι· τοῦτο βεβαίως ἀπεκδέχονται καὶ πάντες ὅσοι ἀνέγνωσαν τὰς ἐρωτήσεις του καὶ τὰς εἰς αὐτὰς ἀπαντήσεις ἐνταῦθα.

Ἐπὶ 40 ὅλας ἡμέρας ἀνεβάλλομεν τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος ὅπως ἴδωμεν τὴν συνέχειαν τῶν ἐρωτήσεων αὐτῶν, ἀφοῦ διὰ τοῦ « Ἀστέρος » τῆς 1ης Μαρτίου λέγεται ὅτι τοιαύτη ἀκολουθεῖ. Ἄλλ' ἀφοῦ εἰς τὰς ἐπομένας ἐκδόσεις τοῦ « Ἀστέρος » οὐδὲν ἐφάνη, κλείομεν ἐνταῦθα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὅ,τι θὰ ἀκολουθῆ θὰ εἶναι ἐναργεῖς μαρτυρίαι καὶ ἀποδείξεις τῆς ἀληθείας πλέον ἐπὶ τῶν ἐρευνομένων σπουδαίων ζητη-

μάτων, τόνον παρά τοῦ κ. Θ. ὅσον καὶ παρά τῶν κ. κ. Ε. Π. Μ. καὶ Ε. Δ., διὰ ἰσχυρῶν Γραφικῶν ἀποδείξεων καὶ ἐπιχειρημάτων, διὰ διδασκαλίας ἐπὶ διδασκαλίαν, διὰ στίχου ἐπὶ στίχον, διὰ κεφαλαίου καὶ ἐδαφίου ἐπὶ κεφάλαιον καὶ ἐδάφιον ἐκ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τῶν ὑφ' ἡμῶν προσαγομένων ἐνταῦθα, ἐὰν ταῦτα δὲν εἶναι ἡ ἀλήθεια. Πάντες οἱ ἀδελφοὶ οὔτοι πληρώνονται ὅπως ὑπηρετῶσι καὶ δεικνύωσι τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἀλήθειαν, ὅλην τὴν ἀλήθειαν, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἔχουσι. Ἄκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον εἶναι ὁ Λόγος μου ἄς λαλήσῃ τὸν Λόγον μου ἐν ἀληθείᾳ. (Ἱερμ. κγ'. 28). Ἄλλ' ἂν πᾶν ἄλλο ὑπολειπόμενον τῆς ἀληθείας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ πρόκηται νὰ λαληθῇ, τότε εὐπροσδεκτώτερον βεβαίως τῷ Κυρίῳ νὰ δικαιωθῇ ἡ ἀλήθεια διὰ τῆς σωπῆς τῶν τέκνων Αὐτοῦ, ἢ νὰ τραυματίζεται αὐτὴ ἐν τῷ εἴκῳ τῶν φίλων τῆς.

Ἐν Χανίοις, Κρήτης, τῇ 10ῃ Ἀπριλίου, 1907.

I. K. M.

